

Sammen hver for sig

*Inter- og intra national identitet set gjennom lokale
fotballklubber i Belfast*

Mette Kjær Christensen

Masteroppgave ved Sosialantropologisk Institutt

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2010

Sammendrag

Nordirland har gennem en længere periode på cirka 30 år, frem til "the Good Friday Agreement" i 1998, været præget af en konflikt vedrørende landets konstitutionelle tilhørighed til Storbritannien eller den irske republik. I flere splittede samfund har fodbold været en arena, hvor det har været muligt at udtrykke national identitet. I Nordirland er dette ingen undtagelse, og det blev under konflikten, kaldt *the Troubles* af mine informanter, et vigtigt rum for denne fremvisning.

På mit feltarbejde, våren 2009, tog jeg udgangspunkt i tre lokale fodboldklubber i Belfast. To klubber som af mange bliver opfattet som protestantiske, Glentoran og Linfield, samt en klub, som ofte bliver opfattet som katolsk, Cliftonville. Der forekommer både inter- og intra national rivalisering indenfor fodboldligaen, hvor, historisk set, det er de to protestantiske hold som er blevet, og bliver, betragtet som de største to rivaler. Men på grund af brugen af nationale symboler, har fansene nogle ambivalente følelser, som strækker sig udenfor selve fodbolden som sport. Sekterisme er fortsat et element og nationale symboler bliver tydeligt udtrykt. Ved at sammenligne de fans, som i Nordirland udtrykker national identitet, med ultra fans i Italien og med fans i Glasgow og Edinburgh, vil jeg argumentere for at de nationale symboler ikke nødvendigvis bliver brugt med en sekterisk mening. Der er flere faktorer som kan forklare hvorfor nationale symboler stadig er en del af den lokale irske liga.

De fleste jeg snakkede med, ønsker ikke at politiske holdninger skal være en del af fodboldkulturen i Nordirland. Gennem Geertz begreb om "deep play" vil jeg vise at det for en gruppe fans, er en lidenskab for fodbold som sport, og ikke et ønske om at udtrykke national identitet, som gør at de kommer her. Ved at sammenligne fodboldarenaen med de rum som befolkningen agerer i i hverdagen, et rum som det vil blive klart stadig er præget af "the Troubles", så bliver fodboldarenaen for denne gruppe fans et brud med det hverdagslige. Men på grund af at national politik stadig er en del af fodboldkulturen, så bliver det en "fredszone" med en underliggende sekterisk spænding. Denne afhandling handler om hvordan folk forholder sig til deres tilhørighed og overlappende tilknytning til Storbritannien, Nordirland og Irland, og hvordan denne nationale tilhørighed bliver udtrykt gennem lokal fodbold.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 – Indledning	s. 1
Problemstilling	s. 4
Dagens kontekst	s. 5
<i>Nordisk historie</i>	s. 5
Definition af begreberne national identitet og sekterisme	s. 6
<i>National identitet</i>	s. 6
<i>Sekterisme</i>	s. 7
Tema, tidligere forskning og afhandlingens tilnærmelser/diskurs	s. 8
Feltet, metode og informanterne	s. 10
"Struktur"	s. 13
Kapitel 2 - Supporter identitet	s. 15
Introduktion til fodbold tidligere	s. 15
IFA	s. 16
National identitet i liga fodbold	s. 18
Inter- og intra national rivalisering	s. 23
Det sociale	s. 28
Afslutning	s. 30

Kapitel 3 - ”Deep play”	s. 31
”Deep play” versus ”shallow play”	s. 31
<i>”Deep player”</i>	s. 32
Fodbold i en karneval og rituel atmosfære	s. 35
<i>Fodbold som et rituale</i>	s. 35
<i>Fodbold communitas</i>	s. 37
<i>Karneval atmosfære</i>	s. 39
Nationale symboler i liminalfasen	s. 40
Afslutning	s. 44
Kapitel 4 - Situationelle rum	s.. 45
Geografiske og sociale rum under <i>the Troubles</i>	s. 45
Geografiske områder	s. 48
Opretholdelsen af territorier	s. 51
Fælles rum	s. 55
<i>”Telling”</i>	s. 55
<i>Rugby</i>	s. 60
<i>Nationalt fodbold</i>	s. 61
<i>Rangers og Celtic</i>	s. 63
National identitets udtrykkelse i fælles rum	s. 63
Afslutning	s. 65

Kapitel 5 - Set i et komparativt perspektiv	s. 67
Ultra fans i Italien	s. 67
Fodbold i Skotland	s. 70
<i>Skotsk historie</i>	s. 70
<i>Glasgow Rangers og Glasgow Celtic</i>	s. 71
Celtic	s. 72
Rangers	s. 73
<i>Hearts og Hibernian</i>	s. 73
Symboler og identitet	s. 74
Afslutning	s. 75
Kapitel 6 – Konklusion	s. 77
Litteraturliste	s. 79
Elektroniske kilder	s. 83

Kapitel 1 - Indledning

Så snart kampen er fløjet af løber der cirka 1000 fans på banen og omringer spillerne. Flere af dem løber med flag. Jeg ser Ulster flag, Nordirlands flag, Glentoran "britisk" flag og nogle få Glentoran officielle flag. Det er mest unge folk og teenagere som løber på banen. Der er en gruppe på maksimalt 50 personer som løber ned mod Cliftonville fansene. Den første person hæver højt det nordirske flag mod dem. Sikkerheds folk løber hurtigt hen og river hårdt flaget væk. Cliftonville fansene holder deres eneste irske flag op. Flere Glentoran fans løber hen og holder Glentoran "britisk" flag op og vifter med det mod fansene. Sikkerhedsfolkene prøver at få disse folk væk. Det foregår i 5-10 min. Det er hovedsageligt teenagere som er i denne gruppe. Største parten af dem som er på banen har omringet spillerne, eller står og synger og vifter med flagene op mod det resterende publikum på tribunen. Der bliver hele tiden i højtalerne sagt at folk skal forlade banen, folk skal forlade banen, hvis ikke folk er væk efter 2 minutter så bliver ceremonien flyttet til styrerummet. Folk på tribunerne råber: "move, move, move", men folk på banen virker nærmest ligeglade. Der går over en halv time før ceremonien begynder og på dette tidspunkt har folk ikke helt fjernet sig fra banen.

I dag er en spændende dag. Den sidste kamp i fodboldligaens øverste division bliver spillet. Holdene ligger meget tæt, Glentoran fører bare med et point foran Linfield. Disse hold bliver af mange betragtet som de største rivaler i den nordiske liga, og er bedst kendt som *the Big Two*¹, på trods af at begge klubber betragtes som protestantiske. Begge hold har en god chance for at vinde sin kamp, så det kan næsten ikke blive mere spændende. Kampen jeg skal se er mellem Glentoran og Cliftonville. Det er en kamp mellem en protestantisk klub og en katolsk klub, så jeg er meget spændt på om der kommer til at være nogen sekteriske handlinger. Jeg regner med at der kommer mange tilskuere, men flere har givet udtryk for at det specielt er når Linfield og Glentoran spiller at der opstår optøjer. Da jeg tidligere så Cliftonville spille mod Linfield var der ikke så mange fans, og jeg oplevede ikke nogen sammenstød mellem holdenes fans. Til denne kamp blev national identitet vist gennem flag, farver og fodboldtrøjer, der var for eksempel nogle Cliftonville fans som havde Celtic trøjer på. Linfield fans bruger mange britiske, Ulster og nordirske flag og farverne rød, hvid og blå, som står for både Linfield og Storbritannien. Nogle Linfield fans havde nordirske og Glasgow Rangers trøjer på. Årsagen til at Cliftonville og Linfield fans bruger Celtics og Rangers trøjer er, at der i Nordirland er meget fokus på de to skotske klubber. Glasgow bliver betragtet som

¹ Jeg vil i denne afhandling markere emiske begreber med kursiv og engelske analytiske begreber med anførselstegn.

en britisk/protestantisk klub og Celtic som en irsk/katolsk klub. Fansene i Nordirland bruger Celtics og Rangers trøjer som en måde at vise national identitet og modsætninger, iscenesat som "had", og jeg er derfor meget spændt på om der er noget lignende i dag.

Jeg er meget nervøs. Glentoran stadion ligger i Øst-Belfast. Jeg er flere gange, når jeg har tænkt at gå til enten Øst-Belfast eller Vest-Belfast, hvor det første er et *hot* protestantisk område og det sidste et *hot* katolsk område, blevet spurgt om jeg har tænkt mig at blive skudt. Dette spørgsmål sætter altid mange tanker i gang i mit hoved og skræmmer mig. Det er svært at forestille sig, at der er nogle områder i den by man bor i, hvor det er så farligt at gå, at man kan blive skudt uden nogen videre grund end den, at man har en anden nationalitet og religion. Det er så fremmed i forhold til det jeg kommer fra. Som fremmed i en by er det vanskeligt, at balancere den information at det er så farligt, og samtidig også være bevidst om, at det kan være en overdrivelse. Men der er mange som har sagt, at jeg ikke skal gå i de områder. Nogle har også sagt, at jeg selvfølgelig ikke kommer herfra, så det vil nok ikke blive et problem. Men det gør mig alligevel meget nervøs. Jeg bliver nødt til at tænke på hvad jeg skal have på. Nogle har nævnt for mig at de kan se på folks ydre, hvilken gruppe de hører til. Jeg tænker at det er bedst at jeg virker neutral.

Belfast er ikke så stor en by og når jeg har tid, så foretrækker jeg at gå der hvor jeg skal hen. Jeg har en gang tidligere gået til Øst-Belfast. Dengang vidste jeg sådan nogenlunde hvor jeg skulle og det var store veje jeg fulgte. Alligevel var jeg meget nervøs den dag, mit hjerte bankede dobbelt så hurtigt som normalt, og jeg var meget opmærksom på ikke at vække alt for meget opsigt. Jeg var nervøs for at kigge altfor meget på murmalerierne som præger bybilledet i de forskellige bydele i Belfast, jeg vidste ikke hvordan folk ville reagere på det, om de vil blive fornærmet. Jeg har set på et kort, at stadion ligger inde ad nogle små sideveje og jeg har ikke lyst til at gå derud, specielt ikke sådan en dag som i dag, hvor jeg er opmærksom på at befolkningen i øst ved, at der kommer folk udefra. Jeg har læst og hørt at de tidligere ikke ønskede at uvedkommende skulle komme ind i deres områder. Nogle af mine informanter har også fortalt mig, at de er blevet angrebet af fans når de er ankommet i busser, det var dog ikke af Glentoran fans.

Jeg tager en taxi fra centrum. Taxi chaufføren er en imødekommende mand og vi snakker om fodbold. Han er Linfield fan og er på en af sine sidste turer før han skal til Linfield kampen. Han fortæller mig at hans far har taget ham med til kampe fra han var lille, og at det rivaliserende forhold mellem Linfield og Glentoran er historisk. Da jeg stiger ud siger han, at han ikke vil ønske mig god kamp, han vil selvfølgelig at Linfield skal vinde, men at jeg så må have en god dag.

Jeg bliver mødt af en repræsentant for Glentoran, Gordon. Da det nærmer sig kampstart går vi ud på tribunen. Vi får siddepladser på en af langsiderne. Det er tydeligt at dette område bare er for "VIP" gæster og styremedlemmer. Før kampen begynder bliver der gentagne gange nævnt over højtalerne at sekterisme og racisme er strengt forbudt og vil føre til udvisning. Der er cirka 5000 fans, 100-200 af disse er Cliftonville fans. Cliftonville fans har et irsk flag og "De fire provinser flag", som består af fire symboler som symboliserer hvert af de fire provinser: Munster, Leinster, Connacht og Ulster, som udgør hele den irske ø. Øverst står der noget på irsk "Na Dearga A...d". Det består derudover af et gult og rødt (Ulster)flag, et blåt med tre gule kroner, et med en halv ørn og en arm med et sværd, og et grønt med en harpe. Øverst er der et tre-kløver emblem (Cliftonville emblem).

Jeg ser ikke umiddelbart nogle fans her som har den nordirske fodbold trøje eller Rangers trøje på, som var tilfældet ved kampen mellem Linfield og Cliftonville. Alle er klædt i rød, sort og grøn. Jeg sidder med dem fra styret i VIP, de har egentlig bare normalt tøj på eller jakkesæt med Glentoran emblem, og Gordon har taget et Glentoran tørklæde om halsen. Der er folk i alle aldre og også en del familier. Men det er lidt svært at få et klart overblik over dette. Jeg er her med styret som VIP og, der er meget større inddeling mellem styret og fansene i forhold til Linfield.

Der er en meget god stemning blandt Glentoran fansene. De har mange flag. Der bliver officielt flaget med Union Jack og Glentorans flag på flagstange i stadionets ene hjørne. Der hænger minimum 28 flag for enden ved græsset foran nogle af Glentorans fans. Det er Ulster, Nordirland, Glentoran flag, samt det britiske flags mønster i Glentorans farver og symbol. På min venstre side er der mange fans som står op. Helt oppe i det venstre hjørne bag mig bliver der råbt, sunget og spillet på trommer. Da kampen går i gang har nogle af disse også tændt romerlys.

Før og under kampen bliver der sunget en sang mod Linfield. Gordon fortæller mig at Linfield fans normalt ikke kan bryde sig om denne sang, men det er en af Glentoran fansenes favoritter. "Day dream believer" af Monkeys fra 1960'erne/1970'erne. Glentoran fansene hepper også på Crusaders som spiller mod Linfield. De følger godt med på det resultat. Der bliver stort set under hele kampen spillet på trommer og sunget fra Glentoran fansene. Jeg kan ikke høre om Cliftonville fansene synger eller råber noget, det er helt umuligt på grund af alt det Glentoran fansene synger, råber og trommerne. Som jeg også oplevede når jeg var med Linfield fans til kamp, så er det svært ikke at blive påvirket af stemningen og egentlig holde lidt med holdet.

En mand som sidder bag mig siger flere gange "well done, keeper" om Cliftonvilles målmand. Terrence fra Linfield har før fortalt mig at fans altid vil prøve at forstyrre målmænd eller lignende. Der er en meget god stemning på stadion. Flere gange i løbet af kampen hører jeg fansene råbe: "*Glentoran over Linfield.*" Glentoran vinder kampen 3-1, Linfield vandt 4-0, dette var dem omkring mig hele tiden opmærksom på, men en dame sagde at det var lige meget med Linfield, Glentoran fører. Resultaterne betyder at Glentoran vinder hele ligaen. Der bliver over højtalerne sagt at folk skal holde sig fra banen, men så snart kampen er fløjtet af løber mange fans alligevel ind på banen. En lille del løber med flag mod Cliftonville fansene. Da ceremonien efter en halv time går i gang har Cliftonville spillerne taget opstilling som en "æresport", bare uden armene sammen. De er de første til at lykønske Glentoran spillerne. Så snart spillerne kommer ud, så stormer fansene igen ind på banen og det er til sidst helt umuligt at se spillerne. De får deres medaljer og pokalen, står på et lille podium, men fansene er helt oppe ved dem og de er helt omringet.

Problemstilling

Eksemplet ovenover viser flere aspekter ved fodbold i Nordirland. Et element i fodbold er rivaliseringen som opstår mellem forskellige hold. Ofte er denne rivalisering fyldt med meninger som udvides til en bredere identitet som er relateret til klasse, religion, nation eller by. Rivalisering i Nordirland er også et vigtigt aspekt ved fodbold. Men i den nordirske liga kan man finde både intra- og inter national rivalisering. Intra national rivalisering, som jeg i opgaven vil bruge om rivalisering indenfor den samme etniske gruppe, kom i eksemplet over frem gennem forholdet mellem Linfield og Glentoran, to protestantiske hold, som er de største rivaler i den irske liga. Glentoran fans lavede mange referencer til Linfield løbende i kampen. Eksemplet viser inter national rivalisering, som i afhandlingen vil blive brugt om rivalisering mellem etniske grupper, gennem det rivaliserende forhold mellem Glentoran og Cliftonville, en protestantisk og en katolsk klub, gennem brug af flag, og gennem de Glentoran fans som løb mod Cliftonville fansene med flag, som symboliserer deres nationale tilhørighed. Eksemplet viser også at man forsøger at bekæmpe sekterisme i irsk liga fodbold. Jeg vil i denne afhandling se på hvordan folk forholder sig til deres tilhørighed og overlappende tilknytning til Storbritannien, Nordirland og Irland, og hvordan denne nationale tilhørighed bliver udtrykt gennem lokal fodbold. Det vil jeg gøre ved at se på inter- og intra national identitet i lokale fodboldklubber i Belfast. Eksemplet viser at Belfast er en by som er delt ind i geografiske og sociale rum, hvor *the Troubles*² i stor grad styrer befolkningens adfærd i hverdagen.

2 *The Troubles* var en periode med etno-politisk konflikt i Nordirland, som begyndte sidst i 1960'erne og varede frem til dannelsen af «the Good Friday Agreement» i 1998. *The Troubles* handler hovedsageligt om Nordirlands konstitutionelle status, hvorvidt det skal forblive en del af Storbritannien eller om det skal blive en del af den irske

Det er ofte blevet antaget at fodboldarenaer er et sted hvor mange kommer for at udtrykke national identitet, men jeg ønsker at vise at andre faktorer spiller ind og at national politik ikke nødvendigvis spiller en rolle for alle fodboldfans. For flere fans handler det om en lidenskab for fodbold. Fodbold bliver for denne gruppe fans et rum hvor de er ”samlet hver for sig”, men med en underliggende spænding. De støtter forskellige hold, men ønsker ikke at national politik skal være et element. De er samlet om noget de er fælles om i et rum som adskiller sig fra folks hverdagsoplevelser.

Dagens kontekst

Nordirsk historie

Nordirland har i lang tid været præget af konflikt og borgerkrig mellem protestanter og katolikker eller mellem det som også kaldes unionister/loyalister og nationalister/republikaner.³ Ofte har opfattelsen af fortiden været medvirkende til konflikt. Forsøg på at udfordre og håndtere disse opfattelser har været vigtig i de senere år som en del af fredsprocessen. Fortiden er vigtig i Nordirland, men ifølge Walker (2007:105-107) har andre europæiske lande haft en ligeså turbulent historie; man ser den nutidige situation i en vigtig, moderne historisk kontekst. I perioden fra det sene 19. århundrede til det tidlige 20. århundrede var et kritisk vendepunkt i moderne historie for vesteuropæiske lande. Årsagen til dette skyldes begyndelsen på massedemokratiet, nationalisme generelt og selvstændighedsbevægelser. Denne begivenhed er vigtig for Irland, 1885-1922, i forhold til landet som en helhed og til de to politiske enheder som blev etableret her. Ved det afgørende valg i 1885-1886, blev to nye vigtige partier dannet rundt om splid om religion og nationalisme. Begge sider havde været til stede i politik før denne tid, men nu fik de en mere dominerende rolle og var stærkt forbundet til det bredt grundlagte nationalistiske parti og det unionistiske parti som begge dominerede den politiske scene de næste 27 år. Nationalisterne ønskede en form for selvstyre, mens unionister ville opretholde fuld union med Storbritannien (Walker 2007).

Denne politiske konflikt er ikke unik for Irland og Nordirland, men der er paralleller rundt omkring i Europa. Den vigtige forskel på Irland og de andre vesteuropæiske lande er, at den primære deling af nationalisme og religion var magtfuldt forbundet til den politiske konfiguration, og at disse

republik, og forholdet mellem det protestantiske/unionistiske og katolske/nationalistiske samfund i Nordirland.

³ Unionister og loyalister ønsker at Nordirland forbliver en del af Storbritannien, mens nationalister og republikanere ønsker at Nordirland skal være en del af den Irske republik. Loyalister og Republikanere bliver ofte betragtet som at være dem som kæmper for denne tilhørighed ved brug af våben.

forstærkede hinanden. Stort set alle protestanter var unionister og næsten alle katolikker var nationalister. Konflikt over disse stridsspørgsmål gjorde at begivenheder i 1912-1914 og 1916-1922 resulterede i to separate stater, med et unionistisk flertal og en væsentlig nationalistisk minoritet i Nordirland, og en nationalistisk majoritet og en lille unionistisk minoritet i en fri stat – Irland. Disse år var afgørende for afgørelsen af trosretninger og unionistisk og nationalistisk politisk karakter i Nordirland. I perioden 1921-1972 blev den protestantiske unionistiske majoritet og katolske nationalistiske minoritet domineret af protestanter under Westminster, både med hensyn til politik og samfundet generelt. Den manglende politiske indflydelse for nationalister medførte ulighed i kulturelle, økonomiske og sociale områder. Nordirsk styre klarede ikke at bygge et stabilt politisk system med bred støtte, hvilket gjorde at i 1972 overtog den britiske regering direkte ansvar for styringen i Nordirland (Walker 2007).

De næste 35 år skulle vise sig at medføre ændringer. Unionist partiets dominans var slut og diskriminering mod nationalister var effektivt håndteret. I 1990'erne var der nye initiativer mod at skabe fredsproces blandt de mange antagonister. I midten af 1990'erne var der paramilitær våbenhvile som faldt sammen igen i 1996, men genoptaget i 1997. I 1998 blev Belfast Aftalen (også kendt som "the Good Friday Agreement") underskrevet. Denne skabte nye politiske arrangementer for Nordirland, som involverede en magtdelingsstruktur for styre og samfund. Den var baseret på vigtige principper og institutioner for fremtidens Nordirland. Dets mål var at forlige modstridende unionistiske og nationalistiske syn på suverænitet og måden samfundet skulle styres på. I 2000 blev der dannet en forsamling og en leder som eksisterede frem til dets kollaps i 2004. I 2007 fik Nordirland igen deres selvstyre under Westminster. Der er fortsat forsøg på at skabe et stabilt politisk system. Sagens kerne handler om hvordan man håndterer udfordringen vedrørende moderne religiøs og national konflikt. Det handler ikke om oldtids fjender (Walker 2007), men legitimeres gerne med reference til ældgamle modsætninger.

Definition af begreberne national identitet og sekterisme

National identitet

I denne opgave kommer jeg til at bruge de samme mærkelabber som mine informanter har gjort. Når jeg snakker om national identitet, så er det ud fra et ønske om henholdsvis et forenet Irland eller om at forblive en del af den britiske union. National identitet bliver dermed brugt som et udtryk for at de ønsker enten det ene eller det andet. Der er som regel en sammenhæng mellem den nationale

tilhørighed og religion. Jeg kommer til at bruge begreberne nationalist, katolik eller irer om dem som ønsker at blive en del af den irske republik, og unionist, protestant, britisk eller nordirsk om dem som ønsker at forblive en del af Storbritannien. Jeg bruger disse begreber som de selv har brugt dem. Det vil sige at jeg på nogle tidspunkter kan bruge ordet irer om en person, mens jeg på andre tidspunkter bruger ordet katolik om den samme person. De bruger selv disse begreber forskelligt på forskellige tidspunkter, men begge begreber refererer til en person som ønsker at landet skal blive en del af den irske republik. Det samme gælder for unionister. De kalder for eksempel selv områderne og klubberne for protestantiske, men siger samtidig at det hovedsageligt er briter eller nordirere som holder med en protestantisk klub, og modsat for den anden gruppe.

Ønsker et forenet Irland:	Ønsker at forblive en del af den britiske Union
Irer	Briter
Katolikker	Nordirer
Nationalister	Protestanter
Republikaner	Unionister
	Loyalister

I afhandlingen kommer jeg til at gå ind på at man har flere identiteter og at en identitet til tider kan være mere fremtrædende end en anden. Med det mener jeg at man kan identificere sig med flere grupper samtidig, men at identificering med en gruppe til tider kan være vigtigere end en anden. Mine informanter gav udtryk for at national politik ikke hører hjemme på fodbold stadion, men udenfor har de et helt klart politisk ønske for Nordirlands fremtid, og de bor i områder som er præget af stærk national tilhørighed, men det vigtigste er fred.

Sekterisme

Sekterisme er anerkendt som et vedvarende kendetegn ved det sociale og politiske liv i Nordirland. Der er lidt forskellige definitioner på sekterisme. Sekterisme kan være et skiftende sæt af ideer og praksisser, inkluderende voldshandlinger, som er skabt og genskabt i forskellene mellem protestanter og katolikker. En anden definition er at sekterisme involverer kriminalitet og hændelser som er motiveret af antagonisme mellem protestanter/unionister/loyalister og katolikker/nationalister/republikanske samfund i Nordirland. Disse definitioner fremhæver det faktum at: sekterisme involverer en række opfattelser og handlinger, det er fokuseret på

antagonismen mellem protestanter og katolikker, at opfattelsen og handlingerne reflekterer antagonisme mellem grupper, og at opfattelser og handlinger bliver brugt til at reproducere og dermed opretholde en sådan antagonisme. Disse kriterier viser at mulige sekteriske handlinger er vidt rangerende (Jarman 2007:36-37). Jeg kommer i denne opgave til at betragte sekterisme på samme måde som PSNIs (Police Service of Northern Ireland) definition på sekteriske handlinger som: *"A sectarian incident/crime is defined as any incident which is perceived to be sectarian by the victim or any other person"* (PSNI 2009).

Tema, tidligere forskning og afhandlingens tilnærmelser/diskurs

Nordirlands politiske situation er på mange måder blevet afspejlet indenfor fodboldkulturen. Fodbold er et rum hvor det er muligt at udtrykke identitet, på lokalt, regionalt og nationalt niveau, i personlige, sociale eller kulturelle former. Sugden og Tomlinson (1998) ser på sport, og specielt fodbold, som sider og kilder for udtrykkelsen af former for kollektiv samhørighed, tilhørighed og identitet. De mener at fodboldkulturer opererer indenfor og ofte på hverdagslivets politik. MacClancy mener at politik ikke kan holdes udenfor sport. Sport hjælper med at definere det moralske og politiske samfund. De er bindemiddel for identitet, giver folk en følelse af forskelle og en måde at klassificere sig selv og andre på, enten på langs eller hierarkisk. Sport er ikke en refleksion af en forudsat kerne i samfund, men det er en integreret del af samfundet og noget som bruges til at reflektere samfundet (MacClancy 1996). Sport og fodbold kan på mange måder være både samlende og delende. Det kan være samlende på flere måder. MacClancy mener at Sport kan bruges som en ressource af dem med magt for at dominere andre. En stat kan for eksempel socialisere dens befolkning ind i nye værdisystemer gennem sport. Det kan opmuntre til samarbejde både i arbejde og i politik, og det kan blive brugt til at bekæmpe uønsket adfærd. Hvis det bruges rigtigt kan det samle det bredere samfund bedre end nogen anden social aktivitet, det kan overgå forskelle i nationalitet, etnicitet, køn, alder, social position, geografisk placering og politiske holdninger (MacClancy 1996). Fodbold kan samle multi-etniske eller multi-nationale stater som Belgien og Spanien, hvor en stærk støtte for det nationale hold kan se ud til midlertidigt at overlapse de nationalistiske krav, som ofte er blevet udtrykt gennem fodbold (Coelho 1998:161). Sport kan også være delende i et samfund. I et delt samfund, har sport generelt, og specielt fodbold, stor kapacitet til at styrke etniske spændinger. De associerede symboler har givet en god mulighed for at markere deling (Wilson 2009:8). For eksempel er fodbold i England blevet et vigtigt rum, hvor man kan udtrykke sociale, etniske og politiske holdninger, som er underlagt store elementer i engelske samfund (Bradley 1995:28). Det kan for eksempel være udtryk for racisme som er blevet

udtrykt indenfor fodbold (Back, Crabbe og Solomos 1998), eller sekterisme som har været udbredt i Nordirland.

Tidligere forskning på sport i Nordirland har vist at fodbold har en historie af spændinger og der har gennem tiden været en forbindelse mellem fodbold og politik (Wilson 2009, Hassan 2002, Bradley 1995, Bairner 2008, Bairner og Shirlow 1998). At komme til en fodboldkamp i Nordirland er ofte blevet betragtet som en eksplicit eller implicit måde at vise sin politiske position. Under *the Troubles* spillede de en stor rolle i identitetsskabelsen. Fodboldområderne blev for protestanter og katolikker en arena, hvor de kunne udtrykke deres nationale tilhørighed (Bairner og Shirlow 1998, Hassan 2002).

Jeg mener at meget tidligere forskning på feltet indenfor national identitet i splittede samfund generelt, og i Nordirland specielt, lægger for lidt vægt på at der er flere vigtige faktorer som også spiller ind og kan være årsager til at national identitet bliver udtrykt. Jeg vil ikke afvise at fodbold under *the Troubles* blev brugt med dette formål, men de mener stadig, at de fleste kommer her for at udtrykke national tilhørighed (Bairner 2008:423, Hassan 2002). Jeg mener ligesom Back, Crabbe og Solomos (1998:85) at for at forstå kulturen med racisme i fodbold, og i mit tilfælde sekterisme, skal man forkaste tendensen til at stemple bestemte grupper som overordnet fælles racistiske eller sekteriske. Man er nødt til at være bevidste på de andre faktorer. Som Finn, mener jeg også, at der ikke er et enkelt perspektiv som kan indkapsle helheden af et socialt fænomen og at enhver menneskes involvering i sport er et kompliceret og komplekst socialt fænomen (Finn 1994:90, 101-102). Jeg mener ikke som tidligere forskning, at politik nødvendigvis spiller en rolle for alle fodboldfans. Jeg ønsker i denne afhandling at vise at flere kommer på grund af en lidenskab for fodbold, hvor en anden virkelighed dannes. Med en anden virkelighed mener jeg, at der i fodbold dannes et rum, som adskiller sig fra folks hverdagsoplevelser i en by, som er delt ind i geografiske og sociale rum, hvor de er opmærksomme på hvor og hvornår de kan give udtryk for national identitet, og hvor de er bevidste på hvordan de samhandler med andre. I hverdagslivet er *the Troubles* stadig et element. Fodbold bliver en anden virkelighed på den måde, at flere fans ikke mener at national politik hører hjemme. Liga fodbold bliver for disse fans et rum, hvor de kan samles om en lidenskab de er fælles om, på trods af national tilhørighed, og hvor hverdagens strukturer midlertidigt ophører. "Krig" og politik bliver her en slags anomali. Men, som det vil komme frem, så er det en anden virkelighed med en underliggende spænding og ambivalente følelser.

Feltet, metode og informanter

Da jeg rejste til Belfast, var det meningen at jeg skulle lave et projekt om unge nordirere mellem Bruxelles, London og Belfast: gruppeidentiteter i spændingsfeltet mellem nationalstaten og de overnationale felter. Jeg havde taget kontakt til to skoler under organisationen NICIE (Northern Ireland Council for Integrated Education) for at høre om jeg kunne blive tilknyttet dem. Jeg havde haft lidt korrespondance igang med den ene af disse skoler. Jeg havde dog ikke fået endeligt svar på det tidspunkt. Jeg brugte måneder på at tage kontakt med disse skoler og andre organisationer. Jeg fik aldrig nogen endelig respons.

Jeg har hele tiden tænkt, hvad jeg kan gøre, mens jeg venter på svar og hvor jeg kan møde folk. Så jeg har set en del fodbold, både Premier League og landskampe, jeg har set rugby og jeg har deltaget på St. Patrick's day. Jeg har mødt mange folk, men jeg opdagede undervejs at de fleste folk var bange for at snakke med mig om personlige og sensitive temaer alt for åbenlyst på offentlige steder. Ofte når jeg mødte folk, spurgte de mig hvad jeg lavede der, så jeg fortalte om mit projekt. Da snakkede de lidt med mig om det, tog mig eventuelt med ud i mere stille områder og kiggede sig omkring før de snakkede. Jeg havde i de første måneder et par interviews, hvor jeg mærkede at de var nervøse og sikrede sig at andre i nærheden ikke kunne høre hvad de fortalte mig. Adam, en irer, sagde at han kunne sende en email til mig med svar på nogle af de spørgsmål jeg stillede ham, han turde ikke sige det højt. Flere forklarede mig at de var bange for at andre skulle høre hvad de sagde og at der ville opstå problemer. De fortalte mig at tidligere ville folk være blevet skudt for at snakke om de ting, på disse steder. Denne oplevelse af folks reaktion bliver i kapitel 4 en vigtig del af min analyse, og jeg mener at det kan være en vigtig årsag til at det var vanskeligt at komme ind i feltet.

Mange af dem jeg snakkede med nævnte Glasgow Rangers og Glasgow Celtic fodboldklubberne i Skotland. Der er en meget klar sammenhæng mellem hvilken klub folk fra Nordirland holder med og deres nationale identitet. Derfor fandt jeg en fanklub fra hver af disse klubber som ligger i Belfast. Jeg havde planer om at gå derhen en dag. Dette nævnte jeg for dem jeg boede med. Nathan kiggede på mig og sagde at det var den dumme ide han nogensinde havde hørt mig få, om jeg havde tænkt mig at blive skudt? Flere andre har senere bekræftet at de aldrig vil nærme sig den klub eller det område den ligger i.

Jeg havde et møde med Luke, en professor fra University of Ulster, som arbejder indenfor temaer om national identitet i sport. Han ville hjælpe mig med at få kontakt med Irish Football Association

(IFA)⁴ i Nordirland og at jeg der igennem kunne skabe kontakt til de lokale klubber. Jeg fandt frem til det tema og projekt jeg har haft resten af tiden, nemlig: inter- og intra national identitet set gennem lokale fodboldklubber i Belfast.

Jeg mødte en repræsentant, Julian, for IFA som hjalp mig med at få kontakt indenfor tre klubber. Han gav mig fem numre, to numre til personer i Linfield F.C, to numre til personer i Cliftonville F.C og et nummer til en person i Glentoran F.C. Glentoran og Linfield ses, som tidligere nævnt, som protestantiske, mens Cliftonville opfattes som katolsk. Der er dog lidt forskel på hvorvidt de ses som dette officielt eller hvorvidt det er fansene som opfattes på denne måde. Jeg vil komme mere ind på klub og fan identitet i kapitel 1.

Jeg fik kontakt med Terrence, en Linfield fan, og han aftalte at mødes med mig og tage mig med til kampe og til andre arrangementer han arrangerede. Han præsenterede mig også for andre personer som jeg efterfølgende har mødt, snakket med og interviewet. Jeg fik aldrig kontakt med nogle af personerne fra Cliftonville, men Terrence skabte en anden kontakt for mig her, som også var god til at hjælpe mig og skabte igen nye kontakter.

Jeg fik kontakt til Philip i Glentoran F.C som også tog mig med til en kamp. Philip er medlem af bestyrelsen og han præsenterede mig for andre bestyrelsesmedlemmer og for folk som arbejder for klubben. Selvom at jeg fortalte ham, at jeg også var interesseret i at snakke med fans og han lovede at hjælpe mig, så skete der ikke noget. Jeg snakkede om dette med Jeff, en af de andre personer han præsenterede mig for. Han mente at det var bedst at jeg tog kontakt med Glentoran Community Trust. Jeg sendte flere emails, nummeret kunne jeg ikke finde nogle steder, og Jeff havde det heller ikke, så jeg fik aldrig noget svar fra dem. Jeg spurgte Jeff om han havde andre forslag, han foreslog en supporterklub, som jeg ringede til og besøgte nogle gange. Jeg snakkede med nogle folk her, og jeg fik også nogle interviews. Jeg havde under kampen selv forsøgt at komme til at snakke med nogle fans, men min oplevelse er, at hvis man ikke skaber kontakt til fans gennem kontakter, så er de ikke så interesseret i at snakke med mig om projektet. Jeg oplevede at de gerne ville snakke med mig og møde mig på cafe, men ikke interviews.

4 IFA er en nordirsk fodbold organisation som blev grundlagt den 18. november 1880. Målet med IFA var at fremme og udvikle spillet på hele den irske ø. De er medlem af den internationale fodbold komite (FIFA). Frem til delingen af landet i 1921 styrede IFA fodbold over hele øen, men klubber i Dublin valgte at skabe sin egen association som førte til skabelsen af FAI (Football Association of Ireland). I dag styrer IFA fodbold i de seks nordlige amter som udgør Nordirland.

Som nævnt tog det lang tid før jeg fandt min egentlige arena. Jeg brugte tiden på at tage kontakt med organisationer, alt imens jeg tænkte, at jeg blev nødt til at finde alternative måder at møde folk på, og se om jeg kunne få en ide til vigtige emner, som var relevante for etnicitet og nationalisme, og hvordan folk opfatter *the Troubles* i dag. Jeg har specielt prøvet at se en del sport da jeg hurtigt fik indtryk af at meget bliver udtrykt her. Jeg så en del fodbold og rugby på to forskellige pubs som af mange bliver opfattet som fodboldpub og rugbypub, og som værende henholdsvis lidt mere protestantisk og katolsk. Disse ligger begge i Syd-Belfast som samtidig, af mange, opfattes som et blandet område hvor både protestanter og katolikker bor. Jeg kender folk fra begge grupper som går på disse pubs, men der er forskel på hvornår de går hvor. På grund af at jeg var så meget ude at se på fodbold før jeg fandt den egentlige arena, har jeg også nogle informanter som ikke er lokale fodboldfans, men dette har givet mig et bredere indblik i hvordan *the Troubles* spiller en rolle i hverdagslivet, og det har givet mig en mulighed til at snakke om rum gennem fodbold.

Efter at jeg fandt min arena har jeg været ude på stadion og se kampe. Jeg har været i klublokalerne og på supporterklubber. Jeg har været med til et velgørehedsarrangement og jeg har også set landskampe ude sammen med nogle informanter. Jeg har primært under kampene, velgørehedsarrangementet og i klubberne haft deltagende observation og samtaler, og så har jeg mere i hverdagen mødt med nogle folk for interviews.

Mit største problem på feltarbejdet, som varede fra januar 2009 til maj 2009, var at få en specifik arena. Det har også været svært at få interviews og jeg har mange gange skulle forklare, at jeg gerne vil lave et antropologisk projekt med deltagende observation. Man har ofte haft en opfattelse af at det er fint at jeg ser en kamp, eller snakker med en person bare en gang. Mange havde opfattelsen af at jeg var journalist, da de ikke rigtigt forstod at jeg var studerende uden tilknytning til nogen af deres universiteter. Jeg oplevede blandt andet, at en person kom hen til mig efter at jeg havde været i klubben ugen før, og spurgte om det havde været så spændende at jeg kom tilbage.

Den største begrænsning mit materiale har, er at det blev så kortvarig en kontakt med den egentlige arena. Det var så sent at jeg fik kontakten, at fodboldsæsonen næsten var slut. Hvis jeg havde haft længere tid, så kunne jeg have set flere kampe, jeg kunne have deltaget mere og kunne have haft en bedre chance for at forstå hvad de synger og siger, og jeg ville have haft mulighed for at kende informanterne bedre. Jeg nåede ikke at få kontakt med så mange informanter som jeg måske kunne have haft, men jeg mener at jeg alligevel har et billede af og en ide om hvordan det hænger sammen.

At være kvinde i en ofte mandsdomineret arena, tror jeg kan have haft nogle fordele og nogle ulemper. Mange har undret sig over hvad jeg gjorde der. Jeg er måske ikke på samme måde blevet taget med som en af "vennerne", og jeg tror på mange måder at jeg blev lidt undervurderet i min fodboldviden, men det kan også have givet mig muligheden til at stille lidt naive spørgsmål. Jeg har lettere fået kontakt med informanter, netop på grund af at de har undret sig over, hvad jeg har lavet alene på en fodboldpub eller til en fodboldkamp. Ofte har jeg været den eneste pige i lokalet og mænd har taget kontakt med mig for at spørge hvad jeg lavede.

Generelt er min erfaring vedrørende det at finde informanter, at det er lettere hvis man har en mellemmand til at skabe kontakter. Problemet kan da blive, at man ikke får så stor variation og jeg kan ikke vide om de vælger folk ud for mig, som de ved vil sige nogle bestemte ting, og som de ved vil fremstille klubben i et bestemt lys.

Jeg har valgt at anonymisere alle mine informanter. Dette gør jeg ud af etiske årsager. Selvom at jeg skriver på dansk, så ved jeg at nogle af mine informanter ikke ønsker at blive genkendt, derfor har jeg valgt at anonymisere alle, og jeg har skiftet deres navne ud med pseudonymer. At snakke om national identitet og *the Troubles* er stadig et meget sensitivt tema i dag.

"Struktur"

I kapitel 2 vil jeg vise at national identitet og sekterisme fortsat er en del af den lokale irske liga i Nordirland, på trods af IFAs arbejde for at bekæmpe sekterisme. Det er en arena hvor både inter- og intra national rivalisering finder sted. Jeg vil argumentere for at det alligevel er en arena hvor der er plads til alle. Mange fans kommer ikke for at udtrykke national identitet, men på grund af en lidenskab for fodbold, hvor en anden virkelighed dannes. Klub identitet bliver i sig selv en vigtig del af fansenes totale sociale identitet snarere end at reflektere en bredere sociokulturel tilhørighed (Hognestad 1995a, 1995b).

I kapitel 3 vil jeg argumentere mere detaljeret, gennem Geertz (1973) analyse om hanekamp på Bali, for at det er en lidenskab som er dominerende blandt mine informanter. Jeg vil gennem ritualer, liminalitet og karnevalisme argumentere for at der i fodbold bliver dannet et *communitas* i et rum, hvor strukturer udefra midlertidig fjernes og at "krig" bliver en slags anomali som ikke hører hjemme. Alligevel så er der en underliggende spænding, der er inter- og intra national rivalisering i fodbold og nationale symboler kommer til udtryk, som vist i kapitel 2. Jeg vil her give

et bud på hvorfor nationale symboler alligevel bliver så synligt udtrykt.

I kapitel 4 vil jeg vise at man kan dele Belfast op i forskellige geografiske og sociale rum. I Belfast, og Nordirland generelt, bor der to primære etniske grupper, som har hvert sit ønske for Nordirlands fremtid. Bodelingen i Nordirland er i områder sekterisk, og hvert af disse områder bliver på en måde et symbol for et forestillet Irland eller Storbritannien. Uvedkommende holder sig ofte ude af de sekteriske rum, for at undgå konflikt. Når de bevæger sig i fælles områder er det ud fra nogle uskrevne regler, som er en måde at orientere sig på i sin omgivelser og i deres samhandling med folk. Formålet med dette kapitel er at vise at hverdagen i Belfast fortsat er præget af bevidstheden om *the Troubles*, og jeg vil vise hvordan man hele tiden enten under-kommunikerer eller over-kommunikerer (Eriksen 2002) ens politiske tilhørighed. Deres hverdag er præget af *the Troubles* og dermed bliver liga fodbold et sted med fred, hvor sekterisk diskriminering og *the Troubles* ikke hører hjemme. Det bliver et sted hvor fans kan flygte fra hverdagen og bliver et rum hvor de kan give udtryk for at "vi hører sammen nu". Fred bliver her bruddet på det hverdagslige.

I kapitel 5 vil jeg sammenligne lokal fodbold i Nordirland med Skotland og Italien. Fodbold i alle disse lande har været et sted hvor man har haft mulighed til at udtrykke sin nationale eller regionale identitet. Men efterhånden som landene er blevet mere fredelige har også atmosfæren til fodboldkampene ændret sig. Jeg vil vise at der er forskellige måder og årsager til at nationale symboler stadig bliver udtrykt.

Forskning på hvordan fodbold kan bruges til at skabe "krig" gennem udtryk for national identitet, er et vigtigt fokus for at kunne forbedre situationer indenfor fodboldmiljøet. Derimod mener jeg, at det er mindst ligeså vigtigt også at se, hvordan det at udtrykke national identitet for en gruppe fans ikke er det vigtige for deres deltagelse i sporten, og at deres "modstand" kan sende et signal til andre fans om, at national politik ikke hører hjemme i dette miljø. For at bekæmpe sekterisme er det vigtigt at man ikke overser de mange andre faktorer som kan spille en rolle, som for eksempel at det kan skyldes unges subkulturelle måder at finde en identitet. Min opgave vil bidrage til at vise at der er flere faktorer tilstede i den nordirske liga. National identitet og sekterisme er fortsat en del af fodboldkulturen, men for en gruppe fans, så bliver det et sted hvor fred bliver bruddet på hverdagslivet. Der bliver dannet et *communitas* i et frirum hvor de har mere tilfælles på tværs at etno-sekteriske linjer.

Kapitel 2 - Supporter identitet

Sport, specielt fodbold, spiller en vigtig rolle i skabelsen og genskabelsen af identiteter i det moderne samfund (Bairner og Shirlow 1998:163). Det har stor kapacitet til at styrke etniske spændinger, uanset om det er Linfield versus Cliftonville eller Røde Stjerne Beograd versus Dynamo Zagreb.⁵ Fodbold loyalitet og de associerede symboler har givet en mulighed til at markere deling, som kan resultere i vold mellem de stridende samfund. Fodbold har specielt været en sport hvor delingen af det nordirske samfund er blevet understreget (Wilson 2009:9). I dette kapitel vil jeg vise hvordan national identitet bliver udtrykt i fodbold i den nordirske fodboldliga. Jeg vil referere til IFAs arbejde med at bekæmpe sekterisme. Fodbold er en arena hvor national identitet kommer frem, men jeg vil argumentere for at det er en arena med plads til alle. Jeg mener at der er mange fans som ikke kommer udelukkende for at udtrykke national identitet, og det mener jeg at meget tidligere forskning på feltet overser. Hvad der i første omgang ser ud til at kunne være et sted hvor "krig" kæmpes, kan ved nærmere eftersyn argumenteres for at være et fredeligt sted for mange. Fodboldarenaen bygger for flere på en fælles fremtid, fremfor en fælles fortid.

Introduktion til fodbold tidligere

I Nordirland, som i andre lande som Spanien og Skotland, har der gennem tiden været en forbindelse mellem fodbold og politik. Sport er længe blevet anerkendt som en markør for identitet i Nordirland (Bradley 1995:28, Bairner 2008:423). Den type sport en person spiller og ser, og stederne hvor man vælger at gøre det viser, ifølge Bairner (2008:423), til samfundsloyalitet vedrørende national identitet og socialt rum. Fodboldområderne i den nordirske liga er vigtige påskrifter på Belfasts kulturelle landskab. Selvom at sammensætningen af holdene som spiller på områderne udvikler sig over tid, så vil de fleste fans, som kommer til deres kampe, forblive begrænset af kulturel nærsynethed som understøtter konflikt. At komme til en fodboldkamp er ofte eksplicit eller implicit en måde at vise ens politiske position, og da de fleste fodboldområder i Nordirland er protestantiske, kunne de under *the Troubles* spille en rolle i identitets skabelsen. Det gjorde at et forestillet Ulster som et protestantisk sted, blev mere virkeligt for unge loyalister, da det blev en arena hvor de kunne udtrykke deres nationale tilhørighed (Bairner og Shirlow 1998:173). På samme måde blev fodboldområderne et vigtigt sted for katolikker, hvor de kunne udtrykke deres modstand mod den britiske stat og deres tilhørighed til en forestillet forenet irsk stat (Hassan 2002). Fodbold bliver spillet af både det katolske/irske og det protestantiske/britiske samfund i Nordirland, og det har været tydeligt, at det er blevet en udvidelse af den dybere sociale, religiøse og politiske

⁵ Disse to klubber spiller ikke længere i samme serie.

konflikt som har været i samfundet (Bradley 1995:28). På stadion er dette kommet til udtryk blandt andet gennem sekteriske tilråb, sange, symboler og vold. Mine informanter fortalte at førhen var der mange politiske sange om IRA og *the Troubles*. Dette kunne være sange om hungersnød, som er en del af historien, traditionelle irske sange, og for eksempel kunne Linfield fans synge: ”up to your necks in fenian blood.”⁶ Der blev blandt andet råbt *Orange bastards* om protestanterne, og *Taig* til katolikkerne. Cliftonville fans fortalte at i midten af 1990'erne var det anderledes at være Cliftonville fan, de blev ikke set på som mennesker af protestanterne. Det var ikke altid sikkert at tage til kampene på grund af vold i samfundet og fodbold blev fanget i det. Af og til blev busser angrebet. Folk mente at Cliftonville fans var problemskaberne og at alle fansene var *bad*. Det var meget sværere at være Cliftonville fan da. Det var farligt at gå nogle steder, for eksempel til Windsor Park (Linfield) og the Oval (Glentoran). Glentoran fans ville for eksempel ikke at Cliftonville fans skulle komme ind i området, da de troede at det var dem som skabte optøjer. Det var ikke kun for Cliftonville fans at det var farligt at komme til de andre stadions. For eksempel fik Linfield ikke lov til at spille på Cliftonvilles hjemmebane (Solitude) i mere end tyve år, da man vurderede, at det var for farligt for dem at komme ind i området. Derfor blev alle kampe mellem Cliftonville og Linfield spillet på Windsor Park. Fodbold var en metafor for det bredere landskab som blev opfattet som truet. Det måtte derfor beskyttes. Som et symbolsk rum, var fodboldområderne forsvaret på en måde, så det ”kollektive selv” blev omdannet fra en gruppe fodboldfans til ”folket”, og at støtte et fodboldhold blev en del af den bredere bevægelse af kulturel modstand mod trusler mod ”folket” og deres højt værdsatte steder (Bairner og Shirlow 1998:170-175). Der blev brugt nationale flag, para-militære flag og man udtrykte national identitet med referencer til Glasgow Rangers eller Glasgow Celtic. *The Troubles* er på mange måder taget med ind på fodboldstadion, da det var her at de to etniske samfund med jævne mellemrum stødte sammen, og det var derfor her, at der var mulighed for at demonstrere national tilhørighed. Sekterisme har været så voldsomt at katolske klubber har været nødt til at trække sig ud af ligaen (Hassan 2002:76, Bradley 1995:28-29). Det bestridende fodbold miljø gjorde at IFA har set sig nødsaget til at gribe ind for at forbedre fodboldomgivelserne.

IFA

I over ti år har IFA forsøgt at bekæmpe sekterisme i nordirsk fodbold både for landsholdet og for klubberne. Dette har de blandt andet gjort gennem deres ”Football for All” kampagne og ved at handle på UEFAs ”Ten Point Plan”. IFA støtter også UEFAs artikel 55 om ikke-diskriminering og har gjort Premier League klubber og fans opmærksomme på implikationerne ved denne artikel. Artikel 55 handler blandt andet om, at man skal forbyde spillere at lave racistiske udtalelser eller gestusser, lukke områderne, trække point fra og diskvalificere klubber fra konkurrence hvis

⁶ Fenian blood betyder i denne sammenhæng katolsk blod.

spillerne laver racistiske bemærkninger. Man skal idømme klubber bøder hvis fans deltager i sådan opførsel og suspendere nationale associationer som ikke lykkes med at pålægge disse nye regler om racisme (Jarman 2007:5-7). IFA har siden 1998 samarbejdet med "Northern Ireland Community Relations Council", "Sports Council Northern Ireland" og "Amalgamation of Official Northern Ireland Supporter Club" for at håndtere problemer med sekterisme i fodbold, med assistance fra EU programmet om "Peace and Reconciliation" (IFA 2009). IFAs samfundsforholds politiske erklæring er som følgende:

"The IFA respects and values diversity. We endeavour to provide an environment which values and enables the full involvement of all people, in all aspects and at every level of Northern Ireland football, regardless of perceived cultural identity, political affiliation or religious beliefs. We believe in the philosophy of Football for All (ibid.)".

I februar 2000 begyndte IFA "Football for All" kampagnen på grund af sekteriske episoder som opstod ved nogle af Nordirlands landskampe på Windsor Park. Kampagnen har udviklet sig til en bredere, positiv kampagne for at forøge forpligtelse med sporten som supporter, spiller og som medlemmer af en række historiske under-repræsenterede sociale grupper (Wilson 2009:5). I 2002 annoncerede IFA sin støtte for UEFAs "Ten Point Plan" for at takle sekterisme og racisme i fodbold. Målet med de to projekter var at sende klubberne et signal om, at de ikke vil tolerere sekterisme og racisme og de opmuntrede klubberne til at følge op på IFAs ønske og sende beskeden videre til deres fans (Wilson 2009, Jarman 2007). Det er en lang proces som til slut skal resultere i fodbold i omgivelser hvor alle føler sig sikre og inkluderet, det er et projekt som vil arbejde mod "Football for All". Hovedmålet med kampagnerne er at sikre at fodbold er velkommende og inkluderende for alle medlemmer af samfundet i Nordirland (IFA 2009, Jarman 2007), alle individer skal føle sig frie og sikre til at blive involveret i sporten på grundlag af ligestilling (Wilson 2009:6). "Football for All" kampagnen har vundet international anerkendelse for at håndtere problemet med sekterisme til Nordirlands landskampe fra IOC, EU og UEFA (IFA 2009). Kampagnen bliver, ifølge Wilson (2009:13), af mange associeret med håndteringen af sekteriske manifestationer der er ved landskampe på Windsor Park. At bekæmpe sekterisme har i stor grad spillet en hovedrolle og haft den største målbare virkning på kampagnen, men projektet handler om mere. Den prøver også at bekæmpe racisme, og støtter fremmelse af kvindefodbold og handicapfodbold. Til trods for dette har kampagnen investeret flere ressourcer på det internationale niveau end på den irske liga, og det er i Wilsons undersøgelse klart at arbejdet med klubberne i 2005 var mindre udviklet (Wilson 2009).

Et nøgle aspekt ved "Football for All" kampagnen (og angiveligt også ved UEFAs "Ten Point Plan") og dets mest succesfulde nyskabelse har været at engagere organisatoriske supportere. Dette

kan ses gennem den enorme øgning af nordirske supporterklubber og et fyldt stadium til nordirske landskampe. Dette mener Wilson ikke bare skyldes bedre spil på banen. Frem til 2005 havde kampagnens fokus været mere på Nordirske supporterklubber end på irske liga supportere og klubber, men de havde på dette tidspunkt, og fortsat i dag, det mål at omgivelserne i liga fodbold også skulle forbedres. Wilson mener at hans undersøgelse viser det inkluderende ved "Football for All" kampagnen og det positive potentiale, til at hjælpe alle involverede parter, til at løfte sporten i Nordirland bag dets nuværende og stadig tilbagevendende krise. Man mener at det tætte bånd mellem IFA og den irske Premier League gør det muligt, at det som er sket på internationalt niveau, kan flyttes ned på det lokale niveau, men at det kræver de lokale klub fans' engagement (Wilson 2009). Det at kampagnen viste bedre miljø til nordirske landskampe og at det er supporterernes indsats som i stor grad har været afgørende for kampagnens succes viser at nationalisme på mange måder er fortrængt og marginaliseret på fodboldfronten. Nationalisme og sekterisme bliver på denne måde en slags anomali, noget som ikke hører hjemme i fodbolduniverset. Dette argument vil komme tydeligere frem videre i opgaven og i de næste kapitler. Alligevel er sekterisme ikke helt forsvundet i liga fodbold.

National identitet i liga fodbold

Meget har ændret sig og den lokale liga er ikke så sekterisk som den tidligere har været, men det er tydeligt at national identitet bliver udtrykt gennem brug af symboler, flag, trøjer, farver og i begrænset omfang sange. Det kommer tydeligst frem gennem brug af nationale flag, landsholdstrøjer⁷ og brug af Rangers og Celtics symboler, som også har en sekterisk/national opdeling i deres fans. Det er ikke længere så synligt som det var før. Symbolerne er der stadig, men volder, tilråbene og sangene er blevet mindre. Jarmans (2007:28-39) undersøgelse viste, at faktorer til forbedring kan være, at der er blevet færre unge mænd mellem 18-30 år som deltager i den irske liga. Dette skyldes delvis øgningen af engelsk Premier League kampe som vises på tv, samt et øgende antal folk som rejser til England og Skotland for at se live fodbold. Men det kan også skyldes forbedringen i den politiske situation i Nordirland, som har ført til en reduktion i spændinger i irske liga kampe. Det samme indtryk havde Aidan: *"At være Cliftonville fan har ændret sig, samfundet og fodbold har ændret sig. Ikke så kontroversielt som det har været. Hvad der sker i fodbold reflekterer ændringer i samfundet"*.

Stort set alle jeg snakkede med, gav udtryk for at sekterisme i den irske liga var forbedret de seneste år, og de gav udtryk for, at politik ikke skal være en del af fodbolduniverset. Men der var lidt forskellige holdninger til hvorvidt sekterisme bliver udtrykt i den lokale liga. På den ene side er der de fans, som mener, at fansene har ændret sig, sangene er anderledes og at der ikke er nogen

⁷ Mange Linfield fans bærer nordirske landsholdstrøjer til Linfields kampe.

sekteriske sange, men at de bare handler om fodbold. De mente, at i de tidlige 1990'ere betød det noget for national identitet at støtte klubberne, men ikke så meget mere. Terrence, en Linfield fan, mener at en årsag til ændring, skyldes at folk har indset, at det ikke er måden at inspirere spillerne på. På den anden side er der dem, som mener, at liga fodbold stadig har et sekterisk element, men at det ikke er noget vigtigt. De gav udtryk for at det var reduceret de sidste år, og at det bliver mere og mere reduceret, men at der stadig findes lidt i klubfodbold. De lagde vægt på at alle klubhold forsøger at komme det til livs, men at fansene stadig er lidt sekteriske. Charles, en anden Linfield fan, tror aldrig at det helt vil forsvinde. I svarene jeg fik, kom det frem, at der var en del ambivalente holdninger til sekterisme i den lokale liga. De fleste gav udtryk for, at deres klubber ikke længere er sekteriske, i såfald var det bare en lille del af klubbens fans, men samtidig, som vil komme frem senere, så forsvarede de deres eget brug af nationale flag. De forsvarede ofte egne og klubbens handlinger som ikke sekteriske, mens andres lignende handlinger blev betragtet som sekteriske. Ifølge PSNI så er det sekterisk hvis en hændelse eller kriminalitet på nogen måde opfattes som sekterisk enten af offeret eller af en anden person (PSNI 2009). Så, på trods af IFAs arbejde, så bliver national tilhørighed udtrykt i den irske fodboldliga og sekterisme er fortsat et element som er tilstede, dette kommer blandt andet frem gennem flag.

Klubberne, eller omtale af klubberne i Belfast, er kendt for deres nationale tilhørighed, men det er vigtigt at skelne mellem, om det er selve klubberne eller om det er klubbernes fans. I Nordirland er det ikke klubberne i sig selv som har national identitet, men det er klubhistorien og mest af alt, fansene som har national identitet. Officielt har klubberne bare klub identitet og ikke nogen national identitet. Styret indad i klubberne og spillerne består både af protestanter og katolikker, så når man snakker om at klubber har national identitet, så er det fansene som udgør klubbens nationale identitet, da Linfield og Glentoran hovedsageligt har protestantiske fans, og Cliftonville hovedsageligt har katolske fans. Der er undtagelser, men det generelle billede ser sådan ud. Selvom klubberne påstår at de ikke har nogen klub identitet, så flager Linfield og Glentoran officielt begge med Union Jack til deres kampe. Union Jack ses ofte som et unionistisk og anti-katolsk/irsk symbol, specielt af Cliftonville fans, hvorimod det irske trikolor generelt ses som et symbol for irsk patriotisme og anti-unionistiske holdninger (Hognestad 1995b:106-107).

Der er to vigtige separate spørgsmål som det er nødvendigt for IFA og Premier League klubberne at overveje med hensyn til at flage med flag: hvilke flag skal betragtes som passende for klubberne at bruge, og hvilke flag skal betragtes som passende for supportere at bruge? (Jarman 2007:37). På regeringsbygninger og offentlige bygninger er der regler for hvilke datoer man kan bruge de forskellige nationale flag, men i hverdagen bliver de ikke brugt længere. Der er ikke nogen regler for brug af nationale flag på private områder, men det rejser nogle spørgsmål som: hvorfor vil

klubben, eller hvorfor føler klubben behov for at flage med Union Jack? Hvilket signal sender de til supportere og potentielle supportere? Hvilket signal sender de til sponsorer og potentielle sponsorer? Mange mener at det at flage med nationalt flag sender en klar politisk erklæring, selvom at klubberne ikke er en politisk organisation. Ved at flage med nationalt flag, identificerer man klubben med en specifik politisk identitet og dette har uden tvivl en påvirkning på hvordan klubberne bliver opfattet af supportere (Jarman 2007:38-39). Ingen af de katolske klubber i Nordirland flager officielt med det irske trikolor (Jarman 2007:37). Diskussionen om hvilke flag man fremviser er relevant, når man betragter pligten til at fremme gode relationer mellem folk med forskellige religiøse opfattelser og politiske meninger. Vejledninger om brug af nationale flag viser, at det at flage med nationale flag af fodboldklubber skal blive betragtet som upassende (Jarman 2007:39-42). Reglerne for brug af nationale flag og hvilket signal det sender, hænger meget sammen med diskussionen om et nyt nationalstadion og en ny nationalsang, i ”Football for All” kampagnen, for at skabe et bedre miljø. Julian fra IFA fortalte mig at han ønsker at de skal have en ny nationalsang. Han sagde at man blandt andet kan se hvordan de katolske spillere, som spiller på det nordirske landshold, kigger ned i jorden når nationalsangen bliver spillet, hvorimod de protestantiske spillere synger med. Det ønsker han at ændre, sådan at alle føler sig tilpas når de spiller fodbold. I dag spiller man ”God Save the Queen” til nordirske landskampe. Sangen bruges ikke af Skotland og Wales og det kan derfor ikke siges at det repræsenterer en ren erklæring for national tilhørighed, men i stedet bærer det en sekterisk bibetydning i Nordirland (Wilson 2009). Selvom Union Jack er det officielle flag i Nordirland, så virker det på mange irere provokerende og man kan derfor forestille sig at spillere på samme måde, som når de føler sig utilpas når nationalsangen spilles, også føler sig utilpas over klubbens budskab ved brug af Union Jack. Jeg har ikke snakket med nogle spillere om dette, men flere af mine irske informanter fortalte mig, at de følte at det var unødvendigt.

Det bliver betragtet som upassende for klubberne at bruge nationale flag, men hvilke flag er det passende at supportere bruger? For at demonstrere støtte for en inkluderende og blandet supporter politik, for at forbedre atmosfæren og for at øge deltagelsen, mener Jarman (2007:43-44), at klubberne bør begrænse brug af nationale flag blandt supporterne. Nogle klubber har været i stand til at kontrollere de flag deres egne supportere har brugt, mens det kan være sværere at kontrollere dem de besøgende supportere bruger. Nogle klubber har ikke haft magt til at fjerne folk fra deres grund, mens andre, inklusiv Cliftonville, har fjernet supportere fra deres grund om nødvendigt. Disse klubber har også udvist et lille antal folk fra deres grunde. Men mens klubber kan udvise supportere fra at deltage i hjemmekampe, så kan de ikke forhindre dem i at deltage i udekampe og det kan skabe problemer for inspektørerne, hvis individer som er udvist på en grund, fortsætter at støtte deres hold i udekampe. Der bliver brugt varierende flag til irsk Premier League kampe. De

flag jeg observerede var Union Jack, irsk trikolore, nordirsk flag, Ulster provins flag, Ulster (nordirsk) flag⁸, klub og supporter flag, samt forskellige versioner af klub flag og versioner af national flag i klubfarverne. Linfields farver er rød, hvid og blå - de britiske farver. Fansene har lidt forskellige flag som symboliserer dette. De bruger et slags trikolore flag med rød, hvid og blå, men de bruger hovedsageligt Union Jack, det britiske flag som sit symbol. Jeg så et flag som bestod af fire små kvadrater: et britisk, Ulster og to andre som også symboliserer tilhørighed til Storbritannien, Nordirland og Ulster. Glentoran bruger flag for Ulster, Nordirland, Union Jack, Glentoran flag, samt det britiske flags mønster i Glentorans farver, grøn, rød og sort, det var dette sidste flag der var flest af. Til den første kamp jeg så med Cliftonville mod Linfield havde Cliftonville fansene ikke noget flag, men der var to som sad i Celtic trøjer. Til den anden kamp jeg så med Cliftonville mod Glentoran havde fansene et irsk flag og ”de fire provinsers flag”.

Jeg snakkede med mine informanter om brugen af flag til kampene og jeg fik forskellige respons. De reagerer på de andres brug af flag, men forsvarede eget brug. Andrew, en Glentoran fan, mener ikke at Glentoran er sekterisk fordi at de bruger Union Jack, det er et flag for landet. Cliftonville vil bruge det irske flag, men hvad gør det der, spørger han. Han mener at Cliftonville er de mest sekteriske på grund af brugen af det irske flag. Hvis man vil være irsk, hvorfor rejser man så ikke til Irland? Hvorfor tager de det med, når de er nordirske. Det forstår han ikke. Glentoran bliver opfattet som sekterisk siger han, fordi at de bruger landets flag, men hvordan kan det være sekterisme? Det er landets flag. Han forstår at irlenerne vokser op der, men man skal følge regeringens regler. Så de er stadig en del af Storbritannien og Nordirland, så hvorfor medbringe irske flag, hvis det ikke er for at fornærme ham? Irland er ikke deres land, så hvorfor tager de det med? Han mente at episoden mellem Cliftonville og Glentoran, som jeg beskrev i indledningen i den sidste kamp i sæsonen, hvor et antal Glentoran fans løber mod Cliftonville fansene med nordirske og britiske flag ikke var sekterisk. De ville bare fortælle, at dette er en del af Storbritannien. Det kan opfattes som provokerende, men ikke sekterisk. De gik bare derned for at fortælle, at det er os, vi er her og vi forsvinder ikke. Vi kan ikke forsvinde, for det er vores land. De vælger at være her, men det er her han er født og lever, det er ham. De har et valg mellem syd og nord. Hvis de ikke kan lide nord, så kan de tage til syd, hvorfor tage hans land og hans arv?, spørger han. Andrew tog afstand fra episoden. Han mente at det var 70 % sekteriske årsager og 30 % bare for at vise sig, vise at de vandt ligaen og forestille sig at være store *hårde mænd*.⁹ Jeg diskuterede denne episode med Cliftonville fansene. De synes at det var forfærdeligt og det ville ikke være sket, hvis det havde været modsat. De gav udtryk for at det var mangel på respekt og skuffende. Cliftonville var bare glade på

⁸ Der er forskel på hvordan irlenerne og briterne/nordirerne definerer Ulster. Ulster består for irlenerne af ni amter som udgør provinsen Ulster. Ulster for briterne er de seks amter som udgør Nordirland. Dermed er der to forskellige flag som symboliserer Ulster. Et flag for de ni amter som udgør Ulster og et bare for de seks amter. Flagene er stort set ens, bortset fra deres farver.

⁹ Feldman (1991) beskriver i sin monografi "*Formations of Violence*" en gruppe mænd - «Hardmen» som finder et rum hvor de kan slås, på grund af en glæde for denne aktivitet.

Glentorans vegne. Hvis Cliftonville havde vundet, ville de have fejret i stedet for at irritere de andre fans. Fansene burde bare ønske spillerne tillykke. De opfattede at noget af det var sekterisk, da nogle af dem havde Rangers trøjer på, men noget var også bare for at angribe fansene. De var britiske og vandt og de ville bare provokere. Cliftonville fansene mente at der altid er en lille del, som vil lave problemer. Der er ingen klub som vil have nogen som dette i deres klub. Det er ikke "rigtige" fans, det er bare hooligans. "Rigtige" fans vil stadig støtte det vindende hold, og det er en god indikator på at se hvem der er virkelige fans og hvem som ikke er. De mener at de virkelige fans løb mod spillerne i stedet. Shane, en Cliftonville fan, mente at det var sekterisk adfærd, men følte sig alligevel ikke sekterisk fornærmet, han fik mere en følelse af, at det ikke skal ske i irsk fodbold. Det er et element man vil have væk fra kampen. Han vil hellere se fans blive sure over at holdet taber, i stedet for religion, men mener at der stadig er folk på begge sider som har ideer som for 20 år siden. Disse bliver ikke opfattet som at være de faste fans. Normalt er der ikke sådanne problemer, men til en kamp som denne er der ekstra mange fans.

Cliftonville fansene mener at Linfield og Glentoran gennem brug af Union Jack sender en besked om at de er en britisk klub. De mener at Linfield og Glentoran fans er sekteriske gennem deres brug af flag, sange og at de tidligere har brændt flag. Aidan tager selv et irsk flag med for at vise national identitet. Han mener ikke at Cliftonville er sekteriske, men de andre holds brug af flag opfatter han som sekterisk. En af faktorerne som gør at de forsvare eget brug af flag, men at de andre er sekteriske, kan handle om at de har forskellige syn på Nordirlands historie. Protestanterne opfatter Nordirland som en del af Storbritannien, hvilket det også på nuværende tidspunkt er, og forsvare dermed deres brug af de nationale flag. For katolikkerne/irerne, så er Nordirland en del af den irske ø, og historisk hører de sammen i et forenet Irland. Dermed forsvare de sig med at de bruger landets flag. Jeg så kun et irsk flag i de to kampe jeg så med Cliftonville. Evan, en anden Cliftonville fan, fortalte mig, at førhen var det ikke lovligt at vise irske flag, så da gjorde man det. Nu kan man gøre det, men så er det ikke så interessant. Han sagde at de ikke altid tager irske flag med. I fortiden var det ikke let at vise sin nationale identitet, så derfor brugte man Cliftonville kampene til at udtrykke det, men når nu det er lovligt gør man det ikke så meget. Sekterisme er stadig tilstede i fodbold i Nordirland og det er tydeligt at nogen fortsat bruger denne arena til at udtrykke national identitet, mens det for andre ikke hører hjemme.

Inter- og intra national rivalisering

Det er relevant at skelne mellem inter- og intra national rivalisering. På den ene side er fodboldstadion et sted, hvor det for nogle folk er passende og trygge omgivelser at udtrykke, ellers uudtrykte politiske holdninger, kulturel tilknytning, national lydighed og fordomme for national tilhørighed. Fodboldarenaen bliver et fokus for identificering (Bradley 1995:183) og dette sker blandt andet gennem klubbens opfattede nationale identitet, og muligheden for at bruge flag og andre nationale symboler til at markere national tilhørighed, som jeg har beskrevet ovenover. Brug af formodede typiske etniske symboler i nationalisme er beregnet til at stimulere refleksionen på ens eget kulturelle særpræg og dermed skabe en følelse af national tilhørighed indad i gruppen (Eriksen 2002:102). Inter national identitet er på mange måder det jeg beskrev med brug af nationale symboler. Her forsøger man at skabe et ”vi” versus ”dem” efter nationale og religiøse holdninger ved hjælp af symboler. På denne måde kan fodboldmiljøet blive et sted, hvor man både kan fejre ligheden indad i gruppen, men også demonstrere forskelle mellem grupper og skabe konflikt. Rivaliseringen i fodbold bliver dermed en demonstration på inter national tilhørighed. Mine informanter beskrev disse fans som ikke ”rigtige” fans. Det er ikke dem som kommer til alle kampene, og de kommer bare for at skabe problemer. De hører ikke hjemme her. Mine informanter betragter sig selv som en del af de ”rigtige” fans som kommer der på grund af en lidenskab for fodbold, og ikke af et ønske om at demonstrere national tilhørighed. Det kommer blandt andet til udtryk gennem, at det ikke er en katolsk og en protestantisk klub som er ærkefjender, men derimod to protestantiske klubber. Jeg vil følgende beskrive hvordan mine informanter opfatter fodboldrivalisering i Nordirland, og dermed vise at der er nogle ambivalente følelser tilstede.

Linfield og Glentoran er traditionelt blevet betragtet som *the Big Two* og ser hinanden som de største rivaler. Informanter forklarede mig det på følgende måde: ”*jeg ved ikke hvorfor det er sådan, det har de altid været, fra før jeg blev født. Det er bare sådan det er, det er sikkert mere historisk end noget andet. Fordi at de er tætte og at det er to store hold*” (Simon, Linfield fan), eller ”*det handler udelukkende om at være den bedste klub. Det er som Liverpool og Manchester United, som FCK og Brøndby, der er altid rivalisering mellem derby hold og byers store hold. Der er ikke nogen rationel årsag, fans fra de to klubber kan bare ikke lide hinanden*” (Andrew, Glentoran fan). De bliver opfattet som de eneste hold som truer hinanden i ligaen. Dette var de generelle forklaringer jeg fik på årsagen til rivaliseringen mellem Linfield og Glentoran. Historisk set har der været mest vold i kampe mellem disse to hold. Når informanter skal beskrive sine følelser for dem, siger de at de føler ”had”.

Her kommer det tydeligt frem at der er intra national rivalisering. Officielt er dette den almene opfattelse af rivaliseringen indenfor irsk liga fodbold. De gav alle udtryk for at det er Linfield mod

Glentoran og omvendt. Alligevel har flere fans ambivalente følelser mod Cliftonville fans, selvom at disse, ikke normalt, bliver betragtet som rivaler.¹⁰ Hugh, en Glentoran fan, fortalte at på grund af at Cliftonville tager flaget og sekterisme med, så kan han ikke lide dem. Det er ikke "had", men han forstår dem ikke. På den måde bryder han sig bedre om Linfield fans, men han mener at rivalisering bare handler om fodbold og ikke religion eller nationalisme. Andrew (som jeg præsenterede tidligere), sagde at grundlæggende er Linfield fans som ham, bortset fra at de støtter et andet hold. Han burde føle det samme om Cliftonville fans, men nogle gange lader han sin egen snæversynethed komme frem. Hvis han ser en gruppe Cliftonville fans, tænker han automatisk at de vil lave problemer, slå ham eller stikke ham ned. Han ved ikke hvorfor. Det er ikke fordi at de er katolikker, det er en omgivelses afspejling - en afspejling fra opvæksten. Han ved ikke hvorfor. På en måde "hader" han Cliftonville fans mere end Linfield fans. Men han "hader" ikke Cliftonville fans så meget som han "hader" Manchester United fans. Han mener at det er irrationelt og giver ikke mening. Men han mener alligevel ikke at det er i den lokale fodboldliga at det kommer frem. I hvert fald ikke for ham. Det kommer derimod frem når man snakker om Rangers og Celtic, som jeg kommer nærmere ind på i kapitel 4.

Flere informanter hos Cliftonville så Crusaders¹¹ som deres ærkerivaler. Cliftonville og Crusaders er lokale derby rivaler i Nord-Belfast. De mener at alle derby hold er rivaler, og dette har ikke noget med religion at gøre. Det er tættere territorier, men det er ikke for at beskytte området mod protestanter, men bare en lidenskab for fodbold og en stolthed for klubben. De gav udtryk for at de kan lide at slå Crusaders, men de "hader" dem ikke. De kan bare godt lide at se dem tabe. Andre Cliftonville fans ser Linfield som de største rivaler. Rivaliseringen mellem disse skyldes religion og politik. Forholdet har en historisk oprindelse. Linfield er i mange år blevet betragtet som den mest unionistiske og britiske klub. I mange år havde Linfield ikke katolske spillere, og dette mener Cliftonville fans, at Linfield fans fejrede gennem, blandt andet, sange og symboler. Det er noget de fleste ved og derfor bryder de sig ikke om Linfield. Nu har Linfield ændret sig og har flere katolske spillere. Cliftonville fansene indser at klubben har de spillere, men de mener stadig at fansene er meget unionistiske, britiske og loyale og at de er stolte over at være det. Det samme mener Glentoran fans om Linfield. Cliftonville fans mener at 99 % af Linfields fans er protestantiske, men på trods af deres religiøse tilhørighed, betragter de dem hovedsageligt som fodboldfans. Cliftonville har et bedre forhold til Glentoran, da de mener at Glentoran har flere katolske fans end Linfield. Men det er snak om bare en lille procentdel til forskel. De mener at Glentoran forsøger at være mindre offentligt britiske end Linfield. Glentorans bestyrelse er enig i dette. De mener at det bliver

¹⁰ Jeg havde to samtaler med en informant med få dages mellemrum. I den første samtale gav han udtryk for at det bare var Glentoran som var Linfields rivaler, i den anden samtale gav han udtryk for at både Cliftonville og Glentoran var rivaler. En årsag til den ændrede holdning kan være at i mellemtiden havde Linfield og Cliftonville spillet semifinalen i JJB Sports Irish Cup hvor Cliftonville slog Linfield.

¹¹ Crusaders er en "protestantisk" klub som ligger i Nord-Belfast.

lettere for dem at blive betragtet som mindre sekteriske og diskriminerende, netop fordi at Linfield af andre bliver opfattet som den mest britiske klub.

Det at Cliftonville fans "hader" Linfield er et traditionelt had". De ved godt at det ikke er alle Linfield fans som skaber problemer. Det er måske bare 10 %, hovedsageligt yngre loyalistiske fans. De mener at de ældre respekterer dem mere. De opfatter at nogle Linfield fans "hader" dem på grund af at de tror at alle er republikanere, det skyldes sekteriske årsager - at de ikke bryder sig om katolikker. De tror at de er fjenden og problemskabere. De mener at Linfield er værre end Glentoran, men begge klubber flager med britiske flag og det sender en besked om at det er en britisk klub. Udover en historisk opfattelse af at Linfield er mere britisk, sekterisk og diskriminerende end de andre klubber, så føler flere Cliftonville fans at Linfield er for tæt på IFA. De mener at beslutninger fra IFA går Linfields vej, og derfor bryder Cliftonville fans sig ikke om Linfield. Shane, i lighed med andre Cliftonville fans, gav udtryk for at han ikke mener at "Football for All" kampagnen virker specielt godt. Der er stadig lang vej. Han synes at der er en god ide bag kampagnen, men at den ikke virker helt som den skal. Ifølge en repræsentant fra IFA, Julian, er mange medlemmer i IFA ældre og mere konservative og at ændringer derfor tager lang tid. Dette kan være et symbol generelt i samfundet. Det er svært at ændre gamle holdninger og traditioner.

Bairner og Walker (2001) beskriver "hadet" mod Linfield på mange af de samme måder som mine informanter. En årsag er, som i mange andre lande, at Linfield har været den mest succesfulde klub i Nordirland gennem historien. Derudover er Linfield også den rigeste og mest kommercielle levedygtige klub. Men "hadet" går bag grænserne for konventionel sports rivalisering og er relateret til den etno-sekteriske deling (Bairner og Walker 2001). Linfield er en klub, som historisk set lettest er blevet associeret med Ulster unionisme (Bairner 2008:424). Det er en protestantisk klub for et protestantisk hold, de har i mange år nægtet næsten alle katolikker at spille i klubben eller få tilgang til andre kapaciteter. Dette forklarer på lang vej de fjendtlige holdninger til de fleste katolikker og også mange protestanter. Klubben er blevet associeret indenfor nationalistes bevidsthed som selve legemliggørelsen af sekterisme, anti-katolsk og primitiv vold (Bairner og Walker 2001). Klubben har et tæt forhold til IFA ved at det nordirske landshold spiller på Linfields hjemmebane (Bairner og Walker 2001:83). Windsor Park bliver på mange måder Nordirlands mest omstridte sports rum. Med samme navn som et af den britiske kongefamilies bosteder (Windsor Castle) og hjemmebane på Linfields stadion, så symboliserer Windsor Park den forfatningsmæssige position Nordirland har med Storbritannien. IFA ønsker at Nordirland skal have et nyt nationalstadion. Et nyt stadion mener de vil være multi-kodet og at det vil sende en vigtig integrerende besked (Wilson 2009). I dag støtter de fleste protestanter/unionister det nordirske landshold, mens de fleste katolikker/nationalister støtter den irske republikks landshold. Et nyt stadion kan give en stor

mulighed for en frisk start, det vil fremme en anti-sekterisk og anti-racistisk besked (ibid.). Mine informanter havde lidt blandede meninger om hvorvidt et nyt stadion vil være integrerende og bekæmpe sekterisme. Alle Linfield fans var positive for et nyt stadion, dog havde nogle af dem det forbehold at det skulle være i Belfast. Nogle af dem mente, at et nyt stadion ville være godt for fodbold, og at det ville få flere folk til at komme. En gav imidlertid udtryk for at han ikke mente at så mange flere katolikker vil komme. Nogle Glentoran fans er også positive, specielt hvis det vil komme til at ligge i Belfast, mens andre er imod. For eksempel mente Andrew, at der ikke er så mange nationalister og katolikker som støtter det nordirske landshold, og derfor er der ingen grund til ændring. Cliftonville fansene mener heller ikke at ændringerne med et nyt stadion vil få nogen af dem til at støtte et nordirsk landshold. Shane, som støtter det irske landshold, mener ikke at det vil betyde flere irske fans. Han sagde at man kan ændre et slogan, men en person er svær at ændre. Det er fansene som gør om man føler sig velkommen eller ikke. Hvis fansene opfører sig bedre, vil han eventuelt se en kamp af interesse, men han vil ikke støtte Nordirland. Ændring kan være opmuntrende, men det vil tage tid. De skal bevise at ting har ændret sig. I bund og grund tror han stadig at det vil være de samme fans uanset ændring, men at flere vil overveje at komme. Evan, en tidligere præsenteret Cliftonville fan, gav udtryk for at en årsag er, at det ikke er deres politik eller land, uanset nyt stadion eller ej. Generelt var de protestantiske/unionistiske informanter mere åbne overfor et nyt stadion. Et nyt stadion vil betyde bedre faciliteter og det vil fortsat beskytte deres nationalitet. Det er et nordirsk landshold, ikke et irsk, samt at der er begrænset tro på at det vil få flere nationalister til at komme. Nylig forskning har konkluderet at det er vanskeligt at vise med sikkerhed at IFAs aktiviteter på nogen måde er et produkt af en anti-nationalistisk agenda, men det bliver uanset opfattet som sådan af mange indenfor det nationalistiske samfund. Det har resulteret i en resolut modstand til IFAs arbejde af klubbens supportere (Hassan 2002:77). At flere mener at IFA forskelsbehandler kan være en vigtig del af det at der stadig eksisterer en spænding.

Mine informanters holdninger beskrevet over, viser at den irske Premier League har rivalisering på kryds og tværs af de etno-sekteriske linjer. Alle holdene har deres derby hold som de fleste ser som de største rivaler, men alligevel har de nogle følelser overfor andre holds fans som har sit ophav i den nordirske historie. Nogle af de protestantiske fans har ambivalente følelser mod de katolske fans, nogle irrationelle følelser. Flere af de katolske fans kan ikke lide Linfield på grund af deres historie som den mest britiske og diskriminerende klub, samt at de føler at IFA laver forskelsbehandling og giver, specielt Linfield, nogle fordele. De har en indgroet skepsis til offentlige strukturer. En skepsis som er grundlagt i katolikkers længerevarende opfattelse af sekterisk diskriminering generelt i samfundet af lov og ordensmagten i Nordirland. National tilhørighed, politik og religion er et element som fortsat er tilstede i fodbold i Nordirland. Men det kan være relevant at vurdere om de ambivalente følelser og brugen af nationale symboler kan

forklares ud fra habitus.

Til kampene og i supporterklubberne er der venner, kærestepar og familier med børn i alle aldre. Så på trods af et overtal af mænd, har fodbold i Nordirland dermed en bred rækkevidde, når det kommer til alderen og kønnet for dets publikum. Det at børn er med til fodboldkampene og ser hvordan de nationale symboler bliver brugt, og at de også selv ofte er iklædt trøjer som bliver associeret med det ene eller det andet samfund, kan gøre at det bliver en del af habitus. Når Bourdieu skriver om habitus er det:

"systems of durable, transposable dispositions, structured structures predisposed to function as structuring structures, that is, as principles of the generation and structuring of practices and representations which can be objectively "regulated" and "regular" without in any way being the product of obedience to rules, objectively adapted to their goals without presupposing a conscious aiming at ends or an express mastery of the operations necessary to attain them and, being all this, collectively orchestrated without being the product of the orchestrating action of a conductor" (Bourdieu 1977:72).

På denne måde kan følelserne og brugen af nationale symboler være en måde at tænke og handle ud fra, det er en rutine, en vanedannende daglig praksis. Måden hvorpå handlinger bliver habitus er at børn sjældent får klare svar på deres potentielle afslørende spørgsmål, med det resultat at praksisser forbliver gådefulde indtil de bliver hverdagslige praksisser. Praksissen viser sig for nybegynderen som billeder og bliver gemt som mentale repræsentationer. De bliver en så stor del af kulturen at de bliver opfattet som naturlige. Det bliver en vigtig del i rolle iværksættelse, det bliver en del af den kulturelle viden (Rudie 1994:75-76). Dermed bliver det ikke en bevidst metafor eller symbolbrug, men habitus. I mange samfund bliver politiske identiteter og politiske strukturer styrket af overførselen af et sæt værdier fra generation til generation, det bliver en del af socialiseringen (McAuley 2004:543). Denne tilnærmelse kan på mange måde forklare de ambivalente følelser og delvis også brugen af nationale symboler. Men jeg mener alligevel at brugen af de nationale symboler ikke skyldes habitus. Det er muligvis habitus for de yngste fodboldfans, men, som vist tidligere, gav mine informanter udtryk for at brug af flag var en bevidst handling for at udtrykke national identitet og det var handlinger som nogle følte sig provokeret af og så som unødvendige. Jeg mener at integreringen af politik og religion af nogle fans er et bevidst valg, elementer som de fleste af mine informanter ikke ønsker skal være en del af fodboldkulturen.

For nogle afspejler holdninger i fodbold holdninger i samfundet. Men som Finn skriver (1994:90) enhver menneskelig involvering i sport er et kompliceret og komplekst socialt fænomen. Der er ikke et enkelt perspektiv som kan indkapsle helheden af et socialt fænomen. Som mine informanter gav udtryk for, så er der altid en lille del som vil lave problemer, det er måske bare 10 % af alle fans

og de bliver ikke betragtet som ”rigtige” fans. De er uønsket i klubberne og de fleste af mine informanter mener ikke, på trods af ambivalente holdninger som strækker sig udover den relevante fodboldkontekst, at politik og religion bør være et element indenfor fodbold. De mener at det bør tages ud af sport. Gennem mine informanter og de observationer jeg har gjort, ser jeg andre faktorer, blandt andet det sociale, som spiller en stor rolle i fodbolden, specielt i den lokale liga.

Det sociale

Mine informanter virker til at være der for fodbolden som sport og ikke af politiske, religiøse eller andre årsager. Der er forskellige typer loyalitet, og de behøver ikke nødvendigvis at følge etniske linjer (Eriksen 2002:170). Som Hognestad skriver om Jambo fans i Edinburgh, så projicerer brugen af sekteriske referencer fra det bredere samfund ofte stereotyper snarere end autentiske identiteter. Det betyder at klub identitet i sig selv ikke kan homogeniseres til bare at betyde en ting. Forholdet til og identifikationen med klubben er ofte en personlig sag, samtidig som det giver individer en kontinuerlig følelse af en fælles erfaring med de andre fans. For disse fans bliver fodboldarenaen et sted hvor klub identitet i sig selv bliver en vigtigere del af fansenes totale sociale identitet, snarere end at det reflekterer en bredere sociokulturel tilhørighed (Hognestad 1995a:206, 1995b:96). I Nordirland mener jeg ikke at dette fællesskab bare begrænser sig til fans af det samme hold, men det går også på tværs af holdene. De er samlet hver for sig. Jeg er enig med Back, Crabbe og Solomos (1998:85) om at det er vigtigt ikke at stemple bestemte grupper som overordnet racistiske, eller som tilfældet er i Nordirland, som sekteriske. I samfund hvor etnicitet er relativt vigtigt, kan der opstå situationer, hvor begge parter involveret vil forsøge at finde en måde for samhandling, som kan fremkalde aspekter for kulturel lighed og forskel situationelt, når det tjener deres interesse (Eriksen 2002:137-138). Sådan er det for de ”rigtige” fans i Nordirland. I den irske liga mødes de med et ønske om at markere en identitet baseret på fælles fremtid, i stedet for delt fortid. Eriksens (1992) beskrivelse af identitet i Mauritius er en relevant sammenligning for at forstå fællesskabet blandt de ”rigtige” fans.

Mauritius består af et pluralistisk samfund med fire etniske samfund¹²: Hinduer (52%), Muslimer (16%), Sino-Mauritanere eller kinesere (3%) og den generelle befolkning (29%). Mangelen på en klar demografisk majoritet gør at kompromis eller tvang bliver de muligheder de har. I 1992 fungerede Mauritius som et parlamentarisk demokrati, hvis indbyggere i stor grad var bevidste om de mange daglige kniber som det uundgåeligt medførte, og kompromis var en del af hverdagen. Politikken med den højeste fællesnævner vekslede med en undgåelses politik gennem en enorm

¹² Eriksen deler befolkningen ind i fire hoved etniske samfund, selvom at han mener at det er usikkert hvor mange der er, og at etniske grupper ikke er objektive enheder. Gruppe medlemskab er betingede. En etnisk gruppe er grundlæggende et aspekt ved et socialt forhold (Eriksen 1992:75-77).

række sociale kontekster. Mauritanere opfattede dem selv som meget anderledes fra dem, som de definerede som medlemmer af andre etniske grupper. Dette kendetegn ved Mauritiansk socialt liv var så gennemtrængende, at det ikke kunne ses som et rent politisk fænomen. Det gik til selve kernen i de sociale identiteter. Der har traditionelt været en sammenhæng mellem arbejde og etniske medlemskab, men sådan er det ikke mere. Der eksisterer nye muligheder for professionelle karrieremønstre. I nogle jobsektorer er specialiserede færdigheder krævet og det går på tværs af etniske grænser. Men etnicitet var i 1992 stadig vigtigt som en politisk ideologi og som et princip for social organisering. Politiske partier var i stor grad etnisk baseret, og ægteskab på tværs af grænserne var sjældne. Det indikerer at de fleste Mauritanere ser deres etniske medlemskab som et grundlæggende kriterium for identitet. Mauritius har traditioner med hensyn til kulturel pluralisme på det ideologiske og politiske niveau. Da England overtog i 1814 var det vigtigt for dem at opretholde fred. Briterne ville ikke tvinge den daværende befolkning til at migrere eller blive kulturelt britiske, de blev garanteret deres ret til at beholde deres sprog, skikke og traditioner. På grund af at Mauritius var en plantage koloni og ikke en nationalstat, blev de ikke opmuntret til at tage del i nations bygningen før Anden Verdenskrig. De blev ikke givet systematisk uddannelse og de blev ikke tvunget til at lære et metropolsk sprog. Dette førte til den politiske marginalisering af hovedparten af den mauritianske befolkning, og politikken førte også til opretholdelsen af vigtige aspekter ved indisk og kreolsk kultur. Det at fire af verdens hovedreligioner er repræsenteret, gør at staten indser at assimilering er umuligt (Eriksen 1992:75-79). Blandt en stor del af befolkningen bruger de udtrykket: ”*each prays in his/her own way*” (Eriksen 1992:79). I valgsystemet blev der indført et ”best-loser” system (ibid.) sammen med valgreformen i de tidlige efterkrigs år. Foranstaltningen var introduceret for at sikre en rimelig repræsentation af alle større etniske grupper i Parlamentet. Dette viser en stærk vilje fra staten om at rumme den kulturelle mangfoldighed. En anden måde de pluralistiske tendenser ved mauritiansk national symbolisme kom frem, var i den officielle fejring af ”Independence Day” i marts 1986, hvor et antal sammensatte kulturelle shows blev udført i lokale samfunds centre. Målet med dette var, blandt andet, at vise og tilskynde ”unity in diversity” (Eriksen 1992:79-80). Man ønskede at vænne tilskuerne til andre kulturelle traditioner end deres egne. Disse shows, og lignende begivenheder som fandt sted med jævne mellemrum, bestræbede sig på at give betydning til metaforer af organiske helheder sammensat af uoverensstemmende elementer, men smeltet sammen i en fælles fremtid for det mauritianske folk. Et sådan sammensat kulturelt show opmuntrer til national solidaritet på den måde, at folks subjektive opfattelse kan begynde at relatere til et højere niveau end tidligere. De vil eventuelt begynde at orientere sig væk fra en kommunal etnisk identitet mod national identitet (Eriksen 1992:80). Befolkningen på Mauritius konstruerer et nationalt fællesskab baseret på fælles fremtid snarere end en imaginær fælles fortid. Denne praksis mener jeg kendetegner mine supporteres erfaringer og ønsker indenfor fodboldarenaen i Nordirland.

Afslutning

National identitet og sekterisme er fortsat en del af den lokale irske liga i Nordirland. Det er en arena hvor både inter- og intra national rivalisering finder sted. Historisk set, er det Glentoran og Linfield, de to protestantiske hold, som er blevet, og stadig bliver, betragtet som de to største rivaler af mange. Men på grund af brugen af nationale symboler og Linfields historiske britiske og unionistiske identitet, samt deres forbindelse til IFA, så har fansene nogle ambivalente følelser, som strækker sig udenfor selve fodbolden som sport. Men på trods af dette, så er fodboldarenaen blevet et sted hvor ”rigtige” fans kan samles og fejre en fælles fremtid på tværs af etno-sekteriske linjer. Dette vil jeg argumentere mere detaljeret for i det næste kapitel.

Kapitel 3 - "Deep play"

Jeg har tidligere i opgaven vist hvordan national identitet og national tilhørighed bliver udtrykt i fodbold. Mange har opfattet fodbold som en "krigszone", og som jeg såvidt var inde på i forrige kapitel, så mener jeg at det i Nordirland primært kan ses som en "fredszone", og ikke en arena fyldt med konflikter og problemer. Men hvordan hænger lidenskaben for selve fodbolden som sport sammen med at national tilhørighed alligevel bliver så synligt udtrykt? Der vil i dette kapitel blive argumenteret for dette andet syn på supporterens tilhørighed og lidenskab for fodbold gennem "deep play", ritualer og liminalitet, og derefter vil jeg ved hjælp af teorier om etnicitet, identitet og nationalisme argumentere for hvordan og hvorfor man alligevel udtrykker sig med nationale symboler.

"Deep play" versus "shallow play"

For de fleste af mine informanter i den lokale liga var fodbold et vigtigt element i deres liv. I dette afsnit vil jeg se på hvordan deres involvering i fodbold kan beskrives ud fra Geertz (1973) lånte udtryk "Deep Play"¹³. I sin artikel om Balinesisk hanekamp kalder han de supportere som er involveret på et niveau med høj risiko for "deep players". De står i modsætning til "shallow players". Jeg mener at disse begreber kan være nyttige at bruge i min analyse om fodboldfans i Nordirland. "Deep players" vil jeg bruge om de fans som kan ses, og som ser sig selv, som fuldtidssupportere og som er dem der kommer til enhver kamp og som har stærke følelser for holdet. "Shallow players" er derimod dem som er deltids fans og som kommer til de kampe der bliver opfattet som vigtige og store. Derudover vil jeg argumentere for at "deep play" fansene besidder mere klub identitet og at der blandt de andre, "shallow players" er dem som kommer for at udtrykke national identitet og som forsøger at skabe problemer. I Italien er der en gruppe fans, ultraer, som deler en slåskultur (Dal Lago og De Biasi 1994:85). På stadion har de en smuk og imponerende koreografi under kampene hvor de bruger politiske symboler (flag, vers og sange) (Podaliri og Balestri 1998), men symbolernes politiske aspekt er blevet manipuleret i en sådan grad at deres association til regional identitet har mistet sin originale betydning og påtaget sig en anden mening (De Biasi og Lanfranchi 1997:94-96). Den politiske ideologi er ikke længere det vigtigste i ultra samlinger. De kommer til fodbold primært for at demonstrere overfor fjenderne, hvem som er den bedste og stærkeste gruppe (Dal Lago og De Biasi 1994:85). Det kan her virke som om at målet egentlig ikke er at støtte holdet, men det tager form som en ultra gruppe rivalisering. "Deep play"

13 Med "deep play" mente den engelske filosof og udvikleren af utilitarismen, Jeremy Bentham, oprindeligt et spil hvori indsatsen er så høj, at det fra hans utilitaristiske standpunkt, er irrationelt for mænd at engagere sig i det i det hele taget (Geertz 1973:279).

fansene mener ikke at politik hører hjemme på fodboldbanen og dermed bliver ”krig”, som nævnt en slags anomali. Det er de andre, det er ”shallow playerne” som udtrykker denne anomali. Det skal dog siges, at jeg ikke dermed mener at alle ”shallow playerne” i Nordirland kommer for at skabe problemer, men kendetegnet for ”shallow playerne” er at de ikke identificerer sig lige så stærkt og med den samme lidenskab som ”deep play” supporterne. ”Deep playerne” identificerer sig i meget større grad med holdet, og ikke primært med en national identitet. Det er en lidenskab for fodbold, der gør at de engagerer sig på et dybt niveau.

Man kan diskutere om man kan engagere sig i ”deep play” på to forskellige måder i Nordirland. ”Deep play” handler om at engagere sig på et højt risikoniveau. Som jeg viste i kapitel 2 var fodbold i den nordirske liga for 10-20 år siden præget af mere sekterisk vold og sekteriske handlinger og udtryk generelt. Man kan sige at ”deep play” og det risikofyldte på dette tidspunkt handlede om national identitet. Samfundet var præget af borgerkrig og dette blev bragt med ind på fodboldarenaerne. Nu har tiderne ændret sig. Der er nu relativ fred i Nordirland og ved hjælp af IFAs kampagne er man kommet meget sekterisme i liga og landsholdsfodbold til livs, og det er ikke længere det som afspejler fodbold i Nordirland. ”Deep play” med et ønske om at udtrykke national identitet er istedet blevet "flyttet" så det kommer til udtryk når man snakker om Glasgow Rangers og Glasgow Celtic. På denne måde kan man se det at engagere sig i ”deep play” på to måder. Jeg vil i dette kapitel se på ”deep play” som de fans som kommer der udelukkende på grund af fodbold i den lokale liga og ikke af et behov for at udtrykke national identitet. Men jeg vil argumentere for at den gamle spænding stadig ligger under overfladen, og at det specielt er gennem nogle ”shallow players” at freden trues.

”Deep player”

At være ”deep player” betyder at man engagerer sig med lidenskab og på et højt risikoniveau, hvor agtelse, ære, værdighed og respekt, det som på mange måder udgør balinesernes status er sat på spil (Geertz 1973:433). Der er kamp om en symbolsk ære og på samme måde som balineserne identificerer sig stærkt med deres haner, identificerer "hard-core" fansene sig med deres hold. Det bliver en del af deres identitet og man bruger ofte begreber som "vi" når man omtaler holdet. Men det er bare symbolsk at dette er sat på spil i både en hanekamp og i fodbold, udfaldet har ikke noget reelt at sige, det er en midlertidig ydmygelse uden nogen reel statusændring (ibid.). Mine informanter har støttet holdet i mange år. De fleste begyndte at komme i fodboldklubberne før de fyldte 10 år og har siden da holdt med deres respektive hold. Som regel var det en far, en bedstefar eller en bror som har taget dem med til fodbold, og de af mine informanter som selv har børn, tager også deres børn med til kampene nu. Man kan dermed sige at socialiseringen ind i fodbold

supporterkulturen er en "patrilinial pass-on tradition". Andrew fortalte mig med stor lidenskab hvordan hans bedstefar havde fortalt ham historier om Glentoran da han var lille. En af historierne handler om hvordan Glentoran vandt Wien Cuppen, en af de allerførste kampe som blev spillet mellem hold i Europa i 1914. Der var fem hold som deltog. Glentoran blev dermed det første irske hold til at vinde en europæisk cup, selvom denne konkurrence ikke er anerkendt som en officiel europæisk cup, da det var årtier før UEFA (Union of European Football Associations) blev dannet. Han fortalte ham også om hvordan Glentoran engang havde spillet mod Benfica fra Portugal på the Oval, at de var et af de store europæiske fodboldhold og alligevel endte kampen 1-1. Da Andrew fortalte mig disse historier, var det tydeligt at se hans store lidenskab for klubben.

Mine informanter gav alle udtryk for, at det betyder utrolig meget for dem at støtte deres respektive fodboldhold og at komme til kampene. De er stolte over at støtte deres klub og at bære klubbens trøjer. Det giver dem en god følelse når deres hold vinder, og en elendig følelse når de taber. At vinde giver dem en enorm stolthed, lidenskab og ære. Dette lagde flere af dem meget vægt på under vores samtaler. Fodbold er en stor del af deres liv og de bruger meget tid på det. Jude, en Linfield fan, fortalte at han elsker fodbold, til kampene kan han blive helt *carried away*. Det første han gør om morgenen er at slå tv'et på og se hvad der er sket i fodbold, og når han kommer på arbejde så snakker han om fodbold generelt. Han ser på fodbold som liv og død. Denne samme følelse finder vi hos Cliftonville fans. Shane beskrev for eksempel det at være fodboldsupporter som en slags rutsjebane følelse. Alt er godt når de vinder, men hvis de taber, så er det ikke bare ham som lider, det går også udover hans kæreste og hans mor. Han går bare ind på sit værelse, lukker døren og har ondt af sig selv. Når Geertz (1973:430-431) beskriver væddemål i hanekampene på Bali, så er de hierarkisk rangeret. Jævnbyrdige kampe giver højere væddemål, da mere er på spil i form af præstige. Dette gælder også i kampene i Nordirland. Nogle kampe har mere betydning end andre. For "deep play" fansene er det for eksempel kampe mellem derby hold, eller mellem de hold som truer dem i ligaen. Af mange i Nordirland er det specielt kampe mellem *the Big Two*, Glentoran og Linfield, som beskrives som højrisiko kampe, og som nævnt i Kapitel 2, så betragter mange fans også Linfield som en af de vigtigste hold at slå på grund af deres unionistiske historie.

De fleste af fodboldsupporterne kommer til kampene på grund af en stor lidenskab for fodbold og som en del af deres lokale identitet. Udtryk for national identitet hører for "deep players" ikke hjemme i denne "fredszone". Det kom blandt andet frem under det eksempel som jeg viste under indledningen. Da cirka 50 Glentoran fans valgte at løbe hen mod Cliftonville fansene med nordirske og Glentoran "britiske" flag råbte tilskuerne på tribunerne: "move, move, move", da det blev annonceret at hvis folk ikke fjernede sig fra banen, så ville præmieoverrækkelsen blive flyttet til styrerummet. Dette viser at de fleste folk ikke er interesseret i at national identitet skal demonstreres

på en måde som af mange blev opfattet som provokerende. Et andet eksempel på at "krig" ikke skal udtrykkes på fodboldgrunden kom frem under en samtale med Andrew. For 2-3 år siden var der en episode med en spiller, Rory Hamill, som havde spillet for Glentoran tidligere, men som havde skiftet til Cliftonville. I en kamp mellem Glentoran og Cliftonville havde Glentoran fans råbt mange fornærmende fraser til ham. De kaldte ham blandt andet *skum*. Det var cirka 4-5 drenge på 15-16 år. Rory vendte sig rundt og sagde "wind your neck'n" som betyder "voks op, stop at være sådan nogle unger". Andrew tror at det skyldtes at Rory var lidt af en primadonna. Rory mente selv at han var så dygtig og ville have flere penge. Andrew, som selv er Glentoran fan, tror samtidig at der var sekteriske årsager skjult som andre årsager, da Rory har katolsk baggrund. Ifølge Andrew brugte disse drenge det fakta at han forlod Glentoran som en undskyldning. Andrew mener ikke at en spiller fortjener en sådan behandling, han var meget provokeret af denne hændelse og fortalte mig, at hvis drengene havde sagt *taig*, ville han selv have bedt dem om at holde mund. Han mente at de burde skydes i hovedet for at gøre det. De burde bare blive myrdet. For ham er der ikke plads i verden for folk som er så hadefulde. Han hader folk som hader folk. Da han var lille brugte han selv ordet *taig*, som er ligeså slemt som at sige *nigger*. Hvis hans far hørte det blev han sur. Andrew mener at det i dag sjældent bruges i fodbold sammenhænge. Hvis nogen hører at man bruger et sådan ord, vil de få fat på sikkerhedsfolkene og man vil blive udvist for livstid. Det sker sjældent, men er en regel IFA bruger for at forhindre sekteriske og racistiske fornærmelser. De som er med i en sådan adfærd kan beskrives som "shallow players" og udgør ifølge mine informanter, som sagt, måske bare 10% af alle fodbold fansene. Det er dem som bare kommer til de "store kampe" og kun støtter holdet i medgang. Ofte beskrives de som unge.

Mine andre informanter gav også udtryk for at fodbolden ikke handler om religion eller *the Troubles*, men at det er fodbolden som er vigtigt. Shane sagde at han er mere stolt af at støtte Cliftonville end af at være nationalist eller republikaner. For de fleste har fodbold ikke nogen betydning for deres nationale identitet. Nogle af Cliftonville fansene fortalte mig, som nævnt, at de ser på Crusaders som deres ærkerival. De beskriver dem som de tætteste rivaler i Nord-Belfast Derby. Alle derby hold er rivaler med hinanden. Det har ikke noget med religion at gøre, men skyldes tætte territorier. Det er ikke for at beskytte, men det handler om lidenskab for fodbold og stolthed af klubben. Hvis man vinder er det utrolig godt de næste seks måneder til man mødes igen. Hvis man slår rivalerne har man håneretten. At derby hold er rivaler er ikke kun i Belfast. For eksempel er der, som nævnt tidligere, stor rivalisering mellem Manchester United og Manchester City, Liverpool og Everton, FC København og Brøndby, Celtic og Rangers, og så videre.

Fodbold i en karneval og rituel atmosfære

Ovenover er der blevet argumenteret for at fodboldsupportere kommer på grund af deres lidenskab for fodbold og at "krig" for de fleste ses som en slags anomali. Man kan her argumentere for at atmosfæren på et fodbold stadium kan ses på som et slags rituale, hvor den nationale identitet bliver under-kommunikeret i et "communitas" som står udenfor resten af samfundet under en fodboldkamp. Men fordi at de ikke kommer ud som noget andet end det de var før, så kan det være bedre at se det som en karnevals atmosfære. Jeg vil i de næste afsnit sætte disse to perspektiver på fodbold op mod hinanden.

Fodbold som et rituale

Der har været forskellige måder at definere et rituale på. Jeg kommer til at se på fodbold som et rituale som: "*a type of routine behavior that symbolizes or express something and, as such, relates differentially to individual consciousness and social organization*" (Bowie 2006:142). Ritualer har mange funktioner. De kan programmere og udtrykke emotioner, vejlede og forstærke forskellige former for adfærd. De kan støtte eller vælte status quo, føre til ændring eller genskabe harmoni og balance. Ritualer kan ses som udførelser, som involverer både publikum og aktører. Når jeg vælger at se på fodbold som et rituale hænger det sammen med at fodbold er noget "deep play" fansene går til hver lørdag. Der er faste regler, fansene har ofte faste rutiner, og det er noget de gør som adskiller dem fra resten af samfundet. Det er et sted hvor fansene kan udtrykke emotioner og deres lidenskab for en sport.

I "*the Savage Mind*" illustrerer Lévi-Strauss forholdet mellem konkurrerende spil og ritualer. Lévi-Strauss mener at stamme spil kan udspille sig som ritualer, med udfaldet givet på forhånd, nemlig med en vis type ligevægt mellem de to sider. Han beskriver hvordan fodbold bliver brugt af Gahuku-Gama på New Guinea. To modstående klaner vil spille flere dage i træk, så mange kampe det er nødvendigt for at kampen skal ende uafgjort. Sådan bliver et spil behandlet som et rituale, det har et mønster som bliver husket blandt folkene som det eneste mulige, da det resulterer i en vis type ligevægt mellem de to sider (Lévi-Strauss 1966:30-31).

Konkurrerende spil, som fodbold, har en forudbestemt symmetri, regler og antal spillere som gælder for begge hold. Man bevæger sig ved hjælp af midler fra mulige begivenheder til en social adskillelse og dermed asymmetri. En vinder og en taber skabes ud af forskelle i talent, hensigt eller chancer. De skaber en forskel mellem individuelle spillere eller hold som ikke i udgangspunktet havde nogen indikation på uligheder. Når spillet er slut er de delt ind i vindere og tabere. Rituelle spil har derimod en forud eksisterende plan, hvor de samler grupper som i udgangspunktet var

asymmetriske og adskilte (Lévi-Strauss 1966:32, Sahlins 1976:51-52). I ritualer er der på forhånd en asymmetri mellem blandt andet det profane og det hellige, døde og levende, og de indviede og ikke indviede. "Spillet" består i at få alle deltagerne til at komme til den vindende side ved hjælp af begivenheder, det naturlige og klassificerende, som egentlig er strukturel. Det konkurrerende spil producerer, på samme måde som videnskaben, begivenheder gennem en struktur. Riter og myter, på den anden side, som "bricolage", tager delene og genskaber begivenheds sæt og bruger dem som så mange ubrydelige dele for strukturelle mønstre, hvori de tjener som formål eller meninger (Lévi-Strauss 1966:32-33). Sahlins (1976:51-52) mener at ligheden er overdrevet, og at nogle ligheder er undertrykt. Han mener at alle som uden lidenskab observerer en sådan kamp ved at det også er et rituale, som ikke kun er struktureret fra begyndelsen, men også i slutresultatet. Reglerne er de samme for alle, på samme måde som slutresultatet er forudbestemt, men det betyder ikke at det nødvendigvis er fastsat. Men han mener at ligeså seriøst som Gahuku-Gama spiller for uafgjort, ligeså sikkert er det, at der i Amerikansk fodbold bør være en vinder. Vinderne er berettiget til visse ceremonielle privilegier, som for eksempel at håne modstanderne. Dette gav mine informanter, som nævnt, også udtryk for. At vinde giver håneretten indtil de mødes igen. Der er alligevel forskelle i ritualer (eller spil), og det betyder at der er forskelle i den kulturelle orden.

Lévi-Strauss skelner mellem fodbold og rituale som et spil på den måde, at ritualer starter med en asymmetri og skaber symmetri, hvorimod fodbold starter med symmetri og ender med asymmetri. Jeg mener, ligesom Sahlins, at der er flere ligheder mellem ritualer og konkurrerende spil. Begge har et fast mønster og struktur fra start til slut. Begge har faste regler de følger. Hvis man i fodbold ikke havde faste regler og et mønster at følge, så mener jeg at det ville skabe større asymmetri og splid. Flere af mine informanter, specielt fra Cliftonville, har, som nævnt, givet udtryk for at de føler at IFA favoriserer Linfield. De føler at Linfield, og til en vis grad også Glentoran, får visse hensyn og at regler bøjes til deres fordel. Man havde for eksempel planer om at aflyse derbyet mellem Linfield og Glentoran et år på grund af alt for meget vold året før. Derbyet blev alligevel spillet og mine informanter mente at det aldrig ville være sket, hvis det havde været Cliftonville.

Et rituale kan både inkludere aktørerne og publikum. I det ovenstående er der lagt meget vægt på hvordan selve fodbold som et spil kan ses som et rituale, men det gælder også for fansene som kommer. Hognestad ser på de begivenheder og procedurer som udvikler sig omkring spil som et rituale på den måde, at det for en supporter bliver spillet med en vis hyppighed. Nogle folk mødes med jævne mellemrum på en pub for at se kampe på tv eller tage en drink før de går til en kamp på et nærliggende fodboldstadion. Det rituelle aspekt er yderligere gjort tydeligt gennem kontinuerlig og aktiv support af holdet gennem kampene. Denne support bliver udtrykt på forskellige måder gennem symbolske konstruktioner eller, af og til, gennem voldelige konfrontationer med de

modsatte fans indenfor en begrænset tid og rum. Hvis vi ser på fodboldkampe som et potentielt rituale, vil dette inkludere at rejse til kampe og socialisere og drikke med andre fans før og efter en kamp (Hognestad 2003:98). Fælles for brug af fodbold i Gahuku-Gama og i Nordirland, og dermed fælles for fodbold som et rituale, er det *communitas* som skabes, hvor hverdagens strukturer midlertidigt er ophævet.

Fodbold *communitas*

Fodbold er noget ”deep play” fansene går til en gang i ugen. Der er faste regler, der er ofte faste rutiner, og det er noget de gør som adskiller dem fra resten af samfundet. De har noget til fælles som de ikke har med andre udenfor. Dette fællesskab vil jeg forklare ud fra Victor Turners begreb om *communitas* i liminalfasen af ”rites de passage”.

Turner bygger videre på van Genneps ide om ”rites de passage”, og han har specielt haft fokus på liminalfasen, som er fase to. Van Gennep definerer ”rites de passage” som: *rites which accompany every change of place, state, social position and age*. Han bruger begrebet for overgangsritualer, som markerer en ændring af status uanset om det er en person, sæson, kollektivt eller individuelt (Turner 2002:359). Ofte er ”rites de passage” blevet associeret med initiations ritualer, men det kan bruges meget bredere (Bowie 2006:138).

”Rites de passage” har en tredelt struktur. Det første stadie er separation fra den forhenværende tilstand, sted, tid eller status. Fasen består af symbolsk adfærd som indebærer adskillelsen af individet eller gruppen enten fra tidligere faste punkter i den sociale struktur, fra et sæt af kulturelle betingelser, eller fra begge dele. Mellemstadiet, liminalfasen, er ”betwixt and between”, hvor kendetegnene ved ritualesubjektet er tvetydigt. Normale regler for adfærd er ophørt eller overdrevet. Det sidste stadie er genindsættelse. I denne fase er passagen fuldbyrdet og subjektet kommer ud med en ændret status. Det rituelle subjekt er i en relativ stabil tilstand, og har igen rettigheder og forpligtelser i et klart defineret og struktureret samfund, vedkommende er forventet at opføre sig ifølge visse normer og etiske standarder, som er bundet på obligatoriske sociale positioner (Turner 2002:359, Bowie kapitel 6).

Gennem fodbold er det muligt at ræsonnere med Turners bidrag om rituale og liminale fænomener, som er markeret af venskab mellem individer med lig status. Som et rituale besidder fodbold elementer, som ligner hans udredning om anti-struktur, som indikerer et sæt af normer og moral, som ikke nødvendigvis passer til den strukturerede hverdag (Hognestad 2003:98). I ”rites de passage” går man fra struktur til anti-struktur og tilbage til struktur. *Communitas* opstår der hvor

sociale strukturer ikke er tilstede. *Communitas* refererer til de ustrukturerede og egalitære bånd mellem folk, som er et resultat af det sociale og de delte erfaringer og oplevelser af liminalitet (Turner 2002, Bowie 2006). Når jeg ser dette i Nordirsk fodbold, handler det om at man i hverdagslivet i Belfast bliver påmindet om sin nationale identitet, der er mange normer for hvordan de skal opføre sig, hvor du kan gøre hvad og så videre (dette skal jeg komme ind på i mit næste kapitel). Evan fortalte mig at han mener, at indad i fodboldkulturen i Nordirland har man mere tilfælles, end med dem udenfor som man deler samme nationale identitet med. I fodboldverdenen kommer de alle for at nyde fodbolden som sport, man er som en stor familie, både indad i klubben, men også når det kommer til spørgsmålet om hvorvidt religion spiller en rolle i fodbold, hvilket flere af dem mener at det ikke gør. Det bliver som en anden virkelighed, et rum hvor man midlertidigt kan "glemme" hverdagens bekymringer. Fodboldkulturen er præget af, at de strukturer som gælder i hverdagslivet midlertidigt bliver ignoreret og nedbrudt. Man kommer her for fodboldens skyld og man danner midlertidige sociale bånd over en fælles interesse - man danner et *communitas*. Der er, som Hognestad siger, kulturelle versioner af fodboldritualer som finder sted i et komplekst samfund som på mange måder er selvstændige med deres egen moral, forpligtelser og loyalitet. På denne måde bliver fodboldverdenen set på som en anden virkelighed og dermed som et frakoblet rum, hvor elementer ved spil giver grundlag for begivenheder der udfolder sig omkring kampen. Hognestad mener at det at indtræde en ritualiseret ramme omkring en fodboldkamp, for en fodboldsupporter ofte er erfaret som at passere en tærskel, hvor de indkapslede koder i det umiddelbare og autentiske ved aktiv support ofte overskrider andre bekymringer (Hognestad 2003:99).

I den tredje fase af "rites de passage" kommer subjekterne ud med en ændret status og bliver genoptaget i samfundet. I nordirsk fodbold bliver man genoptaget i samfundet bagefter, men man kommer ikke ud med en ændret status. Det er lidt som i balinesisk hanekamp, som nævnt tidligere, hvor der på en måde er mere på spil end bare pengene: navn, agtelse, ære, værdighed og respekt – nemlig status. Men dette er bare symbolsk, da ingens status faktisk påvirkes af kampens udfald, det er kun midlertidigt bekræftet eller krænket (Geertz 1973:433). Det samme gælder i fodbold, så selvom at jeg mener at Turners beskrivelse af selve liminalfasen og af de *communitas* som opstår er passende, så kan det være bedre at se anti-strukturerne som eksisterer i fodbold som en karneval atmosfære.

Karneval atmosfære

Karneval er ligesom liminalfasen præget af anti-strukturer. Karnevalisme fejrer midlertidig frihed fra den eksisterende sandhed af den etablerede orden. Det markerer ophævelsen af al hierarkisk rangering, privilegier, normer og forbud (Bakhtin 1984). Dette viser igen at fodbold er et rum hvor man kan glemme hverdagens problemer, og hvor man har mere til fælles på trods af positioner og nationalitet udenfor i samfundet.

I Bakhtins studie af karneval, så han hvor stor en rolle det spillede i folks liv i middelalderen og renæssancen. Karnevalet kunne i de større middelalderbyer vare op til tre måneder hvert år. Det repræsenterede folket og tilførte rum for uofficielle former for humor. Det var en fælles begivenhed. Et nøgleelement ved karnevalet er festlig latter, som har tre hoved træk. (a) det er alle folks latter; (b) det er universelt og (c) det er ambivalent (Bakhtin 1984:11-13). Et vigtigt aspekt ved karnevalshumoren er dens attitude til kroppen. Bakhtin kaldte denne holdning til kroppen for "grotesk realisme", hvor hovedkarakteristikken er:

"In grotesque realism... the bodily element is deeply positive. It is presented not in a private, egoistic form, severed from the other spheres of life, but as something universal, representing all the people. As such it is opposed to severance from the material and bodily roots of the world; it makes no pretense to renunciation of the earthy, or independence of the earth and the body. We repeat: the body and bodily life have here a cosmic and at the same time an all-people's character; this is not the body and its physiology in the modern sense of these words, because it is not individualized. The material bodily principle is contained not in the biological individual, not in the bourgeois ego, but in the people, a people who are continually growing and renewed. This is why all that is bodily becomes grandiose, exaggerated, immeasurable. This exaggeration has a positive, assertive character. The leading themes of these images of bodily life are fertility, growth, and a brimming-over abundance... The material bodily principle is a triumphant, festive principle, it is a "banquet for all the world"" (Bakhtin 1984:19).

Bakhtin så ikke på kroppen i grotesk realisme som en særskilt enhed, erfaret som separat fra resten af verden, det er heller ikke kun et middel for sjælen. Bakhtin forstod at billedet af kroppen udtrykt i karneval inkorporerede en hel kosmologi – et radikalt anderledes billede af samfundet fra de hegemoniske institutioner af dagen (Bowie 2006:78).

Jeg mener at denne beskrivelse af latter i karneval og af den groteske krop er relevant at bruge om fodboldkulturen i Nordirland og om de *communitas* som opstår inde i denne kultur. Bakhtin mente at karneval repræsenterede folket og var en fælles begivenhed. Det samme kan man sige om fodbold. ”Deep playerne” mener at fodbold tilhører alle, uanset religion, køn, race og national identitet. Det er noget de er fælles om. Det er en fælles begivenhed. De er fælles om at elske fodbold. Den etablerede autoritet og sandhed bliver her relativ. Her er det en anden virkelighed som

eksisterer, en virkelighed hvor alle normale strukturer er nedbrudt (Bakhtin 1984:10).

Indenfor antropologien er der en diskussion om "Rituals of rebellion", som handler om hvorvidt karnevalisme er med til at opretholde status quo, ved at det midlertidigt nedbryder strukturer, eller om det udfordrer den dominerende hegemoniske og sociale orden. Der er dem som mener, at det som i udgangspunktet kan se ud til at være en protest mod den etablerede orden, bliver en måde autoriteter kan styrke, opretholde og legitimere denne orden (Gluckman 1963, Sales 1983).

Stallybrass og White (2002:282) mener at over en lang periode vil karneval være et stabilt og cyklisk rituale uden nogen mærkbar politisk forandrende effekt, men at det som følge af tilstedeværelsen af skærpet politisk antagonisme, ofte kan virke som katalysator og et rum for de faktiske og symbolske kampe. Fodbold i Nordirland kan på mange måder tolkes ud fra Stallybrass og Whites opfattelse af karneval på den måde, at under *the Troubles* var der mange flere fans som kom til lokale liga kampe og der var meget mere sekterisk adfærd, hvorimod det i dag for "deep play" fansene er et sted hvor sådan adfærd ikke hører hjemme.

Uanset om man ser på fodbold som en liminalfase, eller som et slags karneval fænomen, så er det kendetegnende og det vigtige for fodboldfansene at det giver et rum hvor strukturerne ophører, det bliver en anden realitet hvor forskellige nationale identiteter midlertidig kan blive glemt. National identitet bliver af mange under-kommunikeret på den måde at det ikke er den nationale identitet som er den primære identitet på dette tidspunkt. Men hvordan kan det så være at den nationale identitet alligevel er så synlig på stadion?

Nationale symboler i liminalfasen

Ovenover har jeg argumenteret for hvordan man kan se fodbold som en lidenskab for fodboldfansene i den lokale liga, og at man kan se fodboldomgivelserne og det gamle "had" som "betwixt and between". Men hvordan kan dette hænge sammen med at den nationale tilhørighed alligevel er så synligt blandt fansene når man er til en fodboldkamp? I dette afsnit vil jeg komme ind på hvordan et "vi" versus "dem" bliver skabt. Jeg vil gennem teorier om nationalitet, etnicitet og identitet vise at hvis grænser mellem forskellige kategorier trues, så forstærkes forsøget på at opretholde dem og synligheden. Det bliver en form for over-kommunikering.

I fodbold er der altid to konkurrerende hold. Det bliver dermed også naturligt at skabe et klart "vi" versus "dem", hvor forudbetingelserne for konflikt, rivalisering og konfrontation mellem potentielle modsatte identiteter er indlysende (Hognestad 2003:99). Her bliver den symbolske status sat på prøve og det er vigtigt for fodbold fansene at vinde. Det betyder alt for dem. Hognestad beskriver

hvordan Hearts fans i Skotland (som ses som en protestantisk klub) bruger sekteriske symboler, mod et katolsk hold som også kommer fra Edinburgh, men at disse sekteriske symboler egentlig ikke har nogen sekterisk eller national mening i den måde de bliver brugt på i den sammenhæng, og at den sekteriske mening som lægges i dem, tilbagelægges på stadion efter at kampen er slut. Han mener at man vil bruge det som er tilgængeligt for at markere en kollektiv forskel (Hognestad 1995b:107-109). Man kan sige at Hognestad har en tilnærmelse som ligner Bakhtins tilnærmelse til latter i et karneval. Karneval latter er først og fremmest en festlig latter. Derfor er det ikke en individuel reaktion til en isoleret komisk begivenhed. For det andet er karneval latter "laughter of all the people" (Bakhtin 1984:11-12). Karneval latter er også tvetydigt, det er triumferende og på samme tid drillende. Latteren har en vulgær jordnær kvalitet i det. Med dets banning og bespottelse, dets fornærmende sprog og med dets mobbende ord er det grundlæggende tvetydigt (Bakhtin 1984:16). I Hognestads tilfælde bruges de sekteriske symboler på en drillende måde for at vise en kollektiv forskel, men det er noget som bliver efterladt på stadion efter at kampen er slut. Man kan på en måde sige at de sekteriske symboler bliver brugt med et karnevals latter. Jeg mener ikke at det er helt det samme i Belfast. Fortiden er stadig alt for sensitivt og mine informanter følte sig provokeret når der blev taget nationale symboler i brug. Hugh fortalte mig at national identitet blev vist gennem flag. Fodbold er ikke så sekterisk som før, men det er der stadig. Som nævnt tidligere, så mente han ikke selv at Glentoran var sekterisk på grund af at de bruger Union jack, det er et flag for landet. Men Cliftonville fans bruger det republikanske flag, det irske flag og hvad har det at gøre i Nordirland? Hvis man vil være irsk, hvorfor rejser man så ikke der? Hvorfor tager de det med, når de er nordirske? Det forstår han ikke. Glentoran, mener han, bliver opfattet som sekterisk fordi de bruger landets flag, men hvordan kan det være sekterisme? Det er landets flag. Han forstår at de vokser op der, men regeringens regler skal man følge, så de er stadig en del af Storbritannien og Nordirland, så hvorfor bringe det irske flag, hvis ikke det er for at fornærme ham. Irland er ikke deres land, så hvorfor tager de det med? Andrew fortalte også at han føler sig utilpas når han ser det irske flag og tænker: *"hvad gør det her? Det er ikke landets flag. Det er som at medbringe et hvilket som helst andet lands flag. Det er sekterisk"*.

Jeg mener at selvom at fodbold er en "fredszone", så er der meget spænding, og selvom at de fleste er der for fodbold, så er der nogle som lige skal vise "hvem de er". De skal lige markere den nationale identitet, og vise at selvom at vi har meget til fælles her, så er vi forskellige. Hugh kommenterede om den hændelse til den sidste kamp i ligaen, som jeg har været inde på tidligere, at de unge drenge som løb ned til Cliftonville fansene løb derned for at fortælle at: *"det er os, vi er her og vi forsvinder ikke. Vi kan ikke forsvinde, for det er vores land"*.

Det er specielt i et communitas hvor de har flere ligheder og hvor grænserne trues, at man kan bruge

de nationale symboler for "bare lige at markere". Eriksen skriver at generelt bliver social identitet mest vigtig i det øjeblik hvor det bliver truet, men det er altid relateret til en form for ændring. Det kan være migration, ændring i den demografiske situation, industrialisering eller andre økonomiske ændringer, eller integration ind i eller optagelse af det større politiske system. Han mener at iøjnefaldende former for grænse opretholdelse bliver vigtigt når grænserne er under pres. At etniske identiteter, som besidder en opfattet kontinuitet med fortiden, på denne måde kan fungere som en slags psykologisk forsikring i omvæltningstider, og fortælle folk at selvom at alt "som er fast smelter i luften", så er der en uændret stabil kerne for etnisk tilhørighed som sikrer individet en kontinuitet med fortiden, og dette kan være en vigtig kilde for selvrespekt og personlig autenticitet i den moderne verden, som ofte opfattes som en verden i forandring (Eriksen 2002:68). I fodboldverdenen har de meget tilfælles, de har en fælles lidenskab og på dette tidspunkt bliver ulighederne mellem dem på en måde nedbrudt, selvom at man støtter hvert sit hold. Det bliver en måde at opretholde grænserne imellem dem og en markering af hvem de er. MacClancy mener at sport kan hjælpe med at definere det moralske og politiske samfund. Det er et bindemiddel for identitet, det giver folk en følelse af forskelle og en måde at klassificere sig selv og andre, enten på langs eller hierarkisk (MacClancy 1996:2-3). Fodbold kan være en arena hvor sociale aktører kan symbolisere og reproducere meninger fra deres sociale praksis og værdier som dominerer i en vis periode (Archetti og Romero 1994:39), og det er derfor vigtigt for dem at symbolisere deres nationale identitet. Etnicitet kan til tider være over-kommunikeret eller under-kommunikeret (Eriksen 2002:22). Det vil sige at der er situationer hvor etnicitet er relativt uvigtigt, og så er der situationer hvor det tilfører en afgørende mekanisme for eksklusion og inklusion, såvel som klare retningslinjer for adfærd (Eriksen 2002:62). Det samme gælder for national identitet. I fodbold kan man sige at det er lidt en blanding. For de "deep play" fans som kommer, bliver etnisk identitet under-kommunikeret, aktøren forsøger at nedspille den, for ikke gøre det til et vigtigt aspekt ved en situation. For de "shallow play" fans som kommer for at udtrykke national identitet bliver denne over-kommunikeret.

Når man besidder en stærk national identitet både i og udenfor fodbold, og samtidig føler en stærk lidenskab for en sport hvor folk med forskellige nationale identiteter mødes, og hvor man har meget tilfælles, så behøver dette ikke at være modstridende. Man har ikke bare en identitet. Både etnicitet og sociale identiteter¹⁴ er relative og i en vis grad situationelle. De er kontinuerligt til forhandling, og det er forskelligt hvilken som vægtlægges hvornår. Man har en delt identitet med forskellige folk på forskellige tidspunkter, og der findes mange situationer, hvor etnicitet og national identitet ikke betyder noget. Dette kan for eksempel gælde når situationen er defineret gennem folks status som kollega, som forretningspartner, eller som i Nordirland, gennem det at være fodboldsupporter.

¹⁴ En person kan have flere sociale identiteter, det kan være den etniske identitet, nationale identitet, og andre diverse gruppe identiteter.

(MacClancy 1996:3, Eriksen 2002, 30-31). Hovedparten af mine informanter ønsker ikke at national identitet skal blive udtrykt i fodbold, det hører ikke hjemme der, men Aidan tager, som sagt tidligere, et irsk flag med til de lokale kampe, et flag som han har haft i 20 år, og som altid har været med ham. Dette tager han med for at vise sin nationale identitet. Han mener ikke at det er en sekterisk handling, selvom at han ser Linfield og Glentoran som sekteriske gennem deres brug af flag og sange. De fleste ønsker ikke at tage del i at bruge fodbold som en arena hvor national identitet skal udtrykkes. Af og til bliver etnisk eller national identitet tilskrevet udefra af andre grupper, på de som ikke selv ønsker det (Eriksen 2002:33). Når Eriksen snakker om dette, vil jeg tro at han mener, at det bliver pålagt af andre etniske grupper som en stereotype, men jeg vil hævde at man også kan sige at det i det nordirske tilfælde også kan pålægges indad i gruppen, hvor nogle ønsker at vise national identitet og det bliver dermed stereotypisk, da det er så synligt på stadion. Men mine informanter var der ikke med det formål.

Nationale symboler kan blive brugt for at markere en forskel i de tilfælde hvor ligheder gør at grænserne bliver truet. Det er dog vigtigt at bemærke at de nationale symboler i Nordirland bliver brugt uanset hvilket hold de spiller imod. Da jeg så Linfield spille mod Lisburn, et andet protestantisk hold, brugte de også Union Jack, så dermed bliver det ikke på samme måde et forsøg på at bruge de midler man har til rådighed for at skabe en forskel, som Hognestad var inde på, men mere en demonstration af en kollektiv identitet og en markering af "hvem vi er", uanset hvem man spiller imod. Det kan i sådanne tilfælde skabe et endnu større *communitas* og et forestillet fællesskab¹⁵, eller det kan være en markering overfor de spillere på holdet som har en anden national tilhørighed. Nogle vil måske hævde at de nationale symboler bliver brugt på grund af gamle traditioner, men jeg mener ikke at det er tilfældigt at man bruger nationale og sekteriske symboler for at markere sin nationale identitet. Aktører er frie til at vælge deres handlinger og hvorvidt de vil under- eller over-kommunikere etnisk og national identitet (Eriksen 2002:55). Det er tydeligt at mine informanter er meget bevidste på hvilke symboler som bliver brugt, og hvorfor de bruger dem. Mange synes ikke at det hører hjemme, men dem som jeg har snakket med, som har brugt nationale symboler siger selv, at det er for at demonstrere deres nationale identitet.

Sport kan bruges til at opfylde mange forskellige funktioner. Det kan definere på en mere gennemtrængende måde de allerede etablerede grænser for moralske og politiske fællesskab. Det kan fremme skabelsen af nye sociale identiteter og give fysisk udtryk for visse sociale værdier og det kan handle som en mening af disse værdier, og tjene som et potentielt bestridende rum for modsatte grupper (MacClancy 1996:7). Ikke-etniske kriterier for gruppemedlemskab er situationelt

15 Et forestillet fællesskab er et begreb som Benedict Anderson oprindeligt brugte til at beskrive en nation, som han ser som et fællesskab som er socialt skabt. Det vil sige at det er forestillet af nationens befolkning, der opfatter sig selv som en del af denne gruppe (Anderson 2006).

relevante i alle samfund. Forskellige former for gruppe loyalitet og medlemskab kan i stor grad være overensstemmende med etnisk medlemskab, men de kan også krydse igennem det (Eriksen 2002:173). Etniske grupper er defineret gennem deres forhold til andre, det er fremhævet gennem grænserne og grænserne er i sig selv et socialt produkt som kan have varierende vigtighed og som kan ændre sig over tid. Gruppens kultur, så vel som former for socialorganisering kan ændre sig uden at de etniske grænser fjernes. I nogle tilfælde kan grupper blive mere kulturelt lige, samtidig som grænserne bliver stærkere (Eriksen 2002:38). I fodbold i Nordirland bliver de mere lige, men grænserne bliver samtidigt gennem nationale og sekteriske symboler opretholdt.

Afslutning

Jeg mener at meget tidligere forskning har overset elementet af lidenskab i fodbold som sport. Specielt forskning på national identitet og national identitets skabelse. Jeg har i dette kapitel argumenteret for at denne lidenskab er dominerende blandt mine informanter i den nordirske fodboldliga. Indenfor fodbolden bliver der dannet en form for *communitas* hvor strukturer udefra fjernes. Det er præget af en slags karneval atmosfære hvor "krig" bliver en slags anomali i dette rum. Jeg viste i mit første kapitel hvordan national identitet blev udtrykt. Jeg har i dette kapitel givet en forklaring på hvordan det kan hænge sammen med lidenskaben for sporten og det *communitas* som dannes. Ofte når grupper trues, så styrkes den nationale identitet. I et *communitas* som jeg har beskrevet, som er præget af anti-strukturer og hvor folk har meget mere tilfælles end det som bliver udtrykt i hverdagslivet, så er den nationale identitet også truet, og jeg mener at man bruger de nationale symboler for at markere, at "vi er ikke helt lige". I mit næste kapitel vil jeg argumentere for at hverdagen stadig er præget af *the Troubles* og at man dermed kan sige at der er så meget "krig" på ydersiden at "fred" indenfor den irske fodboldliga for "deep play" fansene bliver bruddet med det hverdagslige.

Kapitel 4 - Situationelle rum

I den nordirske fodboldliga bliver der dannet et community hvor ”deep play” fansene kommer på grund af en lidenskab for fodbold, og fodboldområderne bliver for dem en slags ”fredszone” hvor national politik ikke hører hjemme. Men på grund af at national identitet alligevel er et element som bliver udtrykt, så bliver det en en ”fredszone” med en underliggende sekterisk spænding. I dette kapitel vil jeg, ved at se på Belfasts geografiske og sociale rum, som stadig i stor grad er præget af *the Troubles*, argumentere for at fodboldarenaen for ”deep play” fansene bliver et brud med det hverdagslige. Ved at bruge Burtons begreb «telling» vil jeg vise, at der i byens rum er uskrevne regler for hvor man kan gå, hvor man ikke kan gå, hvor man kan snakke om hvad og hvor man kan udtrykke hvad, og hvordan dette bliver gjort. Mange forsøger for det meste enten at under-kommunikere eller over-kommunikere national identitet. Fodbold er et af de sociale rum i Belfast, men i modsætning til de andre rum, så er fodbold et sted hvor *the Troubles* ikke bliver så vigtigt for ”deep play” fansene. Det er et sted hvor de kan mødes om en fælles interesse. Til sidst vil jeg vise hvordan man kan se de forskellige rum gennem de tre kroppe. Som nævnt hænger rumdelingen tæt sammen med *the Troubles*, og jeg vil derfor starte dette kapitel med de forskellige geografiske og sociale rum som blev skabt under *the Troubles* og som præger situationen i dag.

Geografiske og sociale rum under *the Troubles*

Tiden fra 1920'erne og frem til 1969 var en relativ stabil periode i Nordirland, hvor folk boede sammen i blandede områder (Feldman 1991:23), men i sommeren 1969 tiltog spændingen mellem protestanter og katolikker og i august kom de første store optøjer i over 30 år (Burton 1978:16-17). Mange blev tvunget til at flytte ud af deres huse og vold blev brugt til at skabe symmetri mellem boligorganisering og sekteriske ideologier. Sekteriske ideologier havde deres autoritative rumlige reference i den etniske rumdeling til hvilken borgerne i det blandede samfund havde flygtet. Vold koloniserede og indskrev anomale sociale rum med sekteriske koder (Feldman 1991:23-28). Byen blev delt i både territorier og sociale rum, og vold var en vigtig faktor i skabelsen af disse rumlige strukturer (Feldman 1991). I de forskellige rum var der en stærk følelse af social solidaritet. Denne solidaritet var en vigtig faktor i *the Troubles*, det blev på en måde en kollektiv bevidsthed. Stærke samfundsbånd øgede sandsynligheden for aktiv modstand mod en ydre trussel, samtidig som de også gjorde det muligt at absorbere konsekvenserne en sådan konfrontation resulterede i. Solidariteten indenfor de forskellige områder kan ses delvis både som et resultat af, og som en vedvarende årsag til delingen mellem protestantiske og katolske samfund (Burton 1978:3). Forsvar af grænser mellem territorier, symbolske grænser og deres tilhørighed til samfundene, var centrale

anligger både for unge og voksne i arbejderklassen. De unge udviklede en etnisk bevidsthed i en situation med politisk mobilisering og sekteriske konfrontationer. De blev socialiseret ind i strukturerne med fordomme som eksisterede under *the Troubles*. Den territorielle bodeling og *the Troubles* blev fremført som faktorer, i tillæg til de grundlæggende traditioner ved irsk samfund, for at integrere arbejderklassens unge ind i deres forældres sekteriske kultur. Det var specielt de aktive unge som ofte befandt sig på gaden i grupper, som spillede en nøglerolle i den ritualiserede repræsentation af de forestillede fællesskaber, og det er dem som blev set på, som de nye vogtere af nationale traditioner og reproduktion af sociale og territoriale rum. De unge har spillet en stor rolle i territoriernes grænseopretholdelse gennem symbolsk praksis. Ved at bruge visse symboler gennem måden de har klædt sig på, tatoveringer med sekteriske motiver, territorie markeringer gennem sekterisk graffiti, murmalerier, kantstene og lygtepæle som blev malet i rødt, hvidt og blå i protestantiske områder og i grønt i katolske områder, brug af strategisk placerede nationale og sekteriske flag og parader har de, på det symbolske plan, afgrænset og opretholdt deres territorier og markeret den traditionelle politiske kultur, og det var samtidig med til at repræsentere en eksklusiv og kontinuerligt reproduceret national identitet. Den kulturelle praksis med grænseopretholdelse, afgrænsning og forsvar har været med til at skabe de unges holdninger og fordomme overfor den modsatte gruppe (Bell 1987). Alligevel mener Bell ikke at denne fjendtlige praksis var motiveret primært af personlige fordomme, men i stedet af et ønske om at udtrykke kommunel og etnisk identitet mod udenforstående (Bell 1987:181). Det var både de voksne og unge som ønskede at afgrænse og bevare en følelse af protestantisk eller katolsk identitet og territorie (Bell 1987).

The Troubles og rumdelingen ind i territorier, samt afgrænsningen, opretholdelsen og markeringen af disse, gav befolkningen retningslinjer for hvor de kunne gå og hvor de ikke kunne gå. Byen blev således delt ind i "no-go" områder (Bell 1987, Feldman 1991).

"There were places in Belfast you never walked! No way on God's earth did you walk them, unless you were completely out of your brains. Milford Street! Union Street! Clifton Street! Up the Antrim Road and the Oldpark! ...If ET had landed on the Oldpark Road someone would have fuckin' stiffed him! It was a fierce place. They would have fuckin' cut ET's head off or at least gone after that wee glowing finger of his!"(Feldman 1991:61).

Hvis man gik i områder, på veje eller ind i et område som den anden gruppe påstod tilhørte dem, kunne man risikere at blive myrdet. Det var en frygt for protestanter og katolikker (Feldman 1991:62-63).

"I remember making sure I was out of Belfast by six o'clock at night. Going down the Shankill Road, making sure I was out of that area before dark. Because everybody knew it was coming from the Shankill Road. It put people indoors; no one was out at night. That was the effect it had" (Feldman 1991:63).

Under *the Troubles* var der meget vold. På grund af rumdelingen og på grund af at folk ofte undgik "no-go" områderne forekom volden i begyndelsen i grænseområderne mellem de sekteriske rum. Oprør i grænseområderne havde funktion som en traditionel mekanisme, sammen med de symbolske markeringer, at sætte og endda udvide territorielle grænser mellem katolske og protestantiske samfund (Feldman 1991:28-29). Samfundsstrukturen med dets rumdeling og grænseområde skal, ifølge Feldman, forstås både som en organisering af samfunds rum og et system for klassificering. Skabelsen af fristeder, de protestantiske og katolske områder, kan ikke kun ses som en tilbagetrækning fra et anomalt udenfor, fra et voldelig offentligt domæne, med det formål at skabe et relativt voldsfrit tilflugtsted for national tilhørigheds samfund. Fristedet forsøgte at lede vold ind i visse foreskrevne kanaler og ikke for at afskaffe volden. På denne måde bliver volden et kulturelt udtryk. Fristed og grænseområde systemet styrede volden ind og gennem rumlige enheder. Det var en ideologisk organisering af den rumlige dimension ved menneskelig association og rummet hvor vold forekom. Der blev skabt et rum som var reserveret bolig og slægtskab og et komplementært rum, med barrikader som den britiske regering havde sat op for at undgå vold. Dette havde ikke så stor indvirkning, og grænseområderne var reserveret for den ideologiske og materielle reproduktion af samfundene gennem vold. Skabelsen af fristedet var et eksplicit forsøg på at territorialisere vold og at opretholde grænseområderne som et foreskrevet sted for volden. Skabelsen af fristederne udpegede automatisk et etnisk modsat tilstødende samfund som et målrettet mål. Dette forhold var sendt frem og tilbage mellem alle de barrikaderede samfund, som forvandlede dem til instrumentelle enheder for et voldeligt udvekslings system. Det etnisk modsatte mål var først skabt af folkemængde vold og sporadisk individuel vold tværs over grænseområderne, mod individer fra den anden etniske gruppe, som blev fanget i grænseområderne, eller fundet på gader som blev opfattet som tilhørende det modsatte samfunds territorie. Men med tiden tog vold på tværs af grænsesnittene mere specialiserede og skjulte former som de paramilitære grupper satte i gang og det udvidede sig til at forekomme i fristederne. Et eksempel på dette er dørtrinmordene, som overtrådte både den hjemligesfære og samfundsrummet som fristedes konstruktioner. På grund af en stærk sekterisk bodeling, var det muligt for paramilitære enheder at foretage overfaldsindtrængninger i etniske modsatte samfund, og vælge borgere med antagelsen om at offerets tilstedeværelse i det rum var et definitivt tegn på etnisk, religiøs og politisk tilhørighed. Dørtrinmordere bragte denne logik til et nyt stadie af frygt (Feldman 1991). At bo i et samfund med langvarige interne og eksterne trusler skabte uforudsigelighed og mistillid. Dette gjorde, at man i Belfast gik rundt om tomme biler med mistanke, kastede blikke på pakker uden opsyn, stræbede

efter at komme hjem før det blev mørkt, kortlagde sikre og farlige ruter for rejser, alt i et forsøg på at evaluere risikoen som tidligere kunne være ignoreret. Ethvert individ skulle vide hvor de farlige gader var og hvor de fleste skudepisoder forekom, de måtte lære at undgå den ydre omkreds som grænser op til fredslinjerne. Enhver måtte passe på hvem man snakkede med og hvad man sagde, da man aldrig kunne vide hvem som lyttede eller hvem som kunne komme bagfra. Man måtte spørge folk, selv fremmede, om det var frit for problemer der hvor vedkommende skulle gå. Man måtte passe på passerende biler, specielt om natten, for at se om den havde passagerer, i så fald måtte man passe på at det ikke var snigmordere. Der var hele tiden mange regler at huske på, og en persons holdning til sine omgivelser blev systematisk tvivl, selv i kendte omgivelser hvor man voksede op (Burton 1978:20).

Det er efterhånden tretten år siden at "Good Friday" aftalen blev underskrevet, og samfundet har siden da været relativt fredeligt. Alligevel bliver rumdelingen som forekom under *the Troubles* den dag i dag afspejlet i Belfast. Det er stadig mange af de samme frygt og tvivlsomme følelser som mange sidder tilbage med og der er fortsat mange uskrevne regler at tage hensyn til når man bevæger sig rundt mellem de geografiske og de sociale rum i byen. Folk er hele tiden opmærksomme på dette og deres hverdag er stadig styret af *the Troubles*.

Geografiske områder

Den territorielle og sociale rumdeling som blev skabt under *the Troubles* præger stadig samfundet. Ikke lang tid efter at jeg kom til Belfast blev det klart for mig at byen er delt ind i sekteriske områder og at jeg hele tiden måtte være bevidst på hvor jeg gik. Med tiden blev det også tydeligt at mine informanter var meget opmærksomme på hvor de gik, hvor de snakkede om hvad og hvad de i det hele taget snakkede om. Politikken i Nordirland er fortsat domineret af en søgen efter varig bosætning som baserer sig på en aftale om et sæt politiske værdier og arrangementer, mellem Ulster unionister og loyalister på den ene side, og irske nationalister på den anden. Sekteriske delinger vægtlægger stadig modsætningsfulde sociale forhold mellem disse grupperinger (McAuley 2004:541).

Byen har fortsat en klar geografisk inddeling og er delt ind i separate områder og fælles områder. Man er meget opmærksom på hvor man går og hvordan man krydser disse områder. Man kan dele Belfast ind i øst, vest, nord og syd områder samt centrum i midten. Vest-Belfast er et stærkt katolsk område. Her er det primært katolikker og folk med en irsk tilhørighed som bor. Øst-Belfast er derimod et stærkt protestantisk område. Som nævnt, bliver disse to områder ofte refereret til som *hotte* områder. Jeg blev mange gange fortalt, at det kunne være farligt for mig at gå i disse områder

alene, men at de som havde en tilhørighed til områderne kunne gå der. Alligevel så mente de at jeg bedre kunne gå der, end dem med modsat tilhørighed, da jeg ikke kommer derfra og derfor ville blive opfattet som neutral. De ville alligevel ikke anbefale mig at tage risikoen. Disse områder er delt af centrum, og folk med modsat tilhørighed undgår for det meste at komme i de *hotte* områder. Det skal dog nævnes at dette ikke gælder når der spilles fodbold, Cliftonville fans, for eksempel, kommer til øst hvor Glentorans stadion ligger når de spiller mod hinanden. Men de vil aldrig gå dertil. Øst- og Vest-Belfast har en klar markering af hvilken national tilhørighed beboerne har. En dag gik jeg til Øst-Belfast hvor jeg skulle have et interview. Jeg tænkte at det vel ikke var så farligt at gå, når jeg holdt mig langs de store veje. Jeg havde set godt på et kort før jeg gik derud og tjekket at jeg ikke skulle bevæge mig ind i små boligområder. Da jeg forlod centrum, så jeg en klar forandring. Det virkede meget fattigere jo længere øst jeg kom. På vejen derud så jeg et murmaleri af George Best, en tidligere fodbold spiller for Nordirland, en spiller som mange nordirere betragter som verdens bedste fodboldspiller nogensinde. Der var et stort billede af ham, hvor der stod hvornår han levede fra og til. Mange af mine informanter har givet udtryk for at han er et vigtigt symbol for Nordirland og for det nordirske landshold. Rundt omkring i Øst-Belfast hænger der britiske, nordirske og Ulsterflag. Men det er primært britiske flag som hænger på lygtepæle og på husene. Der er ingen tvivl, øst er et meget protestantisk område med en britisk tilhørighed. Hvis man derimod tager til vest, så ser man murmalerier med reference til Irland, til para-militære irske grupper til sport og blandt andet også referencer til Cuba. Området har katolske kirker, det har mindesgravsteder med irske symboler og der hænger mange irske flag. Her er man heller ikke i tvivl om hvilken national tilhørighed området har. Når man går fra centrum til et af områderne, så krydser man en stor vej for at komme til vest, eller elven for at komme til øst. Med det samme man har krydset disse "grænser" så kommer tilhørigheden til syne. Det er let at undgå at komme i disse områder for "uvedkommende", det vil sige for folk som har en anden etnisk tilhørighed.

Nord-Belfast og Syd-Belfast er derimod anderledes. Mens øst og vest er områder præget af hver deres homogene etniske og religiøse identitet, så er nord og syd områder karakteriseret af deling på grundlag af religion og etnisk identitet, hvilket vil sige at disse områder ikke har nogen homogen national tilhørighed. Nord-Belfast er delt ind i små *hotte* områder som hurtigt skifter. En dag kørte jeg med Evan til Cliftonvilles stadion i Nord-Belfast. På vejen derhen viste han mig hvordan områderne i nord hurtigt skifter fra protestantisk til katolsk og tilbage igen. Nogle steder kan man se at der på lygtepælene er malet grønt, hvilket symboliserer at det er et irsk område. Nogle steder er det et tydeligt skift med små ubeboede områder imellem, andre steder grænser de mere direkte op til hinanden. Nord-Belfast har under *the Troubles* oplevet meget af den værste vold. Området består bare af 5 procent af den nordirske befolkning, mens det har oplevet mere end 20 procent af alle dødsfaldene som associeres med *the Troubles*. Ofte bliver området refereret til som et

grænseområde, da katolikker og protestanter lever side om side, men alligevel delte. Nogle steder er grænsesnit områderne markeret af fysiske grænser, sådan som fredsmurer, britiske og irske flag og andre markører som demonstrerer sekterisk identitet. Andre gange er det symbolske grænser som ikke er synligt for fremmede uden lokal viden. Fremmede som rejser til Nordirland krydser disse grænser uden at realisere vigtigheden ved deres rejse mellem forskellige områder. Dette kan være en lygtepæl eller lignende som ikke har nogen synlig sekterisk markering, men som er den delende indikator og afhænger af internaliseringen af lokal viden for dens symbolske betydning (Leonard 2008:475,480). En grænse, eller indikationen på en grænse, kan kun være en grænse for de folk som oplever det som en grænse (Ingold 2000:193).

Syd-Belfast har ligesom i nord ikke nogen homogen national eller religiøs identitet, men derimod små delte områder. Men syd har samtidig også en mere blandet befolkning af katolikker og protestanter i området nær Queens University. Dette område deler på en måde de katolske og de protestantiske områder som ligger på hver sin side af Lisburn Road og Malone Road og måske endda endnu længere ude. Linfields stadion og det nationale stadion Windsor Park ligger i syd, men det ligger i et tydeligt protestantisk område, som bliver markeret med murmalerier og flag. På den anden side af Malone Road finder man Holyland området som primært er katolsk. Hvert år på St. Patrick's Day opstår der optøjer i dette område mellem katolske beboere, eller deres gæster og politiet.¹⁶ I sydområdet nær universitetet, blev jeg af flere fortalt, at folk egentlig ikke bryder sig så meget om det, det er mere folk som ønsker at leve i fred og at komme videre med sit liv. Det er mange studenter som bor i dette område og hvis man fortsætter længere mod syd kommer man til et område med flere store huse og det kan virke som at det mere er middelklassen som bor længere mod syd. Vest, øst og nord bliver ofte omtalt som mere fattige områder og det er primært arbejderklassen som bor her. I flere samtaler kom det frem, at de mener den sekteriske geografiske rumdeling i Belfast i stor grad hænger sammen med klasse. Men selvom at mange mener at det handler om klasse og at det er folk fra de lavere klasser som er aktive aktører i reproduktionen af den sekteriske deling og at det primært er folk i syd, i det blandede område, som ikke bryder sig, så gav stort set alle mine informanter, uanset i hvilket område de bor i, udtryk for at de ønsker at leve i fred og komme videre med sit liv. Ronan, som betragter sig selv som irsk, sendte en melding til mig lige efter de første mord i marts 2009 mod to militærmænd. Han sagde: ”*Mette, har du hørt hvad der er sket? Jeg håber bare ikke at det hele starter igen*”.

På en sightseeing tur hvor vi kørte i de forskellige bydele i Belfast, så jeg hvor tæt områderne ligger på hinanden. Vi så portene som stadig bruges til at adskille områderne fra hinanden om natten og i

16 Mange mener at politiet repræsenterer staten og dermed Storbritannien og at det netop er derfor, at det er dem som disse oprørere udfordrer. Dette kan også hænge sammen med de mord og bomber, som er sket det seneste år (marts 2009 – maj 2010) mod militær, politimænd og i sammenhæng med valg i Nordirland og Storbritannien.

weekenden, så selvom at folk ønsker at leve i fred, så er national tilhørighed stadig et vigtigt element i hverdagslivet blandt befolkningen i Belfast. Faktisk, så tyder undersøgelser på at Belfast er blevet endnu mere delt ind i lokale territorier siden fredsprocessen begyndte (McAuley 2004:546). Der er flere fredsmurer i Belfast nu end i forhold til før. Murer fører til identifikation med specifikke områder baseret på inklusion og eksklusion (Leonard 2008:473). Men hvorfor er det stadig, og måske i endnu større grad, så vigtigt at skabe et "os" versus "dem"?

Opretholdelsen af territorier

Den territorielle og stærke etno-sekteriske deling kan være et udtryk for frygt og mistillid som stadig skaber et rammeværk for at skabe samfundsdeling (Bairner 2008:422), og stederne bliver dermed et sted hvor frygt og undgåelse af den etniske anden er daglig taktik. Det bliver et sted hvor lokale samfund "live together apart" (Leonard 2008:473). Murerne repræsenterer magt, men de er også et udtryk for usikkerhed og dominering, samtidig som de udtrykker frygt, beskyttelse og isolering (ibid.). Den kollektive hukommelse om fortiden bliver videreført fra generation til generation. Bedsteforældre fortæller deres børnebørn historier om hvad der skete i fortiden, og børn bliver opdraget med en sekterisk deling og bliver fortalt i hvilke rum de kan bevæge sig og hvor de ikke kan. Dette afhænger af alder, køn og så videre. Det er ikke altid at børn accepterer voksnes definition på hverdagslige risikorum. Børn udvikler ofte viden, regler og vaner som demonstrerer deres kompetence i at definere og forhandle deres egen sikkerhed i offentlige rum (Leonard 2008:472). En årsag til mistillid og frygt skyldes at folk oplever angreb når de kommer ind i og forlader grænseområder. Derfor er det ikke så mærkeligt, at specielt børns narrativer ofte er karakteriseret ved frygt og mistillid til de "andre" (Leonard 2008:475). Men er dette specielt i Belfast? Jeg tror ikke at det er tilfældigt at det specielt er børn som oplever disse angreb. På den ene side, så er det i stor grad børn og unge, der ligesom tidligere, reproducerer områderne (Leonard 2008). Men i andre lande ser man også grupperinger af unge grupper som slås rundt omkring i byerne, og også her er der områder som mange frygter at gå ind i og derfor undgår. Det kan være en del af det at skabe en identitet i teenage årene. Man kan også overveje, om det kan være mange af de samme som laver problemer til fodboldkampene, og om det er lidt af de samme mekanismer som spiller ind i begge disse rum? "Ungdomsoprøret" i Belfast tyder på at sekterisk konflikt er et udtryk for noget andet og dybereliggende end sekteriske modsætninger. *The Troubles* bliver et historisk værktøj for at lufte frustrationer og måske også legitimere misfornøjelse og vold. Dette stemmer også overens med at undersøgelser har vist, at det ofte var de ældre, snarere end de yngre, som krydser grænserne for diverse gøremål. De så dem selv som mindre potentielle ofre for vold og så oftere det gode i folk fra den modsatte gruppe. Sådanne forskelle kan skyldes at ældre har minder og kontakter i det andet samfund fra før *the Troubles* startede igen i 1968 (McAuley 2004:547).

På den anden side kan opretholdelsen af sekterisk deling skyldes et ønske om at fejre ligheden indad i gruppen og dermed ikke for at frembringe mere fjendtlighed mod den anden gruppe (Bell 1987:166). Mange i Belfast føler at deres identitet er truet, dette gælder specielt for protestanter, og jeg tror at dette kan være en årsag til at der ikke er sket så stor ændring i forhold til bodelingen. Mange af mine informanter lagde vægt på at de føler sig svigtet af Storbritannien og regeringen. De føler at Storbritannien ønsker at Nordirland skal blive løsrevet fra dem og at aftalen arbejder hen imod et forenet Irland, derfor bliver dette en slags sidste kamp for Ulster. Det gør at den grundlæggende politiske identitet og forfatningsmæssige arrangement bliver opfattet som under direkte trussel af processerne som sker. Denne diskurs vægtlægger et sæt af underforståede realiteter indenfor unionismen (McAuley 2004:551-553).

Selvom at territorierne eller nabolag (Appadurai 1996) som man også kan kalde dem, er et sted med sekterisk bodeling og hvor hverdagslivet eksisterer, så mener jeg at det er mere passende at kalde disse territorier for rum. Som Tilley skriver, kundskab om sted kommer fra menneskelige erfaringer, følelser og tanker. Rum er en meget mere abstrakt skabelse end sted. Det foreskriver en situationel kontekst for steder, men det får dets mening fra specifikke steder. Uden sted kan der ikke være noget rum, og steder har en mere primær ontologisk vigtighed som center for kropslige aktiviteter, menneskelig vigtighed og følelestilknytning. Meningen med steder er grundlagt i eksistentiel eller levede bevidstheder om det. Det følger at begrænsningerne ved sted er grundlagt i begrænsninger i menneskets bevidsthed. Steder er diffuse og differentieret som en række af identiteter og den vigtighed man tillægger dem. Folk er nedsænket i en verden af steder som den geografiske forestilling forsøger at forstå og genfinde – steder som kontekst for menneskelig erfaring, skabt i bevægelse, hukommelse og associering. Steder er altid meget mere end punkter eller placering, da de har en særpræget mening og værdi for personer. Personlig og kulturel identitet er bundet op mod steder. Geografisk erfaring begynder på steder, rækker ud til andre gennem rum, og skaber landskab eller regioner for menneskelig eksistens (Tilley 1994:15). Ved at se på sekteriske nabolag som forskellige nationale rum, bliver disse dermed præget af en indgruppe, som altid vil stå i kontrast til en udgruppe (Leonard 2008:475). I Belfast reflekterer tværpolitiske samhandlinger den bredere sociale, historiske, politiske og økonomiske kontekst hvor indgrupper og udgrupper positionerer sig selv i forhold til hinanden i det bredere samfund. Det bliver med et ønske om at identificere sig efter religiøse og nationale ønsker, i en tid hvor den nationale identitet er truet. De ønsker lighed indad i gruppen, man ønsker at bo sammen med ligestillede. Der bliver dannet såkaldte ”ethnoscapes” (Appadurai 1996). Når Appadurai bruger begrebet ”ethnoscape” beskriver han et transnationalt og interkulturelt fænomen, som opstår på grund af de globale ændringer i et samfund. ”Ethnoscape” er den globaliserede rumlige spredning af etniske samfund, hvor nye former for kulturel og territorial

reproduktion af gruppe identitet opstår indenfor det ”globale samfund”. ”Ethnoscapes” er ”landskaber for gruppe identitet” og de er ikke længere bundet op til visse territoriale placeringer. Selvom Belfasts sekteriske deling ikke skyldes globalisering, så kan begrebet være relevant at bruge alligevel. I et samfund hvor ens identitet trues, så ønsker man at beskytte denne identitet sammen med ligestillede som deler et fælles ønske for Nordirlands fremtid. At bo separat er med til at symbolisere deres loyalitet til fædreland, uanset om dette er Irland eller Storbritannien. Det bliver et forestillet fællesskab. Ofte når der bliver snakket om et sted og tilhørighed til stedet, så mener man det lidt mere bogstaveligt, hvorimod jeg mener at det i Belfast snarere er loyaliteten til et forestillet sted, som rækker ud til de sekteriske nationale rum i Belfast, end at det er loyalitet til selve området i byen. Dette kommer også til udtryk i flere katolikkers og protestanternes loyalitet til Glasgow Rangers og Glasgow Celtic, som for mange repræsenterer et forestillet Storbritannien eller et forestillet Irland. Jeg vil gå mere i dybden med dette forhold senere.

Forholdet mellem de forestillede steder eller rum kan passende analyseres ud fra Foucaults begreber Utopia og Heterotopia. Utopia er et billede på noget som ikke er virkeligt, men som repræsenterer en perfekt version af samfundet eller et samfund som er vendt på hovedet. Heterotopia bruges til at beskrive steder og rum som ikke er hegemoniske. Det vil sige at der ikke er en gruppe eller stat som dominerer over andre grupper eller stater. Heterotopia er rum af ”anderledeshed”, som er hverken der eller her, men som samtidig er fysiske og mentale. Foucault bruger begrebet til at beskrive rum som har flere meningslag eller forhold til andre steder end det som umiddelbart kan ses med øjet. Generelt er Heterotopia en fysisk repræsentation af et Utopia, eller et parallelt rum som besidder uønskede kroppe for at gøre et rigtigt utopia rum muligt. Mellem Utopierne og disse andre rum, disse Heterotopier, er der en form for blandede og fælles erfaringer, som han kalder et spejl. Foucault bruger spejlet som metafor for Utopia på grund af at billedet man ser ikke eksisterer, men det er også et Heterotopia på grund af at spejlet er et virkeligt objekt som skaber måden man relaterer til sin egen position (Foucault 1986). På denne måde kan man sige at Belfast er et slags Heterotopia, en by med steder og rum som ikke er hegemoniske. Det er et rum med to hovedetniske grupper som har to forskellige ønsker om landets nationale fremtid. Hver gruppe ønsker et Utopia som et homogent land. Belfast som heterotopia besidder uønskede kroppe, de ”andre”, som gør deres Utopia, et forenet Irland eller opretholdelsen af den Britiske union, umuligt.

Arosifolket på Makira på den sydøstlige del af Solomon øerne lever på samme måde som mine informanter i et heterotopia. En række matrilinejer hævder hver især at have rettigheder til territorier. På trods af at de forskellige matrilinejer er enige om at den oprindelige matrilineje er uddøet, så er der uenighed om hvem som kom til landet først, og man er derfor uenige om hvem som har rettighed til stederne (Scott 2007). De brugte ofte talemåden: ”*burunga i auhenua*” som betyder at være den

oprindelige matrilineje af et sted (Scott 2007:69,327). Hver matrilineje bor på et område som strækker sig fra kysten og ind i landet, og de hævder deres rettighed til dette område med reference til en forfader. Hvad der ved første indtryk virker til at være et område, hvor der bor en række folk som er kulturelt fragmenteret og delte, hvor medlemmer af konkurrerende matrilinejer stille og roligt forsøger at placere sig selv som det oprindelige folk af et sted, udgøres ved nærmere eftersyn af forskellige matrilineære synspunkter, om at samme terræn tilhører dem. Ethvert heterotopia bliver da et sammensat sted bestående af flere overlappende og gensidigt fortrængte matrilinejer, som kræver retten til et territorie. De bor sammen i en fysisk kontekst hvor flere rum, som i sig selv er uforenlige, er samlet (Scott 2007:xxx-xxxi,69-74). Det samme gælder i Belfast, og i Nordirland generelt, hvor der bor to primære etniske grupper, som begge mener at de har ret til det territorium – Nordirland - i kraft er deres position som det oprindelige folk. I stedet lever de samlet i et heterotopia, hvor de ”andre” opleves som truende for deres Utopia. Både blandt Arosifolket og i Nordirland handler det om skillet mellem de oprindelige og indflyttede, og i Nordirland kommer det skille og det krav om territorie blandt andet frem gennem sekterisk bosætning i territorier, hvor man kan fejre et forestillet fællesskab og opretholdelsen af grænser mellem dem.

Når ens fremtid og den nationale identitet trues bliver grænser i sådanne situationer tydeligere. Derfor er det vigtigt at reproducere områderne og de symbolske signaler det sender ud. Det er i mødet med fremmede at forskelle opstår. Hugh, som nordirer og Glentoran fan, sagde: *”Bliver en rotte sat i et hjørne vil den angribe og det er sådan jeg ser mig selv. Det er derfor vi angriber. Det er for at beskytte sin egen identitet. Hvad skal der ellers blive af os?”* Men samtidig så bliver det et rum hvor *the Troubles*, hukommelsen om den og den overførte viden mellem generationer, skaber spænding, mistillid og frygt. Folk er bange for at gå i de forskellige territorier, dette skyldes overførte fortællinger om hvad der skete under *the Troubles*. Et andet argument som peger imod at opretholdelsen af rummene og grænserne handler om indgruppetilhørighed og ikke fjendtlighed mod den anden gruppe er at mine informanter ikke udtrykker had, men snarere en frygt. Som jeg nævnte i det tidligere kapitel mener nogen at de har mere tilfælles indad i fodbold verdenen, end med dem som de deler samme nationale identitet, og som Leonard skriver:

”Some teenagers had met members of the opposite religious community while on holiday abroad. During some of these encounters, being from Belfast in Greece or Spain brought young people together through a shared sense of belonging rather than a perception of place based on internally divided communities. Local animosities can be bridged when displaced to another geographic context” (Leonard 2008:482).

Det kan tyde på at det er det ukendte som er skræmmende, det er historierne og socialiseringen som har lært en at man skal passe på hvordan man bevæger sig i hverdagen, snarere end et ”had” mod andre. ”Had”, som til tider kommer frem, bliver udtrykt på en anden måde som jeg vil vende tilbage

til senere. Folk undgår på grund af denne frygt visse områder i Belfast, men når de bevæger sig i grænseområderne er de også meget opmærksomme på hvordan de gør dette på den sikreste måde. Der er uskrevne regler for samhandling i grænseområderne som folk forholder sig til.

Fælles rum

Rum er socialt skabte, og forskellige samfund, grupper og individer udlever deres liv i forskellige rum (Tilley 1994:10). Rum spiller en vigtig rolle i at definere måden hvorpå social samhandling forekommer og vigtigheden det har for aktørerne. Rum kan ses som et medium for handling, en ressource aktører bruger i deres aktiviteter og til eget formål, og bliver dermed ladet med værdi snarere end værdiløs, og politisk snarere end neutralt (Tilley 1994:19-20). Dette kommer i Belfast frem i måden hvorpå folk bruger rummene forskelligt på forskellige tidspunkter. Etniske grænser er ikke nødvendigvis bare grænser mellem territorier, men de kan også være sociale og forekomme i grænseområder, eller fælles rum (Eriksen 2002:39).

”Telling”

Når folk bevæger sig i grænseområderne mellem de forskellige sociale rum forholder de sig til uskrevne regler for samhandling og tegn på sekterisme, som en normal proces at tænke med gennem begrebet ”telling”. (Burton 1978). ”Telling” skal hjælpe folk med at få et hurtigt overblik over andres religiøse og nationale tilhørighed, gennem mønstre af tegn og stikord. Det er en nødvendig social evne for at kunne vide hvordan man skal samhandle på tværs af grupperne, men det er også en vigtig evne for at man kan vurdere risikofaktorer og hvordan man skal forholde sig til andre personer man møder. Telling er i stor grad baseret på stereotyper af de ”andre” og giver en indsigt ind i det naturlige ved og dybden af et splittet samfund, ved at illustrere vigtigheden ved forskelle, som en typisk måde at tænke på. ”Telling” er baseret på den sociale vigtighed ved navne, ansigter, tøj, bosted, skolen man går på, sprog, farver og symboler, stort set alt som kan være en indikator på religiøs tilhørighed. Det er baseret på fakta, men som en ideologisk repræsentation er det en blanding af myter og virkelighed. Vigtigheden de forskellige tegn får er åben til diskussion og forhandling, men det centrale ved ”telling” og vigtigheden ved processen er, at det er socialt skabt af forskelle som bruges til at tænke med og at handle ud fra. ”Telling” er en central proces i skabelsen og opretholdelsen af en sekterisk kosmologi, og det er en ideologisk forudsætning for social orden (Burton 1978:kapitel. 2).

De to etniske samfund i Belfast, specielt arbejderklassen fra begge samfund, er meget lig hinanden kulturelt og fysisk. Genkendelse af religiøs tilskrivelse er ikke umiddelbart synlig. Det er ofte

subtile forskelle mellem grupper som anser sig som etnisk forskellige. Mens det er svært at vide ud fra fysisk udseende, så er det lettere at tilskrive religiøs tilhørighed af medlemmer gennem social samhandling. Aflejring af historien i hverdagen gør etnicitet socialt synligt (Burton 1978:49). Burton skrev om dette under *the Troubles*, men jeg mener stadig at det er relevant i dag, og at de fortsat bruger denne metode i samhandlingen og bevægelse mellem og i sociale og territoriale rum. Mens tegnene for ”telling” i de separate områder (murmalerier, flag, bosætning og så videre) er mere synlige og lette for, for eksempel turister at genkende, så kan det være vanskeligere for andre at se tegnene i fælles områder. Jeg vil i de næste afsnit koncentrere mig om samhandling som forekommer i Syd-Belfast, det område i Belfast som, udover centrum, er det mest blandede område. Jeg vil her vise hvordan ”telling” bliver brugt i forskellige situationer og hvordan man til tider enten under-kommunikerer eller over-kommunikerer national tilhørighed.

I det første møde med folk på gaden lægger man mærke til ansigtet, tøj eller adfærd. Disse tre danner sammen en facade som bruges til at tolke religiøs tilhørighed og vurderer hvem som virker troværdige og tillidsfulde (Burton 1978:53-4). Jeg diskuterede med flere informanter hvordan de kunne se det på tøjet. Jeg fik det indtryk af at de havde svært ved præcis at definere hvad det er. Jeremy, en Liverpool fan, sagde at katolske piger har store smykker og protestantiske piger går i sportssko og sportsbukser, Bill, en briter, var uenig i dette. Andre mente slet ikke at de kunne se det. De som mente at de kunne ”tell” ud fra tøj, sagde at det ville tage år for mig at lære. Ifølge Leonard (2008) så bevæger teenagere sig rundt og opretholder grænser i hverdagen i grupper, hvor de klæder sig på måder som identificerer dem med enten den ene eller anden gruppe. Det var specielt tilfældet med fodboldtrøjer som viser støtte til Rangers (et hovedsageligt protestantisk fodboldhold) eller Celtic (et hovedsageligt katolsk hold). Flere af mine informanter gav udtryk for at de måtte være påpasselig med hvor de bærer fodboldtrøjer. Når Leonard nævner at teenagere bruger skotske fodboldtrøjer for at markere indgruppe tilhørighed, så er det ikke udenfor eget territoire, men i stedet på grænsen. I fællesområderne er mange mere forsigtige med hvilket tøj de har på, og hvilke signaler dette kan sende. Jeg så selv forskellige fodboldtrøjer rundt omkring i byen, men det var hovedsageligt Engelske Premier League trøjer jeg så i centrum. Jeg så flere gange Linfield og Glentoran fodboldtrøjer. Jeg så Glentoran trøjer i Linfields område og omvendt. Men at bære trøjer i disse områder kan mere opfattes som ”fodbold provokerende” end national tilhørigheds tilkendegivelse, da begge disse områder er protestantiske. Andrew sagde at han aldrig ville bære Glentorans trøje i Linfields område, hvor han bor, da det ville blive opfattet som provokerende og en risiko for ham, så der er forskel på hvordan folk definerer risiko. Jeg så mange rugby trøjer, specielt irske rugby trøjer. Men der er en forskel, da det irske rugbyhold er et fælles hold for både Nordirland og Irland, og dette bliver dermed mindre risikabelt og viser ikke på samme måde national tilhørighed eller national forening, men kan hellere udtrykke et fællesskab. Generelt er min

opfattelse at de fleste undgår specielt at gå med Rangers og Celtic trøjer, eller andre trøjer som kan skabe sekteriske problemer for dem i fælles områder. De ønsker at under-kommunikere deres nationale tilhørighed, en praksis som ofte er gældende i hverdagen i mange af byens fælles områder, men som jeg vil komme ind på senere, så afhænger dette af situationen og konteksten.

Andre måder for ”telling” er gennem navne og sprog. Flere gav udtryk for at de, når de hører folks navne, kan vide hvilken gruppe de hører til. Eller hvis de ser på en liste over fodboldspillere på et hold, så kan de hurtigt se hvilken religion vedkommende har. Det er lettere at genkende fornavne end efternavne, men det er ikke helt sikkert mere, nogle er blandede og så har man giftet sig på tværs af grupperne. Nogle fornavne kan man hedde både i Irland og i Storbritannien. Victoria, en repræsentant for ”Equality Commission Northern Ireland”, fortalte mig at hun kunne se på folk, efter at have præsenteret sig, at folk undrede sig lidt over navnet og ikke umiddelbart kunne tillægge hende en national identitet. Hun mener at hun kan se det i folks ansigter. Dette kan fortælle noget om hvor meget folk lægger i det at ”tell” gennem navne. Når det kommer til sprog, så mener nogen at der er forskel på irsk og nordirsk og at dette er en måde at ”tell” på. Hugh, som støtter den britiske union, mente at sproget er vigtigt, han blev fornærmet over at jeg ikke kunne høre forskel på irsk og nordirsk. Når folk ikke kender til national identitet eller gruppe tilhørighed i fælles områder, så tager man ofte i brug neutrale samtaleemner, som hjælper med at undersøge hvilken tilhørighed man har. Ved at neutralisere emnerne, så både tvinger man frem og illustrerer vigtigheden ved at betro sig på tegn og normer (Burton 1978:57).

Som nævnt baserer man sig på ”telling” for at vide hvordan man skal samhandle og forholde sig til andre folk. Men ofte, som vist med undgåelsen af brug af fodboldtrøjer som symbol for national tilhørighed, bliver netop national tilhørighed under-kommunikeret i bevægelsen i fælles rum. Ofte snakker man heller ikke med alle folk man støder på i de sociale rum, og da er det ikke altid at man ud fra ”telling” kan tilskrive folk national tilhørighed, og mange er forsigtige med deres adfærd og emner de snakker om. Dette kom frem i mit første interview.

Jeg sidder på en kafe i Syd-Belfast, hvor jeg har et interview med Adam, en irer, som har valgt netop denne kafe. I starten snakker vi om at navne er kendetegn for national tilhørighed og om fodbold. Han fortæller mig at katolikker holder med Celtic og at Protestanter holder med Rangers. Han fortæller mig historien bag holdningen til disse to hold. Adam studerer på Queens University og føler at han under forelæsninger kan se fjendskab i blikke folk sender til hinanden. Efter at han fortalte en masse om disse ting, spørger han mig om der er mere jeg vil vide. Jeg siger at jeg gerne vil stille ham nogle personlige spørgsmål vedrørende national tilhørighed, national identitet, religions, venner og så videre. Han svarer meget undvigende på mit første spørgsmål, kigger lidt

rundt omkring og begynder at skrive lidt på min blok som han på dette tidspunkt har taget. Jeg prøver at gå lidt mere direkte på og spørger ham lidt mere om sig selv. Endnu en gang svarer han undvigende og kigger lidt rundt omkring. Jeg føler at han er utilpas, og jeg føler mig selv særdeles dårligt tilpas. Det var en underlig stemning der pludselig dukkede op, og jeg havde mest af alt lyst til at afslutte det hele. Han skræmte mig egentlig temmelig meget. Han fortæller mig også, at førhen ville folk være blevet skudt hvis de havde snakket om det vi snakkede om. Det er kun fordi at jeg ikke kommer derfra at jeg kan stille de spørgsmål, men det er utrolig sensitivt. Til sidst fortæller han mig at man skal passe på hvad man siger, han vil ikke at nogen skal høre at han siger alt dette. Det er i orden så længe man snakker om historie, sport og navne, men når det kommer til mere private holdninger og baggrund, så er det ikke noget han har lyst til at fortælle mig der. Han fortæller at hvis han havde snakket med mig om dette 10 år tidligere på samme sted, så ville han være blevet skudt. Selv inde på denne kafe blev folk skudt.

Det skulle senere vise sig i samtaler med flere informanter at de ofte, hvis vi kom ind på national tilhørighed, trak mig til side, sagde at de var bange for at snakke med mig om national identitet og holdninger offentlig. En af grundene skyldes frygt for at fornærme nogen. De vil undgå slåskampe. Da man lavede fredsaftalen blev mange fængslede løsladt, så de er bange for at nogle af dem som tidligere har skudt, skal høre hvad de siger. Med denne erfaring lod jeg senere informanterne vælge stederne for vores mere private og sensitive interviews og samtaler. Det blev klart for mig at de valgte steder som de viste var sikre for dem at snakke om national identitet, tilhørighed og sensitive temaer.

Tidligere var arbejdspladser diskriminerende i forhold til folks nationale tilhørighed, men efter aftalen er det forbudt ved lov, at diskriminere ud fra religion og national identitet. Dermed bliver der oftere samhandling på tværs af grupperne. Ofte sker samhandling først når man bliver lidt ældre. I Nordirland har de integrerende skoler, for eksempel NICIE (Northern Ireland Council for Integrated Education), som arbejder for at integrere samfundene og lære eleverne en gensidig forståelse for hinanden. Evan, som en Cliftonville fan og far til to børn, fortalte mig at selv om at man har integrerede skoler, så er det ikke sådan i praksis. Børn går i skole i de områder de bor i, så hvis et protestantisk barn skal gå i en integreret skole i et katolsk område, så vil 90% af eleverne være katolske og omvendt. Dette vil forældre ikke risikere. De vil ikke risikere at udsætte deres børn for sekterisk behandling. Når jeg diskuterede dette med mine andre informanter som enten havde børn som gik i skole, eller som senere skulle begynde i skole, så var der ikke en eneste som svarede at de ville vælge eller havde valgt integrerede skoler. Dermed er det for manges vedkommende først senere i livet, at de kommer til at møde folk fra det andet samfund på steder, hvor de har en chance for at blive bedre kendt med dem. Det er for eksempel på arbejde, gennem uddannelser, eller andre

interesser som går på tværs af samfundene. På arbejdspladserne undgår de at snakke om sensitive temaer, det hører ikke hjemme her. Man finder neutrale samtale emner så man ikke fornærmer nogen. Jeg spurgte mine informanter om de snakkede om national tilhørighed, politik og religion med venner? Der var lidt forskel på svarene jeg fik, men det var ikke så mange som gjorde dette, specielt ikke hvis vennerne kom fra den anden etniske gruppe. Folk er også i større grad begyndt at mødes på universiteter, flere har venner med anden national tilhørighed, som de har mødt under studietiden. Måden national identitet kommer til udtryk på blandt venner er ofte gennem jokes. Men de fleste gør kun dette privat. Det at joke kan være kompliceret. For eksempel kan man kalde en noget for at være morsom, men hvis det bliver ved, eller sagt på en lidt forkert måde, er det let at misforstå. Ronan, som betragter sig som irsk, havde efter de to første mord i marts 2009 fået en sms fra en protestantisk ven, som havde spurgt ham hvor han befandt sig lørdag aften, dagen hvor det skete. Dette tog han som en joke, da det var en god ven af ham.

Eksemplerne jeg har beskrevet ovenover viser hvordan national identitet ofte bevidst bliver underkommunikeret i fælles rum. Dette skyldes at folk har en frygt fra fortiden som er reproduceret i nutiden. På samme måde som mine informanter i Belfast, så ønsker Arosifolket ofte at underkommunikere deres oprindelse i hverdagslivet. De vil ikke snakke om deres oprindelse og selvbiografi. Scott mener at årsagen til tavsheden om dette tema kan findes i spændingen mellem de sociale relationer, og i det skille og opfattelsen af hvilken matrilineje som er den oprindelige i et territorie og hvilken som er indflytter. At være tavs fremmer en fredelig sameksistens mellem de forskellige samfund (Scott 2007:69-75). På samme måder bliver "telling" i Belfast brugt i fælles områderne for at undgå ubehagelige og "truende" situationer og giver dermed mulighed for at leve fredeligt sammen.

Men der er alligevel tidspunkter hvor national identitet kommer tydeligt frem og bliver overkommunikeret. Hvornår dette sker afhænger af hvilke sociale rum aktørerne handler i, de følger visse mønstre og normer, og bevidstheden om *the Troubles* er stadig tilstede. Det er specielt ved St. Patrick's Day, 12. juli¹⁷ og gennem sport at national identitet bliver udtrykt i fælles sociale rum. I det næste vil jeg vise hvordan fælles rum, har stor betydning for forståelsen af konteksten for udtrykkelsen af national tilhørighed og "had" skabt mellem de katolske og protestantiske samfund. Aktørerne bruger de samme rum på forskellige måder på forskellige tidspunkter, som kommer til at udtrykke national tilhørighed og "had" mellem grupperne. Jeg vil vise hvordan forskellige sportsgrene kan udtrykke national identitet på forskellige niveauer.

¹⁷ St. Patrick's Day er Irlands nationaldag som fejres den 17. marts til minde om landets skytshelgen St. Patrick. 12. juli er protestanternes nationaldag i Nordirland, hvor de fejrer sejren i "Battle of the Boyne".

Rugby

Det irske rugby landshold repræsenterer både Nordirland og Irland. De har opdigtet en alternativ nationalsang som repræsenterer begge lande, og som bliver spillet før kampene begynder. Mange folk opfatter rugby som en middelklasse sport og det er noget man kan se sammen. Flere informanter mener at dem fra middelklassen bryder sig mindre om *the Troubles*. Ikke mange af mine informanter interesserede sig for rugby. Mens jeg var i Belfast så jeg tre rugby kampe. Den sidste så jeg på to forskellige pubs for at lave en sammenligning. Begge disse pubs ligger i Syd-Belfast indenfor to kilometer. Begge har et blandet publikum, men bliver alligevel tillagt en uofficiel national identitet. Den ene bliver betragtet som en fodboldpub og til tider lidt mere protestantisk end den anden, på trods af at der blev fejret St. Patrick's Day med irsk live musik og en hel klar irsk feststemning og fejring med folk udklædte i irske farver. Majoriteten på den anden er katolsk, men begge samfundsgrupper kommer der.

I finalen i 6-nationers turneringen mødte Irland Wales og vinderen af denne kamp vandt hele turneringen. På fodboldpubben var der ikke så mange mennesker og der var ingen som havde rugbytrøjer på, dette blev jeg fortalt, skyldes at det primært er en fodboldbar. Jeg havde tidligere været her med Ronan, en irsk katolik, hvor vi så rugbykampen mellem Irland og England, og ikke meget var forandret til denne kamp. I pausen gik jeg til den anden pub. Her var der helt fyldt. De har et helt lokale ovenpå, et kæmpe lokale hvor der ikke var plads til flere mennesker. Jeg kunne næsten ikke komme langt nok ind til at jeg overhovedet kunne se kampen som blev vidst på storskærm. Folk var klædt i grønne trøjer og andre irske rugby trøjer, nogle havde malet irske flag på kinderne. Der var en fantastisk stemning og opbakning til det irske hold. Irland vandt kampen. Med det samme blev den opdigtede nationalsang spillet. Folk hoppede rundt og råbte og dansede. Det var Prins William som skulle overrække pokalen, og da han kom på skærmen begyndte alle at sige: ”*buhu*”.

Til denne kamp blev den nationale identitet tydeligt udtrykt i et rum som ellers normalt kan være fælles. Når man ser en rugbykamp med det irske landshold, er det ikke selvsagt at det er irere som støtter holdet, da det irske landshold repræsenterer begge lande og der kan derfor være folk fra begge grupper som så denne kamp. Den nationale identitet kom alligevel tydeligt frem i de fremmødtes reaktion da de så Prins William. Protestanterne/unionisterne er loyale overfor kronen, de støtter et forenet Storbritannien som Prins William gennem sin position repræsenterer. Irerne/nationalisterne er imod Storbritannien og for et forenet Irland og dermed bliver Prins William et symbol på noget som de er modstandere af og den nationale identitet blev i dette tilfælde dermed over-kommunikeret.

Nationalt fodbold

Når det gælder nationalt fodbold, så er der en klar sammenhæng mellem at være irsk katolik og at holde med landsholdet fra den irske republik og det at være britisk protestant og at holde med det nordirske landshold. I landsholdsfodbold bliver nationalitet tydeligt over-kommunikeret. Det vil jeg vise med to eksempler.

Irland, England og Nordirland skulle alle spille landskamp samme dag. Jeg valgte at se kamp på fodboldpubben hvor jeg havde set rugby tidligere, men hvor der ikke havde været så mange mennesker. Den irske kamp blev ikke vist på denne bar. Allerede her kommer delingen frem. Pubben havde bare få uger i forvejen fejret St. Patrick's Day, men denne dag var det kun den nordirske kamp som blev vist. Der var mange mennesker og en god stemning. Alle havde grønne og hvide trøjer på, Nordirske fodboldtrøjer. Nordirland spillede mod Polen. Da Nordirland scorede sit første mål var alle helt vilde. Folk råbte: ”*Northern Ireland*”. I anden halvvej blev der på et tidspunkt kastet en flaske i hovedet på en af modspillerne. Andrew, som jeg var der med, sagde at det er ikke i orden, det skal man ikke gøre. Da Nordirland scorer et af sine andre mål er det nærmest selvmål. En polsk spiller afleverer bolden tilbage til målmanden, som sparker efter den, men misser så den går i mål. Alle på baren blev helt vilde af glæde. Først troede jeg at de bare blev glade fordi at Nordirland scorede, men der var mere i det end det. Målet blev vist igen og igen og hver gang råbte alle folk af glæde. Tilsyneladende var alle her Rangers fans. Som jeg vil komme ind på senere er der en sammenhæng mellem nationalitet og hvem man støtter af Celtic og Rangers. Årsagen til at de blev så glade er at målmanden er Celtic spiller, men også fordi at netop denne person engang i en kamp mellem Celtic og Rangers har vendt sig mod Rangers fans og lavet korsets tegn, som er et tegn på katolicismen. Derfor var folk endnu mere efter målmanden. Men det er vigtigt at være opmærksom på at der er flere faktorer som spiller ind. Efter kampen var alle naturligvis meget glade, men jeg blev også lidt overrasket over hvilket sammenhold der var. Når fremmede så hinandens nordirske fodboldtrøjer, kommenterede de: ”*Northern Ireland, juuuuu*”, og nogle gange klappede de så den fremmedes emblem på brystet.

En anden dag skulle Irland, Nordirland og England igen spille landskamp. Jeg valgte at jeg skulle se kampene på de to pubs som jeg havde været på tidligere ved rugby for at sammenligne. Jeg startede på den katolske pub, hvor der havde været mange mennesker til rugbykampen. Her viste de den nordirske kamp oppe. Der var ikke så mange mennesker som der var da jeg så rugby. Der var heller ikke så mange som har Nordirske trøjer på, der var flest uden. På et tidspunkt kommer det op på skærmen at Italien fører 1-0 over Irland og da ser jeg en dreng som står foran mig, jubler og fortæller det til sin ven. Jeg går nedenunder hvor de viser den irske kamp. Her var der flere mennesker, men færre trøjer. Den engelske kamp vises slet ikke. Jeg går videre til fodboldpubben hvor jeg har aftalt

at mødes med Andrew, Edward, Ronan og Kieran. Andrew og Edward er protestanter, mens Ronan og Kieran er katolikker, så jeg er lidt spændt på hvordan dette skal gå. Denne dag var der heller ikke så mange her, som der havde været om lørdagen til kampen mellem Polen og Nordirland. Der var heller ikke så mange i nordirske trøjer, men alligevel flere end på den anden bar. Da jeg kommer er det bare Andrew og Edward som er kommet af dem jeg skal mødes med, de har begge to nordirske trøjer på, men lidt mere neutrale end dem man normalt ser. Her er det kun den nordirske kamp der vises. Baren er stor og delt ind i forskellige rum, så det er ikke fordi at man ikke, som man gjorde det andet sted, kunne vælge at vise begge kampene. Da den Nordirske kamp er færdig viser de den engelske kamp, men der er ikke rigtigt nogen som følger med på denne. Der er ingen af mine informanter som kan lide det engelske landshold.

Mens vi ser den nordirske kamp kommer Kieran og Ronan ind. De kommer og sætter sig hos os. De præsenterer sig ikke med navne. Alligevel snakker de sammen. Det er tydeligt at de to irere ikke holder med Nordirland. Når der scores sidder de bare ligeså stille, egentlig synes jeg at de ser ligegyldige ud, eller lidt utilfredse? Ronan går på et tidspunkt et øjeblik, og da snakker Kieran alligevel lidt mere om Nordirlands spillere, så han kender ihvertfald noget til det.

I de eksempler jeg har brugt her er det tydeligt at national identitet kommer frem gennem sport. I det sidste eksempel jeg beskrev sad de to irere meget tilbagelænet. Har de i denne situation over- eller under-kommunikeret deres nationale identitet ved ikke at præsentere navne og ved at de ikke har holdt med Nordirlands landshold. De har forholdt sig neutrale og snakket om neutrale emner og dermed bliver national identitet på en måde over-kommunikeret gennem det at under-kommunikere. Men spørgsmålet er: hvor meget var bevidst, hvor meget var med vilje? Skyldes det ren og skær manglende interesse for det nordirske landshold og fodbold, det kunne de andre jeg var der med ikke vide?

I Rugby blev national identitet udtrykt gennem reaktionen mod prins William, men ofte kan den være mere skjult, da folk som interesserer sig for rugby ofte er fra middelklassen og for dem betyder den nationale identitet ikke helt det samme. Den nationale identitet i rugby behøver ikke udelukkende at være en irsk national identitet, da det irske hold repræsenterer begge grupper, men det virkede til at det hovedsageligt var irere som holdte med det irske rugby landshold. National identitet bliver også udtrykt gennem nationalt fodbold, men det virker alligevel ikke til at der er noget "had" mellem de to grupper. På den katolske pub blev begge kampe vist, så her var de ikke bange for at have et blandet publikum. På fodboldpubben så jeg den nordirske kamp med to protestanter og to katolikker, og de kunne godt se en nordirsk landskamp sammen. Der jeg mener at modsætninger, iscenesat som "had" virkeligt kommer frem, er når det handler om Rangers og

Celtic.

Rangers og Celtic

Ikke lang tid efter at jeg kom til Belfast oplevede jeg at stort set alle jeg snakkede med om *the Troubles* nævnte Celtic og Rangers. Det var stort set de eneste to sportsklubber folk nævnte for mig. Derfor blev det hurtigt tydeligt at der lå noget her. Jeg bestemte mig derfor på et tidspunkt for, at jeg skulle opsøge en Rangers og en Celtic supporterklub. Da jeg, som tidligere sagt, nævnte dette for Nathan, en af drengene jeg boede med, blev jeg spurgt om jeg havde tænkt mig at blive skudt? Senere aftalte jeg med Ronan at vi skulle se kampen mellem Celtic og Rangers. Han ville ikke med mig på fodboldpubben for at se den. Han sagde at der ville komme for mange protestanter. Han havde ikke noget imod at vi så rugby, da sagde han endda at de fleste var irere, og han havde heller ikke noget imod at sidde og se den Nordirske kamp sammen med to som tydeligt over-kommunikerede deres nationale identitet til den anden etniske gruppe. Men nu ville han tage mig med hen på en irsk/katolsk pub, han turde ikke se kampen på fodboldpubben. Det endte med at han helt aflyste vores aftale. Jeg tænkte at jeg skulle tage hen og se kampen alligevel. Jeg gik ind på pubben, men kunne ikke finde kampen på nogen skærm. Jeg spurgte udenfor hvilken kamp der blev vist den dag og sagde at jeg havde hørt at Celtic og Rangers skulle spille. Dørmanden kiggede væk og virkede temmelig kold og irriteret og sagde hurtigt: ”*den kamp vil ikke være på*”. Jeg fortalte Colin, en irer, at jeg havde haft planer om at se fodboldkampen mellem Celtic og Rangers, men at den ikke blev vist. Jeg blev fortalt at i en rugbylandskamp mellem England og Irland, så er de ærkerivaler, men det er på en venskabelig måde. Når det kommer til kampe mellem Celtic og Rangers, så er det direkte fjendskab og det kan godt ske at kampen ikke vises for at undgå slåskampe. Når Celtic og Rangers spiller mod hinanden er det mange steder forbudt for folk at komme ind på pubs med disse holds trøjer, det er for farligt og vil skabe for mange optøjer og slåskampe.

National identitets udtrykkelse i fælles rum

I det fælles rum er der flere måder at bevæge sig omkring på. Man bruger blandt andet ”telling” for at forholde sig til samhandlingsmåder med folk. Derudover bliver national identitet og arenaerne for at udtrykke denne situationel. På nogle tidspunkter var det kun nordirske kampe som blev vist på fodboldpubben, samtidig var der blevet fejret St. Patrick's Day samme sted få uger tidligere. Mange gange bliver national identitet under-kommunikeret, på andre tidspunkter bliver det over-kommunikeret som ved sport. I de tilfælde hvor national identitet bliver over-kommunikeret er det

værd at bemærke sig at det altid er i grupper. Selvom at national identitet bliver udtrykt i rugby og i landskampe, så er det på en venskabelig måde, det er i forholdet mellem Celtic og Rangers at nationalt "had" virkelig bliver udtrykt. Det at det er i sport og på helligdage at national identitet kommer frem, kan tyde på at folk står frem som et fællesskab, som et kollektiv, med et fælles nationalt ønske om tilhørighed. Det at mine informanter var bange for at snakke med mig, men på andre tidspunkter godt kan udtrykke national identitet i en gruppe, kan tyde på at de udtrykker sig kollektivt, hvorimod mens de sidder og snakker med mig, så er de individuelle og mere udsatte. De er for det meste opmærksomme på, hvor de skal gå hen for at se hvilken sport, og hvornår det kan være farligt for dem at gå de forskellige steder. At de næsten hele tiden må tænke på hvordan og hvornår de udtrykker sig, beviser at *the Troubles* ofte i hverdagslivet påvirker deres handling og ageren i samfundet og i de forskellige rum. Det bestemmer hvor de kan gøre hvad og hvor de kan sige hvad. Det er et element, de for det meste er opmærksomme på. Der er næsten altid et element af sekterisk deling i disse rum. National identitet bliver på mange måder som regel enten under-kommunikeret i frygt for at andre skal høre hvad de siger, og at det skal skabe problemer, eller over-kommunikeret for at udtrykke national tilhørighed i et fællesskab. Uanset, så spiller national identitet ofte en rolle i måden de agerer på.

Scheper-Hughes og Locks (1987) begreber om de tre kroppe, den individuelle krop, den sociale krop og den politiske krop, er relevante i forståelsen af folks bevægelse i rummene. Den politiske krop danner Belfasts heterotopia som bestemmer territorierne og områderne. På mange måder er dette også samfundet, men det er en politisk og en forestillet national tilhørighed som afgør det. Både i de separate territorier, grænseområderne og fællesområderne er det den politiske krop som styrer den sociale krop. Den politiske krop afgør hvor og hvordan den sociale krop kan bevæge sig. Den sociale krop er de adskilte samfund og det er den sociale krop som bevæger sig rundt i de offentlige fælles rum hvor de for det meste enten over-kommunikerer eller under-kommunikerer deres nationale identitet, hvor *the Troubles* næsten hele tiden er tilstede i bevidstheden og dermed bliver politisk. Den sociale krop bevæger sig, blandt andet, i fælles områderne gennem at "tall", for at fremme en fredelig sameksistens mellem de sociale kroppe. I liga fodbold er både den sociale og den individuelle krop til stede. Den sociale krop er repræsenteret gennem de folk som tager *the Troubles* med til kampene, mens den individuelle krop er de "deep play" fans som kommer til fodboldkampene, da det er individets egen interesse som gør at de kommer, lidenskab for fodbold og ikke et ønske om at udtrykke national identitet og dermed den politiske krop.

I modsætning til de andre rum, som er præget af *the Troubles*, så er liga fodbold i Nordirland et sted hvor det for "deep play" fansene ikke bliver så vigtigt. Liga fodbold i Nordirland adskiller sig på mange måder fra liga fodbold i andre lande i deres forhold til samfundet. Mange andre samfund er

homogene og ikke præget af en tidligere borgerkrig mellem dets befolkning, og her er der fred i samfundet. I disse lande bliver fodbold et sted, hvor konflikt opstår og hvor ”krig” udkæmpes. Nordirland er derimod karakteriseret ved et splittet samfund, hvor ”deep play” fansene i liga fodbold kan ”flygte” fra hverdagens konflikt og dermed nyde en sport sammen med mange andre ligesindede på tværs af religiøs og national tilhørighed. Som nævnt i det forrige kapitel, så er der altid nogen som skal lave optøjer og konflikter, men det betyder ikke at ”deep play” fansene ikke kan opleve dette rum som et sted hvor *the Troubles* ikke hører hjemme. Hvad rum er, afhænger af hvem som erfarer det og hvordan (Tilley 1994:11). Identiteter er aldrig noget statisk, men er åben til forhandling og ændringer, som når et individ bevæger sig fra et sted til et andet. Folk har flere identiteter og i visse kontekster er nogle identiteter vigtigere end andre (Leonard 2008:481-485). Mine informanter har en klar national tilhørighedsfølelse og mange bor i *hotte* områder, men det betyder ikke at de ikke kan komme til fodbold på grund af lidenskab. Til tider kan folk reducere sekterisme i forhold til personlige holdninger eller adfærd, og ignorere måden hvorpå sekterisme er et historisk, økonomisk og politisk fænomen som reflekterer og foreviger konkurrerende interesser over knappe ressourcer. De andre identiteter man har, kan producere deres egne grænser (Leonard 2008:482-485). Dette er tilfældet i fodbold, hvor det ikke er protestantiske og katolske hold som er de største rivaler, men derimod to protestantiske hold. Her ser man hvordan sekteriske grænser ikke er de vigtigste, men derimod grænser baseret på fodboldklub tilhørighed. Som Andrew sagde, så vil han ikke gå med Glentorans fodboldtrøje i ærkerivalernes område, det kunne skabe problemer. Det er tydeligt at ”deep play” fansene i liga fodbold har andre identiteter, blandt andet den individuelle krop, som til tider er vigtigere end deres nationale identitet. Sekterisme hører for mange af dem ikke hjemme, de ønsker et område som er fri for konflikt, og i de seneste år har fansene, klubberne og IFA gennem ”Football for All” kampagnen arbejdet for et diskrimineringsfrit rum. Fælles interesser kan tilsidesætte sekteriske identiteter (Leonard 2008:485) og her ser man tydeligt hvordan, samarbejdet mod et fælles mål i visse rum kommer før national tilhørighed, og liga fodbold bliver, til trods for at de stadig har to forskellige ønsker for landets fremtid, et udtryk for at ”vi hører sammen nu”.

Afslutning

Folks hverdagsbevægelse i rum bliver ofte domineret af den sociale politiserede krop. Deres hverdag er præget af *The Troubles* og det påvirker deres handling og ageren i samfundet og i de forskellige rum, og er som regel et element de er opmærksomme på. Fodboldligaen bliver på en måde en kontrast til dette rum, hvor fred, sekterisk diskriminering og *the Troubles* ikke hører hjemme. Det bliver et sted hvor ”deep play” fansene kan flygte fra hverdagen og bliver et rum hvor de kan give udtryk for et ”nyt fælleskab” på tværs af etno-sekteriske linjer. Fred bliver her bruddet

på det hverdagslige for ”deep play” fansenes individuelle krop. I det næste kapitel vil jeg sammenligne fodbold i Nordirland med fodbold i Italien og i Skotland for at demonstrere mine pointer i de foregående kapitler med at fodbold bliver et rum for ”deep play” fansene som adskiller sig fra deres hverdag, og at det ikke er disse fans som kommer for at udtrykke national identitet. Jeg vil derudover også argumentere for, at der er forskellige årsager, som jeg har været inde på tidligere, til hvorfor national identitet bliver udtrykt.

Kapitel 5 - Set i et komparativt perspektiv

Det er ikke kun i Nordirland at politik er taget med ind på fodboldstadion. Dette er sket i mange andre lande i hele verden. I dette kapitel vil jeg vise hvordan det også er blevet brugt i Italien og i Skotland til at udtrykke national identitet (Skotland) og regional identitet (Italien). Jeg vil i Italien fokusere på en gruppe fans, ultraer, som bringer dette element med ind i fodbold. Jeg vil argumentere for, at med en sammenligning med ultraerne kan man se, hvordan de som er der for at udtrykke national eller regional identitet ikke er "deep play" fans. I sammenligningen med Skotland, som har mange ligheder med og referencepunkter til Nordirland, vil jeg argumentere for at national identitet også kommer frem her, specielt i Rangers og Celtic. Jeg vil også sammenligne med Hognestads analyse af Hearts fans' brug af nationale symboler, som jeg så vidt har været inde på tidligere, som bruges til at udtrykke national identitet, men med det formål at skabe en midlertidig forskel. Jeg vil se brugen af symbolerne ved hjælp af Geertz analyse af "deep play" involvering, hvor der er ikke så meget som egentligt bliver ændret, men forskellen er at i Skotland vender de tilbage til en hverdag uden konflikt, hvorimod i Nordirland bliver det en hverdag som er præget af konflikt. Dermed bliver fodbold for Hognestads informanter og fodboldfans i Glasgow et sted hvor "krig" skabes i et fredeligt samfund, hvorimod fodbold i Nordirland for "deep play" fansene her bliver et sted med fred, et slags karneval i en konfliktfyldt hverdag.

Ultra fans i Italien

Begrebet Ultra kommer direkte fra politikens verden (den franske konges supportere, eller post-1968s venstreorienterede grupper) og refererer til den politiske ekstremistiske kategori (Podaliri og Balestri 1998:88). I Italien opstod ultra grupper i en uregelmæssig politisk kontekst. Fra slutningen af 2. verdenskrig til slutningen af 1970'erne viste Italien en speciel karakteristik i dets samfund, nemlig at politisk konflikt involverede alle sociale felter. Derfor blev offentligt liv, sport og kulturelle begivenheder givet politisk mening. Den politiske konflikt var også synlig i fodbold, til en sådan grad at det er muligt at udlede forskelle i hold på grundlag af fansenes sociale status og de geografiske områder, hvor de forskellige politiske ideer var mere eller mindre stærke (Podaliri og Balestri 1998). I italiensk fodbold er klubberne, holdene og fansene regionale i sin chauvinisme og afvisende over for ideen om national enhed (De Biasi og Lanfranchi 1997). Ultra fans delte sig efter højre- og venstreorienterede politiske opfattelser som dominerende i deres geografiske region. I en stærk politisk kontekst var tilblivelsen af unge rebeller efter midten af 1960'erne og den følgende fødsel af ultra grupper ikke kun et udtryk for sociale og kulturelle former for adfærd, men de var i stor grad også relateret til den politiske situation. Det var en kombination mellem en

fodboldkultur som var mindre afhængig af arbejderklassens fans og forbindelsen med politiske grupper som afgjorde kendetegnet ved ultra bevægelsen. De var ikke eksklusivt baseret på arbejder klasse samfund, men repræsenterede forskellige sociale klasser. Blandingen af fodboldsupport og politiske former var absorberet af ultra grupperne, og var synlig i deres adfærdsmønster og deres organisatoriske struktur. Det var noget som differentierede den italienske gruppe fra andre europæiske. Alliancer og rivalisering skete langs politiske linjer. Venstreorienterede ultra grupper så højreorienterede ultra grupper som deres fjender. For eksempel blev den venstreorienterede gruppe fra Bologna fjendtlig mod Veronas højreorienterede ultra gruppe, mens de dannede et fællesskab med Milans ultra gruppe som delte deres venstreorienterede synspunkter. Alle disse karaktertræk synliggør en substantiel organisatorisk forskel mellem grupperne i Italien og den engelske model. Mens engelske og andre europæiske supportere hovedsageligt udførte spontane aktiviteter, sådan som sange og koreografier med tørklæder, lånte de italienske fans aktiviteter fra politik. Disse aktiviteter medførte en organisering som var udvidet til møder midt i ugen, hvor fans arbejdede på skabelsen af spektakulære koreografier, med det formål at involvere alle andre kurve fans, og de producerede forskellige materialer for selvfinansiering af gruppen. Slogan som fodboldfansene brugte, navnene grupperne havde og måden de klædte sig på var lånt fra politikken, ligeledes var bannere, store flag og march med typiske politiske demonstrationers kendetegn. Grupperne støttede deres hold med endeløs sang gennem hele kampen og opførte sig voldeligt mod de andre holds fans (Podaliri og Balestri 1998).

I 1980'erne, da politiske bevægelser aftog var situationen ikke længere den samme. I disse år var hovedtrenden indenfor ultra verdenen domineret af lokal og provinsiel stolthed, et element som gav en stærk identitet. Regional og lokal historisk fjendskab var fortsat det afgørende for hvilke ultra grupper som kunne betragtes som fjender. Deres opfattelse af stadionets krumning som et frigjort rum blev erstattet med at se området som et lille "moderland" som skabte et stærkt sammenhold, en kult af seje og paramilitære organisationer. Forbindelsen til et lille «moderland» var tæt forbundet til ekstreme højreorienterede værdier, lettere racistiske og xenofobiske adfærdsmønstre inde på stadion. Flere medlemmer forlod gruppen af forskellige årsager, samtidig som man så nye grupper dannet af unge drenge i alderen 14-16 år, som okkuperede deres eget område bag egne bannere. Disse grupper var hovedsageligt interesseret i at slå, til tider uden grund, og tilhørte den hedonistiske "freak-out" kultur. De nye grupper var resultatet af en periode, hvor det borgerlige samfund var misfornøjet med politiske og sociale forpligtelser. Indtil dette tidspunkt havde vold været forbeholdt visse tilfælde og fulgte præcise regler, hvor imod filosofien til de nye grupper var "ren vold", stærke handlinger for dets egen skyld. Derfor blev grupperne en alternativ magnet for fans som gav militære handlinger prioritet indenfor ultra grupperne. Båndene som var repræsenteret af en fælles kultur så ikke længere ud til at være nok til at holde grupper sammen (ibid.).

Uanset om fansene er ”respektable” eller ultraer, så er de organiseret som følge af traditioner af religiøse og politiske lokale associationer, som er dybt forankret i den italienske kultur (De Biasi og Lanfranchi 1997:96). På den ene side er der grupper, som tilbyder en stærk identitet til deres medlemmer på grundlag af en række initiativer og aktiviteter (inklusiv det sociale felt og samle penge ind til velgørende formål) og på den anden side er der grupper, som hovedsageligt er orienteret mod en militær konfrontation (ibid.). At dele en fælles kultur, menes for de nye ultra grupper at dele en slås kultur ((Dal Lago og De Biasi 1994:85.). De har fortsat en smuk og imponerende koreografi (flag, vers og sange) (Podaliri og Balestri 1998), men det politiske aspekt er blevet manipuleret i en sådan grad at det er blevet et alment symbol som har mistet deres originale referencepunkt og har påtaget sig en anden mening (De Biasi og Lanfranchi 1997:94,96). Den nye ultra sammensætning tillader forskellige sub-kulturelle stile. Politisk ideologi er ikke længere det vigtigste i ultra samlinger, de kognitive rammer af kurverne er metaforisk og kan assimilere unge folk med modsatte ideologier (De Biasi og Lanfranchi 1997:98), klubberne kan have både venstre og højre orienterede fans. Førhen forekom udøvelsen af vold kun under kampe mellem hold vis supportere historisk set var fjender, og kun med store ultra grupper. Derfor var tilflugt til vold kontrolleret, men i nyere tid går ekstreme højreorienterede kurve grupper også udenom traditionelle fodboldrivaliseringer og samarbejdet om at forfølge en politisk målsætning (Podaliri og Balestri 1998:97). Slåskampene er hovedsageligt symbolske fra to synsvinkler. 1) Gennem en fodboldkamp kæmper alle grupper for at ilægge dets symbolske styrke, gennem en smuk og imponerende koreografi med brug af flag, vers og sange, og ved at fremvise mod ved at stjæle modstandernes flag, tørklæder og hatte, foran alle de andre fans. Dette bliver betragtet af de yngste ultraer som den mest fornemme gruppe aktivitet. 2) Hver gruppe ser stadion og den åbne plads omkring stadion (inklusiv togstationer og så videre) som deres eksklusive territorium som skal beskyttes mod en fjendes overfald. På stadion er kampene begrænset til en symbolsk duel på grund af at formålet er at vise fjenderne, tilskuerne og tv-publikum, hvem som er den bedste og stærkeste gruppe. Dal Lago og De Biasi (1994:85-87) mener at man skal se det vigtige ved ultraernes erfaring med tanke på socialisering, gruppe solidaritet, folkekultur og artistisk udførelse på stadion. Det er med til at give mange unge fans en identitet og noget at identificere sig med (Podaliri og Balestri 1998).

Fodbold i Italien har flere kendetegn til fælles med fodbold i Nordirland. Begge steder involverede politisk konflikt flere sociale felter og politik er blevet taget med ind på fodboldstadion i tider med politiske uroligheder. Begge steder har befolkningen også været afvisende overfor ideen om national enhed. Fansene har brugt fodbold til at få udtrykt deres politiske holdninger blandt andet gennem brug af symboler. I Italien har de politiske symboler mistet deres værdi, mens det i Nordirland stadig bærer sekteriske konnotationer. Jeg mener at min beskrivelse af fodbold i Italien

bakker mit argument op vedrørende at det ikke er "deep play" fans som bruger fodbold stadion til at udtrykke national identitet. Flere forlod ultra grupperne af forskellige årsager og nye sub-kulturelle grupper blev dannet af unge drenge i alderen 14-16 år, som okkuperede deres eget område bag egne bannere. Disse nye grupper var hovedsageligt interesseret i at slå uden grund. Det var ren vold for dets egen skyld. Dette minder meget om den gruppe unge fans som løb mod Cliftonville fansene i kampen mellem Glentoran og Cliftonville. Samtidig mener Dal Lago og De Biasi at den smukke og imponerende koreografi og at fremvise mod har det formål at det skal vise fjenderne, tilskuerne og tv-publikum, hvem som er den bedste og stærkeste gruppe. Det kan her virke som om at målet egentlig ikke er at støtte holdet, men det tager form som en ultra gruppe rivalisering. Disse fans kommer ikke på grund af lidenskab for fodbold. Under kampene har de større fokus på at vise hvem de er og fejre dem selv. Båndene som var repræsenteret af en fælles kultur er ikke længere nok til at holde grupper sammen. På samme måde ser jeg det i Nordirland. De som kommer for at skabe problemer og vise sig frem og deres nationale tilhørighed har mere fokus på det formål end på selve fodboldkampen.

Fodbold i Skotland

Fodbold i Skotland har mange ligheder med Italien og Nordirland. Det er også her et sted hvor befolkningen har brugt fodboldstadion til at udtrykke forskelle i samfundet. I Nordirland og Skotland har det sekteriske element spillet en stor rolle i fodbold.

Skotsk historie

Den sekteriske identitet i det moderne Skotland er stort set en konsekvens af flere bølger af irsk immigration siden den sidste del af det 19. århundrede. Denne irske immigration bidrog på mange måder til at sekterisk "had" og bitre følelser som gik flere hundrede år tilbage igen blussede op (Hognestad 1995b:102, Bradley 1995). Ankomsten af irerne skabte en ny deling i det skotske samfund, en som især styrkede allerede indgroede anti-katolske følelser, som blev et magtfuldt etnisk element, som lagde rammerne for mange kendetegn ved hverdagslivet, som beskæftigelse, uddannelse, sport og politik. Immigranternes katolske tro blev på mange måder den primære komponent for identificering i immigranternes liv i Skotland (Bradley 1995:13-15). Siden starten af *the Troubles* i Nordirland i 1969, er sekteriske identiteter i Skotland ofte blevet associeret med specifikke holdninger til den nordirske konflikt (Hognestad 1995b:102). Det skotske folk har haft et nationalt, kulturelt og religiøst slægtskabsbånd med befolkningen i Nordirland, da majoriteten af protestantiske kolonister som bosatte sig i den nordirske provins, Ulster, i det 17. århundrede kom fra Skotland (Bradley 1995:12-13). Dermed bliver Skotland delt i to, hvor man på den ene side har

de indfødte skottere som har et slægtskab med en del af nordirlands britiske-protestantiske befolkning, og på den anden side en irsk-katolsk befolkning, som har slægtninge blandt Nordirlands irske-katolske befolkning. Intensiteten vedrørende det sekteriske spørgsmål varierer i Skotland, afhængigt af hvilket område man ser på. Sekterisme har været mere dominerende i de vestlige dele, blandt andet i Glasgow, end i de østlige dele af landet, som for eksempel i Edinburgh. Det er i Glasgow at den største del af katolikker med irsk oprindelse bor. Men det betyder ikke at sekterisme kun er et fænomen i den vestlige del. Nogle af de værste sekteriske oprør i Skotland er sket i Edinburgh tilbage i 1930'erne (Hognestad 1995b: 102-103).

I den seneste tid har der været en klar øgning i kulturel og politisk konformitet. Religiøs deling er ikke længere åbenlyst reflekteret i politisk og socialt liv. Men selvom der har været en bevægelse væk fra ydre områder af konflikt og deling, så er konflikt i stor grad blevet flyttet, og der eksisterer alligevel stadig andre populære kultursfærer og forskellige identiteter, som oftest bliver associeret med institutioner som ikke har nogen ydre politisk vigtighed. Disse kulturelle sfærer er afgørende i ordinære folks identitetsfølelse, som har genlyd i hele deres forhold til samfundet, inklusiv det politiske samfund (Bradley 1995:3). Som i en række andre lande, er der også i Skotland en symbolsk forbindelse mellem sport, bredere sociale fænomener og politik (Bradley 1995:34). Der er en grundlæggende deling indenfor den skotske fodboldkultur, som i nogle klubber følger politiske, religiøse og sekteriske linjer. Fodbold i Skotland er et rum hvor man kan udtrykke antagonisme, adskilthed og forskelle. Det er blevet det største rum hvor man kan fejre og bekræfte etniske forskelle mellem det katolske og det protestantiske samfund (Bradley 1995:181-183). Rivaliseringen mellem Rangers og Celtic er stadig på mange måder skabt omkring den sekteriske deling og rivalisering (Bairner og Shirlow 1998:163)

Glasgow Rangers og Glasgow Celtic

Den sekteriske deling i Glasgow kan reflekteres i de to store fodboldklubber Glasgow Rangers og Glasgow Celtic, også kaldet *the Old Firm*, som i mange år har domineret skotsk fodbold. Specielt disse to klubber har deres egen iboende politiske karakter (Bradley 1995). Mange folk har siden slutningen af det 19. århundrede fulgt enten Rangers eller Celtic (Bradley 1995:36), hvilket i stor grad skyldes deres appel til sekteriske loyaliteter og de identiteter de repræsenterer (Hognestad 1997:195, Bradley 1998).

Celtic

Da Celtic blev grundlagt i slutningen af 1880 var langt størstedelen af katolikker i Skotland oprindeligt fra Irland. Celtic blev grundlagt af en katolsk præst sammen med andre udstationerede irere eller folk af irsk oprindelse. Formålet med klubbens grundlæggelse var at beholde katolikker indenfor troen, og udenfor protestantismen, og det skulle øge tilliden og moralen i samfundet. Klubbens bestyrelse, spillere og fans var ofte involveret i politik, de støttede irsk hjemmestyre og var med i kampagner for løsrivelsen af irske politiske fanger (Bradley 1995:35). Men selvom at Celtic var grundlagt af og for irske katolikker, var det aldrig eksklusivt, de har for eksempel altid inkluderet ikke-katolikker/protestanter på holdet. Alligevel er klubben blevet betragtet som at besidde en irsk identitet. Klubbens etno-religiøse udseende tiltrak sammen med deres tidlige succes på banen, folkemængder til fodbold som aldrig tidligere var oplevet i Skotland. Klubben blev skabt som et fokus for meget katolsk og irsk samfundsaktivitet og en setting for samfundsbrede sociale og politiske bestræbelser (Bradley 1995:36).

For mange katolikker i Skotland er Celtic over årene blevet en metafor for hele den irske og katolske tradition. Klubben giver en social setting og proces hvor den irske katolske samfundsfølelse og deres identitet opretholdes i og gennem et sæt af symbolske processer og repræsentationer. Det giver irere og deres efterfølgere et rum, hvor de kan mødes og føle en sikkerhed, som det var svært for dem at finde i andre rum (Bradley 1995). De er ikke skottere på samme måde som protestanterne eller det sekulære skotske samfund, men samtidig er de usikre på hvad deres irskhed involverer. Denne usikkerhed er en af årsagerne, ifølge Bradley (1995:195), til at det kun er i Celtic og i fodbold, at mange føler sig sikre nok til at vise dette aspekt ved deres identitet og afvise den kulturelle nationale ortodoksi. Dette har skabt en form for tilhørighed indad i det irsk katolske miljø og et rum hvor de kan give udtryk for denne tilhørighed, som blev afvist af den indfødte befolkning. Så, en stor del af de indfødtes foragt og modvilje mod immigranterne er blevet kanaliseret ind i fodbold miljøet (Bradley 1995:195).

Celtic fans synger sange for deres klub såvel som en række sange som reflekterer deres egen og klubbens irske oprindelse (Bradley 1995: 34-37). Stadig den dag i dag forsætter Celtic fansene traditionen med at demonstrere deres ønske, gennem sange, for et uafhængigt samlet Irland (Bradley 1998:206). De har brugt irske symboler og båret det irske landsholdstrøje. For hovedparten af Celtics fans, så er denne støtte et supplement til den keltiske kultur. Celtics fans ser en klar parallel mellem dem selv og katolikker i Nordirland, som ikke identificerer sig med Storbritannien. Samtidig er brugen af symbolerne også et udtryk for en identitet som ikke klart bliver reflekteret på andre måder (Bradley 1995:48-49).

Rangers

Glasgow Rangers begyndte som en ren sport og atletik institution som blev grundlagt i 1872-1873. I modsætning til grundlæggelsen af Celtic cirka femten år senere, refererer ingen af Rangers' grundlæggere til nogen politisk religion eller etnisk gruppe. Rangers var på mange måder et protestantisk hold på samme måde som alle andre seniorklubber i Skotland, udover Celtic og Hibernian. Men en kombination af flere faktorer gjorde at Rangers blev den primære fokus for en protestantisk identitet, som havde stærke politiske, kulturelle og sociale karakterer og som var karakteriseret af anti-katolske kendetegn. Rangers' stærke protestantiske politik og kulturelle identitet er på mange måde en respons til Celtic. De fik ansvaret for at forsvare den indfødte befolkning mod immigranterne og deres succes, da de havde økonomien, stadionet, holdet og den øgende støtte til at forsvare ikke kun de sportslige magter i Skotland, men også, på en mere sub-kulturel måde, dens nationale stolthed og protestantiske arv, i det mindste indenfor fodbold (Bradley 1995:36-38). Rangers havde frem til 1989 en politik om ikke at have katolske spillere på deres hold (Hognestad 1995b:103). De vigtigste udtryk for Rangers identitet har længe været anti-katolske og anti-irske. Disse udtryk er kommet frem i de sange og symboler fansene bruger for at støtte Rangers (Bradley 1995:63, Finn og Giulianotti 1998:192). De har også givet udtryk for deres loyalitet til Storbritannien, landet og religionen gennem den britiske nationalsang "God Save the Queen" (Bradley 1998:206).

Det er klart at for mange mennesker, har begge klubber vigtige nationale, religiøse, kulturelle, sociale og politiske erfaringer og udtryk. Sangene og symbolerne som bruges i Rangers og i Celtic er vigtige referencepunkter for det bredere samfund (Bradley 1995,1998). Den sekteriske deling som har præget fodbold i Glasgow, har ikke haft de samme forudsætninger og intensitet i de mere østlige dele af Skotland (Hognestad 1995b:103).

Hearts og Hibs

I Edinburgh er der to rivaliserende fodboldhold Hearts af Midlothian (Hearts) og Hibernian (Hibs). Ingen af disse klubber har den dag i dag nogen officiel national identitet. Dette er til trods for, at Hibs er grundlagt af en irsk/katolsk immigrant under sloganet "Ireland forever" i 1875. En klausul om at spillere skulle praktisere den katolske religion blev fjernet i 1892/1893 da klubben fik nye ejere, og klubben mistede i det 20. århundrede en del af dens oprindelige mening i Edinburgh, som var domineret af protestanter (Hognestad 1995b, 1997). Frem til 1970'erne havde Hearts fans ikke haft den samme vigtige protestantiske mærkelab som Rangers. Men efter at *the Troubles* brød ud i Nordirland er Hibs' irske-katolske oprindelse blevet gravet op igen, når det gælder byrivalisering. Dette sker på trods af at Hearts fans ved at majoriteten af Hibs fans ikke er katolikker. Men for at

etablere og opretholde de anti-æstetiske forskelle, fungerer Hibs' katolske oprindelse som en forestillet ramme for en generel konstruktion af en ærkerival, uafhængigt af realiteten i den tidligere forbindelse mellem den større majoritet af Hibs-fans og katolicisme. Den irske-katolske oprindelse bliver dermed genspejlet i sange og tilråb blandt både Hibs- og Hearts fans (Hognestad 1995b:103-104). Både Hibs fans og Hearts fans er dermed kendte for at bruge sekteriske sange og symboler som, en måde af skabe en forestillet forskel. Den etablerede associative forbindelse mellem Hearts og protestantisme skal først og fremmest ses som et element i skabelsen af lokal rivalisering (Hognestad 1997:195).

Symboler og identitet

I Skotland er der to måder at bruge symbolerne på. I Glasgow Rangers og Celtic bliver nationale symboler brugt for at vise national identitet og tilhørighed, mens de samme symboler blandt Hearts og Hibs fans bliver brugt for at skabe en forskel. Symbolerne som bliver brugt demonstrerer ofte national tilhørighed til Storbritannien, men bærer også præg af et forestillet fællesskab med briterne og irlænderne i Nordirland. Dermed finder man referencer til den nordirske konflikt i den skotske liga. I Rangers og Celtic bliver symbolerne brugt for at udtrykke national identitet, det er det eneste sted hvor, specielt Celtic fans, følte sig sikre til at udtrykke national identitet. Det samme kan gælde i Nordirland, hvor *the Troubles* stadig spiller en rolle i måden folk bevæger sig rundt i de forskellige rum i hverdagen, og hvor de ofte underkommunikerer deres nationale identitet på grund af frygt. På denne måde bliver fodboldstadion et rum hvor de kan få udtryk for denne tilhørighed. Alligevel mener jeg at de fans som gør det, minder mere om ultra fansene i Italien, som er helt unge fans der bruger stadion og kampene til at vise sig frem. Hermed bruger de symbolerne lidt på samme måde som Hearts og Hibs fans, ved at de bruges med det formål at skabe en forskel indenfor en slags karnevals latter. Men når symbolerne bliver brugt af Hearts og Hibs fans, så har symbolerne ikke nogen national betydning, hvorimod det stadig i Nordirland bliver opfattet som sekterisk og provokerende, og det er noget som ”deep play” fansene ikke ønsker skal være et element i fodbold. Hearts, Hibs og nordirske ”deep play” fans har det tilfælles, at de involverer sig i fodbold som ”deep player”, hvor der er kamp om en symbolsk ære. På samme måde som balineserne, som tidligere nævnt, engagerer sig med deres hanner, identificerer ”deep play” fansene sig med deres hold. Det er en midlertidig ydmygelse som er på spil, men når kampen er slut har ingenting egentligt ændret sig med undtagelse af ydmygelsen eller æren, men der er ikke nogen reel statusændring når man vender tilbage til hverdagen. Forskellen mellem Italien, Skotland og Nordirland er, at i Skotland og Italien lever de i en hverdag uden konflikt, hvorimod de i Nordirland lever i en hverdag hvor konflikten hele tiden er et element i bevidstheden, noget som afgør hvordan de skal bevæge sig i de sociale og territorielle rum. Fodbold bliver dermed i Skotland og i Italien et

sted hvor "krig skabes" i et fredeligt samfund, hvorimod det i Nordirland for deep play fansene bliver et sted med fred, hvor «krig» er en slags anomali», det bliver et slags karneval hvor alle hverdagens strukturer bliver ophævet og hvor alle er midlertidigt lige og de kan fejre en midlertidig frihed fra den eksisterende etablerede orden, hvor det ikke er den nationale identitet som er den primære identitet på dette tidspunkt.

Afslutning

Der er mange sammenhænge mellem fodbold i Skotland, Italien og Nordirland. Fodbold i alle disse lande har været et sted med mulighed til at udtrykke sin nationale eller regionale identitet. Efterhånden som landene er blevet mere fredelige har atmosfæren til fodboldkampene ændret sig. Både ultraerne, Rangers og Celtic, samt Hearts og Hibs fans har brugt nationale symboler ved kampe. Ved at sammenligne med ultraer kan man argumentere for, at de som udtrykker national eller regional identitet ikke er "deep play" fans. Det er teenagere som bruger fodboldarenaen og kampene til at vise sig frem. De bruger symbolerne på mange måder som Hibs og Hearts fansene, da de bruges med det formål at skabe et midlertidigt "os" versus "dem" indenfor et slags karnevals latter. I Nordirland bliver det anderledes, da de nationale symboler stadig bærer sekteriske konnotationer. Ved at se brugen af symbolerne i de forskellige lande gennem Geertz analyse af "deep play" involvering, hvor der ikke er så meget som egentligt bliver ændret, så bliver fodbold i Italien og i Skotland et sted hvor "krig" skabes, og hvor de bagefter vender tilbage til et fredeligt samfund, hvorimod fodbold i Nordirland for "deep play" fansene bliver en "fredszone", et slags karneval i en konfliktfyldt hverdag.

Kapitel 6 – Konklusion

I denne afhandling har jeg set på hvordan folk forholder sig til deres tilhørighed og overlappende tilknytning til Storbritannien, Nordirland og Irland, og hvordan denne nationale tilhørighed bliver udtrykt gennem lokal fodbold. Jeg mener at meget tidligere forskning på feltet indenfor national identitet i Nordirland har lagt for lidt vægt på at der er flere vigtige faktorer, end bare politik, som spiller ind og kan være årsager til at national identitet bliver udtrykt. Politik spiller ikke nødvendigvis en rolle for alle fodboldfans, der er flere som kommer på grund af en lidenskab for sporten, hvor en anden virkelighed dannes. Der bliver skabt et rum hvor "deep play" fans samles om en lidenskab man er fælles om på trods af national tilhørighed - "krig" og politik bliver her en slags anomali, med en underliggende spænding. Nordirsk fodbold er karakteriseret af inter- og intra national rivalisering på grund af nogle ambivalente følelser, selvom mange ikke mener at politik hører hjemme på stadion.

The Troubles spiller en rolle i måden folk bevæger sig rundt i de forskellige rum i hverdagen. Ofte under-kommunikerer de deres nationale identitet på grund af frygt, og fodboldstadion bliver et rum, hvor de kan få udtryk for denne tilhørighed. Jeg har set på forskellige årsager til hvorfor national identitet stadig er en del af den lokale liga. Eriksen mener at ofte når grupper trues, så styrkes den nationale identitet. I nordirsk liga fodbold bliver der dannet et *communitas* hvor hverdagens strukturer midlertidigt ophører. Det bliver et socialt rum hvor "deep play" fans har meget mere tilfælles, end det som bliver udtrykt i hverdagslivet. Alligevel er den nationale identitet truet, og jeg mener, at nogen bruger de nationale symboler for at markere at "vi er ikke helt lige". Det kom frem at det specielt var de helt unge fans som ofte skabte problemer til kampene, disse fans bliver ikke betragtet som "deep play" fans. Det at det var de unge fans i teenagealderen tyder på at der i Nordirland er et fænomen som på mange måder minder om ultra fansene i Italien, hvor det er helt unge fans som kan bruge stadion og kampene til at vise sig frem. Dermed bruger de symbolerne lidt på samme måde som Hearts og Hibs fans, ved at de bruges med det formål at skabe en forskel indenfor en slags karnevals latter. Men når symbolerne bliver brugt af Hearts og Hibs fans, så har symbolerne ikke nogen national betydning, hvorimod det stadig i Nordirland bliver opfattet som sekterisk og provokerende, og det er noget som "deep play" fansene ikke ønsker skal være et element i fodbold. Mine informanter involverer sig i fodbold som "deep players", hvor det er kamp om en symbolsk ære. På samme måde som balineserne engagerer sig med deres haner, identificerer "deep play" fansene sig med deres hold. Det er en midlertidig ydmygelse som er på spil, men når kampen er slut har ingenting egentligt ændret sig med undtagelse af ydmygelsen eller æren, men der er ikke nogen reel status ændring når man vender tilbage til hverdagen. Det bliver et slags karneval

hvor alle hverdagens strukturer bliver ophævet, og hvor alle midlertidigt er lige og de kan fejre en midlertidig frihed fra den eksisterende etablerede orden, hvor det ikke er den nationale identitet som er den primære identitet på dette tidspunkt. Folks bevægelse i rummene i hverdagen bliver domineret af den sociale politiserede krop. De fans som bruger nationale symboler er på en måde også domineret af den politiske sociale krop, hvorimod fodbold for ”deep play” fansene er et sted hvor sekterisk diskriminering og *the Troubles* ikke hører hjemme. Det bliver et sted hvor de kan flygte fra hverdagen og det bliver et rum hvor de kan give udtryk for en fælles fremtid, hvor den politiske sociale krop ikke hører hjemme. Fred bliver her bruddet på det hverdagslige for ”deep play” fansenes individuelle krop. De er her ”samlet hver for sig”.

Forskning på hvordan fodbold kan bruges til at skabe ”krig” gennem udtryk for national identitet er et vigtigt fokus i forskning for at kunne forbedre situationer indenfor fodboldmiljøet. Jeg mener at det er mindst ligeså vigtigt at fokusere på hvordan det samlende element ved fodbold kan sende et signal til andre om at national politik ikke er passende i denne arena. For at bekæmpe sekterisme er det vigtigt at man ikke overser de mange andre faktorer som kan spille en rolle, som for eksempel at det kan skyldes unges subkulturelle måder at finde en identitet som er tilfældet med ultraernes brug af nationale symboler, eller at det er en måde at skabe et ”os” versus ”dem” som er tilfældet blandt Hognestads informanter. Min opgave har bidraget med at vise at der er flere faktorer tilstede i den nordirske liga. National identitet og sekterisme er fortsat en del af fodboldkulturen, men for en gruppe fans – ”deep play fans” – så bliver det et sted hvor fred bliver bruddet på hverdagslivet. Der bliver dannet et *communitas* i et frirum hvor de har mere tilfælles på tværs af etno-sekteriske linjer.

Litteraturliste

Anderson, Benedict (2006): *Imagined Communities: Reflections of the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso

Appadurai, Arjun (1996): "The Production of Locality." I: Appadurai, Arjun: *Modernity at Large*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Archetti, Eduardo P. Og Amilcar G. Romero (1994): "Death and violence in Argentinian football." I: Giulianotti, Richard. Norman Bonney og Mike Hepworth (red.): *Football, Violence and Social Identity*. London: Routledge.

Back, Les, Tim Crabbe og John Solomos (1998): "Racism in football: patterns of continuity and change." I: Brown, Adam (red.): *Fanatics! Power, identity & fandom in football*. London: Routledge.

Bairner, Alan (2008): *The Cultural Politics of remembrance: Sport, place and memory in Belfast and Berlin*. International Journal of Cultural Policy. Vol. 44, No. 4 s. 417-430.

Bairner, Alan og Peter Shirlow (1998): *Loyalism, Linfield and the Territorial Politics of Soccer Fandom in Northern Ireland*. Space & Polity. Vol. 2, No. 2, s. 163-177.

Bairner, Alan og Graham Walker (2001): *Football and Society in Northern Ireland: Linfield Football Club and the Case of Gerry Morgan*. Soccer & Society Vol. 2, No. 1, s. 81-98.

Bakhtin, Michail (1984): *Rabelais and his world*. Bloomington: Indiana University Press.

Bell, Desmond (1987): *Acts of Union: Youth Sub-Culture and Ethnic Identity amongst Protestants in Northern Ireland*. The British Journal of Sociology. Vol. 38, No. 2 (Juni 1987), s. 158-183.

Bourdieu, Pierre (1977): *Outline of a theory of practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

Bowie, Fiona (2006): *The Anthropology of Religion: An Introduction*. Oxford: Blackwell Publishing.

Bradley, Joseph M. (1995): *Ethnic and Religious Identity in Modern Scotland: Culture, politics and football*. Aldershot: Avebury.

(1998): "'We shall not be moved"! Mere sport, mere songs?: a tale of Scottish football." I: Brown, Adam (red.): *Fanatics! Power, identity & fandom in football*. London: Routledge.

Burton, Frank (1978): *The politics of legitimacy : struggles in a Belfast community*. London: Routledge og Kegan Paul Ltd.

Coelho, João Nuno (1998): "'On the border": some notes on football and national identity in Portugal." I: Brown, Adam (red.): *Fanatics! Power, identity & fandom in football*. London: Routledge.

Dal Lago, Alessandro og Rocco De Biasi (1994): "Italian football fans: culture and organization." I: Giulianotti, Richard. Norman Bonney og Mike Hepworth (red.) *Football, Violence and Social Identity*. London: Routledge.

De Biasi, Rocco og Pierre Lanfranchi (1997): "The Importance of Difference: Football Identities in Italy." I: Armstrong, Gary og Richard Giulianotti (red.): *Entering the Field*. Oxford: Berg.

Feldman, Allen (1991): *Formations of Violenc*. Chicago: University of Chicago Press.

Finn, Gerry P. T (1994): "Football violence. A societal psychological perspective." I: Giulianotti, Richrad, Norman Bonney og Mike Hepworth (red.): *Football, Violence and Social Identity*. London: Routledge.

Finn, Gerry P. T. og Richard Giulianotti (1998): "Scottish fans, not English hooligans!: Scots, Scottishness and Scottish football." I: Brown, Adam (red.): *Fanatics! Power, identity & fandom in football*. London: Routledge.

Foucault, Michel (1986): *Of Other Spaces*. Diacritics, Vol. 16, No, 1. s. 22-27.

Geertz, Clifford (1973): "Deep Play. Notes on the Balinese Cockfight." I: Geertz, Clifford (red.): *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.

Gluckman, Max (1963): *Order and rebellion in tribal Africa : Collected Essays with an autobiographical introduction*. London: Cohen og West Ltd.

Hassan, David (2002): *A people apart. Soccer, identity and Irish Nationalists in Northern Ireland*. Soccer and Society, Vol 3, No. 3, s. 65-83.

Hognestad, Hans (1995a): "Meaning and Identity in Dramas of Sport; Comparative notes on Norwegian and Scottish practices." I: Puijk, Roel (red.): OL-94 og forskningen V. Lillehammer: Østlandsforskning.

(1995b): *The Jambo Experience. Identit meaning and social practice among supporters of Heart of Midlothian Football Club*. Oslo: Universitetet i Oslo.

(1997): "The Jambo Experience: An Anthropological Study of Hearts Fans." I: Armstrong, Gary og Richard Giulianotti (red.): *Entering the Field*. Oxford: Berg.

(2003): "Long-distance Football Support and Liminal Identities Among Norwegian Fans." I: Dyck, Noel og Eduardo P. Archetti: *Sport, Dance and Embodied Identities*. Oxford: Berg.

Hyllland Eriksen, Thomas (1992): *Us and them in modern societies. Ethnicity and Nationalism in Mauritius, Trinidad og Beyond*. Oslo: Scandinavian Univerisy Press.

(2002): *Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives*. London: Pluto Press.

Ingold, Tim (2000): "The Temporality of Landscape." I: Ingold, Tim (red.): *The Perception of the Environment. Essay in Livelihood, Dwelling and skill*. London: Routledge.

Jarman, Neil (2007): "*Responding to the UEFA Ten Point Plan. Sectarianism, Racism and Football in Northern Ireland*." Belfast: IFA forsknings rapport.

Leonard, Madeleine (2008): "*Building, Bolstering and Bridging Boundaries: Teenagers' negotiations of interface Areas in Belfast*." Journal of Ethnic and Migration Studies, vol. 34, No. 3, s. 471-489 april 2008.

Lévi-Strauss, Claude (1966): *The Savage Mind*. Chicago: University of Chicago Press

MacClancy, Jeremy (1996): "Sport, Identity and Ethnicity." I: MacClancy, Jeremy (red.): *Sport, Identity and Ethnicity*. Oxford: Berg.

McAuley, James (2004): *Peace and Pregress? Political and Social Change among young loyalists in Northern Ireland*. Journal of Social Issues, Vol. 60, No. 3, s. 241-262.

Podaliri, Carlo og Carlo Balestri (1998) "The ultràs, racism and football culture in Italy." I: Brown, Adam (red.): *Fanatics! Power, identity & fandom in football*. London: Routledge.

Rudie, Ingrid: *Visible Women in East Coast Malay Society: On the Reproduction of Gender in Ceremonial, School and Market*. Scandinavia University Press.

Sahlins, Marshal (1976): *Culture and Practical Reason*. Chicago: The University of Chicago Press.

Sales, Roger (1983): *English Literature in History 1780-1830: Pastoral and Politics*. London: Hutchinson Publishing Group.

Scheper-Hughes og Lock (1987): "*The Mindful Body: A Prolegomenon to Future Work in Medical Anthropology*". *Medical Anthropology Quarterly, New Series*, Vol. 1, No. 1, s. 6-41.

Scott, Michael W. (2007): *The Severed Snake. Matrilineages, Making Place, and a Melanesian Christianity in Southeast Solomon Islands*. Durham: Carolina Academic Press.

Stallybrass og White (2002): "The Politics and Poetics of Transgression." I: Lambek, Michael (red.): *A Reader in the Anthropology of Religion*. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing.

Sugden, John og Alan Tomlinson (1998): "Politics and Identities: Football Cultures in comparative perspective." I: Roche, Maurice (red.): *Sport, Popular Culture and Identity*. Oxford: Meyer & Meyers Sport.

Tilley, Chris (1994): "Space, place, landscape and perception. Phenomenological Perspectives." I: Christopher Tilley (Red.): *A phenomenology of landscape*. Oxford: Berg.

Turner, Victor (2002): "Liminality and Communitas." I: Lambek, Michael (red.): *A Reader in the Anthropology of Religion*. Malden, Massachusetts: Blackwell Publishing.

Walker, Brian M. (2007): "*Ancient Enmities" and Modern Conflict: History and Politics in Northern Ireland*. London: Taylor and Francis Group, Routledge.

Wilson, Robin (2009): *Football for All, a baseline study*. Belfast: IFA forsknings rapport.

Elektroniske kilder

PSNI (2009): URL: http://www.psni.police.uk/sectarian_attacks_2008_2009.pdf (Læsedato 23.4.2010)

IFA (2009): URL: <http://www.irishfa.com/grassroots/football-for-all/> (Læsedato 28.10.2009)